

Beleidsplan gemeentelijke begraafplaatsen 2020-2030

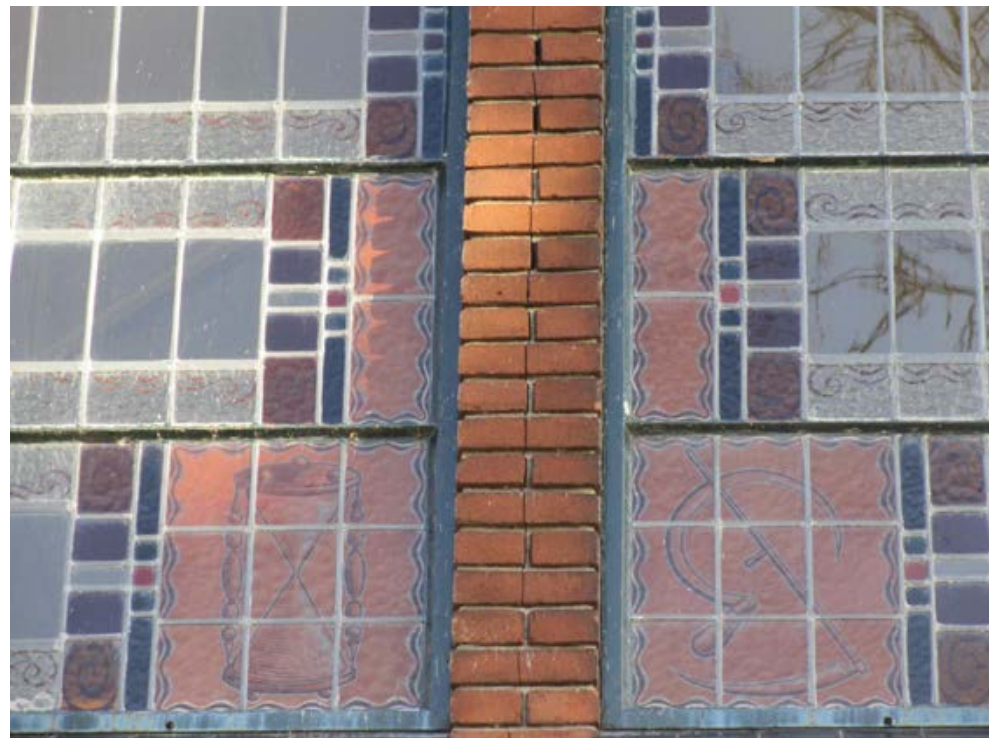
Voorwoord

Als gemeente Woerden beheren we al tientallen jaren zeven begraafplaatsen, ieder met een eigen sfeer en karakter. Toch ontbrak het tot nu toe aan gemeentelijk beleid. Dit stuk brengt daar verandering in. Hier leest u welk beleid de gemeente Woerden tot 2030 voert als het gaat om onze begraafplaatsen. Dit beleidsplan is de basis voor de dienstverlening en het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen en de gemeentelijke verordeningen voor de begraafplaatsen.

Diverse inwoners en ondernemers zijn nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van dit beleidsplan. Als gemeente werken we graag met u samen. Iedereen die heeft meegedacht, wil ik dan ook van harte bedanken voor zijn of haar inzet en betrokkenheid.

*Arthur Bolderdijk,
wethouder openbare ruimte*

Woerden, maart 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4	Bijlagen	
		1. Inventarisatie begraafplaatsen	33
2. Situatie nu	6	2. Resultaten enquête begraven en cremieren 2016	76
2.1 Begraafplaatsen in de gemeente woerden	6	3. Terugblik	130
2.2 Waarden gemeentelijke begraafplaatsen	7	4. Wet op de lijkbezorging	135
2.3 Ontwikkeling begraven en asbestemmingen	8	5. Capaciteitsberekening begraafplaatsen	138
2.4 Enquête begraven en cremieren 2016	9	6. Impressies begraafplaats Hogewal	144
2.5 Exploitatie begraafplaatsen	9	7. Investerings en exploitatie	149
2.5.1 Tarieven	9		
2.5.2 Exploitatie	9		
2.6 Sterkte-zwakte analyse (swot)	11		
2.6.1 Sterke en zwakke punten	11		
2.6.2 Kansen en bedreigingen	11		
3. Missie & visie	12		
3.1 Kaders	13		
3.2 Landelijke ontwikkelingen en trends	13		
3.3 Lokale ontwikkelingen	18		
3.4 Missie en visie	19		
4. Beleid	22		
4.1 Dienstverlening	22		
4.2 Faciliteiten	24		
4.2.1 Begraafplaatsen	24		
4.2.2 Gebouwen	26		
4.2.3 Andere vormen van lijkbezorging	27		
4.3 Waarden en betrokkenheid	27		
4.4 Beheer, onderhoud en begraven	28		
4.5 Organisatie	29		
4.6 Communicatie en informatie	29		
4.7 Toekomstige exploitatie actieve begraafplaatsen	29		

1. Inleiding

Gemeente Woerden heeft zeven algemene begraafplaatsen in haar beheer. Algemene begraafplaatsen zijn begraafplaatsen waar iedereen begraven mag worden. Dit is het beleidsplan voor deze begraafplaatsen. Bij het opstellen van dit plan zijn zoveel mogelijk Woerdenaren betrokken. Bewoners, uitvaartondernemers, ambtenaren, raadsleden, medewerkers van Monumentenwacht en specialisten (funerair) erfoegd. Een klankbordgroep, bestaande uit elf personen (wijk- en dorpsplatformleden, specialisten en andere geïnteresseerden), heeft alle gemeentelijke begraafplaatsen bezocht en beoordeeld op een aantal waarden. Zowel de sterke als de zwakke punten zijn in kaart gebracht, evenals de kansen en bedreigingen. Met elkaar is een visie geformuleerd. Dit is de grondslag voor het nieuwe gemeentelijk beleid.

Waardevolle plekken

Begraafplaatsen zijn er niet alleen voor de overledenen en hun nabestaanden. Voor de nabestaanden zijn het plekken die hen verbinden met de overledene; plekken waar zij kunnen rouwen, herinneren en herdenken. Dit geldt overigens ook voor andere bezoekers. Begraafplaatsen zijn plekken die je herinneren aan je eigen eindigheid en je levensbestemming. Plaatsen om te mijmeren en tot rust te komen. Parken voor bezinning en meditatie. Plekken waar de geschiedenis zichtbaar is. Waar je diverse culturen kunt zien en waar de natuur vaak volop aanwezig is. Groene oases in onze drukke woon- en leefomgeving. Begraafplaatsen hebben een belangrijke maatschappelijke waarde.

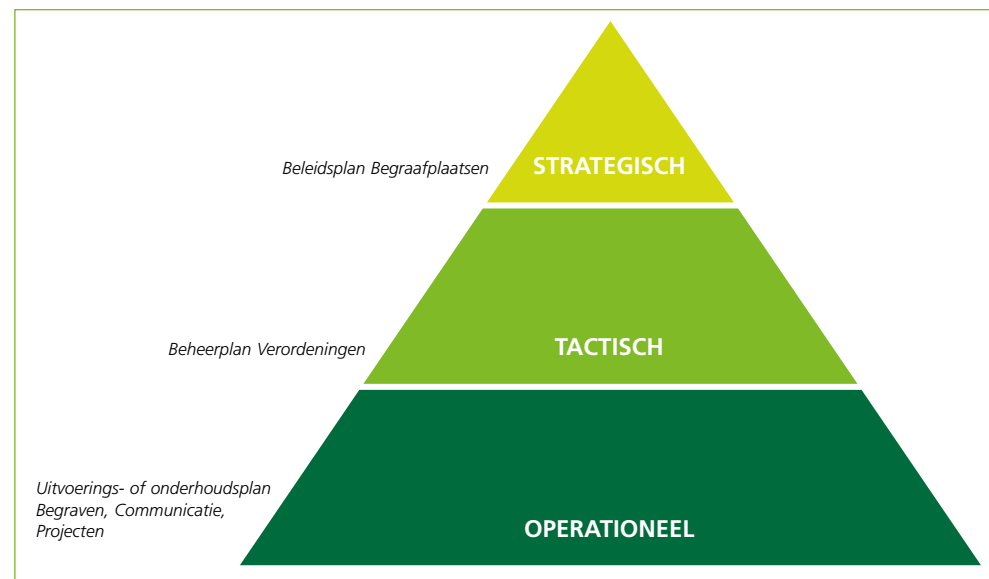
Waarom een beleidsplan begraafplaatsen?

Iedere gemeente is verplicht om een algemene begraafplaats te hebben. Een begraafplaats waar iedereen die dat wil, ongeacht achtergrond, geloof en verleden begraven kan worden. Dit is vastgelegd in

de Wet op de lijkbezorging. Begraafplaatsen zijn onderdeel van de groene openbare ruimte, echter het zijn ook plekken met een specifieke functie. Waardevolle plekken. Het onderhoud en beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen drukt op de gemeentelijke organisatie en begroting. In dit beleidsplan leggen we vast hoe we hiermee om willen gaan.

Beleid, beheer en uitvoering

Voor u ligt het beleidsplan, een strategisch document. Dit is de basis voor de dienstverlening, het beheer en onderhoud en de gemeentelijke verordeningen die voor de begraafplaatsen gelden. Gemeentelijke verordeningen zijn regels die door de gemeenteraad worden vastgesteld, lokale 'wetgeving'. Na afronding van dit beleidsplan moeten de verordeningen worden bijgesteld. Tevens wordt een beheerplan opgesteld. Het dagelijks beheer vindt op operationeel niveau plaats door middel van: onderhoud van begraafplaatsen en graven, begraven, ruimen van graven en communicatie over

Figuur 1. Samenhang in beleid en beheer begraafplaatsen

(de mogelijkheden van) onze begraafplaatsen. De gemeenteraad stelt jaarlijks de tarieven voor de diensten en producten van de begraafplaatsen vast.

Onderdeel van de groenstructuur

Begraafplaatsen zijn geen op zichzelf staande elementen, ze maken deel uit van onze leef- en woonomgeving. Ze zijn onderdeel van de groene openbare ruimte. Gemeente Woerden wil zorgvuldig met het groen en het water in de gemeente omgaan. Nu en in de toekomst. Hoe de gemeente dat doet en wat ze wil bereiken is opgeschreven in het Groenblauwe Omgevingsplan 2014-2023.

Onderzoek

Voorafgaand aan dit beleidsplan hebben we onderzoek gedaan. Onderzoek naar trends en ontwikkelingen, naar ervaringen, behoeften en wensen. Daarnaast hebben we gekeken naar kansen, bedreigingen en risico's. Een ander belangrijk onderdeel in het onderzoek zijn de verschillende waarden die worden toegekend aan de begraafplaatsen, zoals: natuurwaarde, beleving of zichtbaarheid van de geschiedenis.

Leeswijzer

Na deze inleiding volgen drie hoofdstukken. Eerst wordt de huidige situatie beschreven, vervolgens de missie en visie. In het laatste hoofdstuk wordt het beleid geconcretiseerd.

Dit beleidsplan is een e-document. Speciaal gemaakt voor gebruik op tablets, smartphones en laptops. Via links kunt u doorklikken naar een bijbehorende bijlage.

MISSIE EN VISIE

MISSIE

Onze begraafplaatsen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie. Niet alleen om te herdenken, te begraven, voor asbestemmingen of andere vormen van lijkbezorging, maar ook om elkaar te ontmoeten en troost te vinden. Begraafplaatsen maken deel uit van onze leefomgeving en gemeenschap. Niet alleen bij leven, maar ook na de dood zijn inwoners verbonden met elkaar. De dood hoort bij het leven.

VISIE

We leven in een tijd van grote veranderingen. De maatschappij verandert, evenals het klimaat. Daarnaast moet de gemeente Woerden haar huishoudboekje op orde houden.

We gaan voor toekomstbestendige begraafplaatsen, plekken die gewaardeerd en bezocht worden. We bieden producten en diensten aan die blijven aansluiten bij de behoeften en wensen van onze inwoners.

Ook streven we naar een kostendekkende exploitatie van begraven en asbestemmingen.

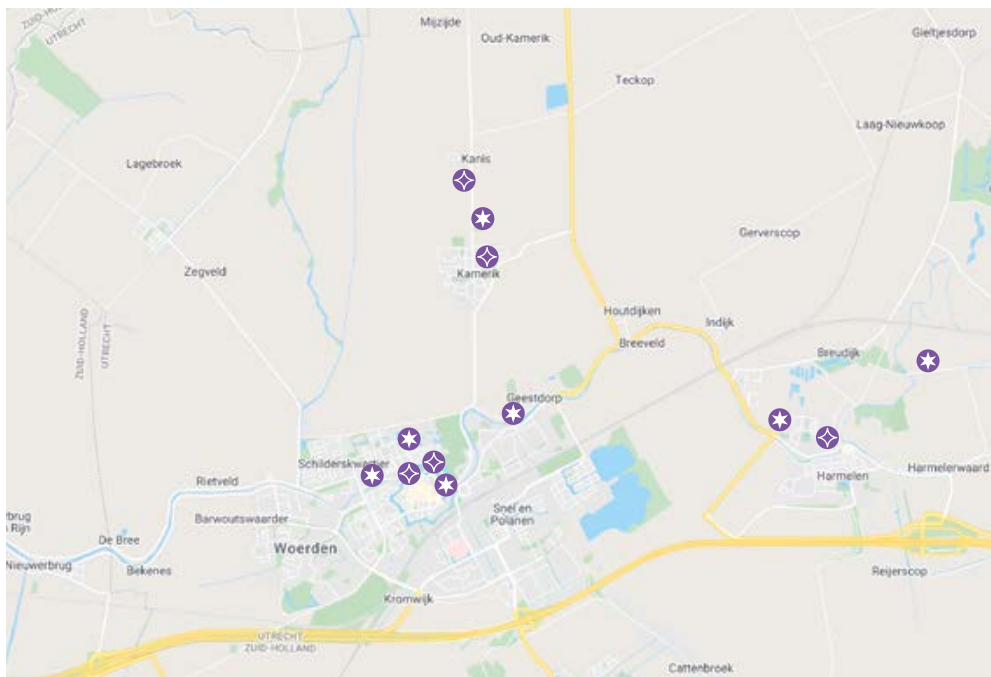
Daarbij zijn onderstaande kernwaarden van belang:

- voor iedereen, voor alle levensovertuigingen, elke culturele achtergrond, gender, leeftijd, talenten, beperkingen en inkomen
- voor elk wat wils, gevarieerd aanbod van graftypen en asbestemmingen
- maatwerk
- goede dienstverlening
- passende faciliteiten
- waarderen van de waarden

2. Situatie nu

2.1 BEGRAAFPLAATSEN IN DE GEMEENTE WOERDEN

Binnen de grenzen van de gemeente Woerden liggen twaalf begraafplaatsen.

★ Gemeentelijke begraafplaats   ◆ Bijzondere begraafplaats

Figuur 2. Overzicht begraafplaatsen in de gemeente Woerden

Iets meer dan de helft van die begraafplaatsen is actief: hier wordt regelmatig begraven. De overige begraafplaatsen zijn passief, er vindt nog maar een enkele keer een begrafenis plaats. Soms is dit al jaren geleden. De begraafplaats aan de Hogewal in Woerden is in 2012 gesloten; hier kan niet meer begraven worden. Een deel van de begraafplaatsen is eigendom van de gemeente en / of wordt door de gemeente

beheerd. De andere begraafplaatsen zijn in eigendom en beheer van kerk-gemeenschappen.

Gemeentelijke begraafplaatsen

De gemeente is eigenaar van zeven begraafplaatsen.

Overzicht gemeentelijke begraafplaatsen (in alfabetische volgorde):

NAAM	KERN	STATUS
De Brauwstraat	Woerden	Passief* Gemeentelijk monument
Hogewal	Woerden	Gesloten* Rijksmonument
Leidsestraatweg	Harmelen	Passief*
Meeuwenlaan	Woerden	Actief*
Rijnhof	Woerden	Actief*
't Spijck	Harmelen	Actief*
Van Teylingenweg	Kamerik	Actief*

Figuur 3. Overzicht gemeentelijke begraafplaatsen Woerden

Het onderhoud van de Joodse Begraafplaats, eigendom van het Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap, is in 1964 contractueel overgedragen aan de gemeente Woerden. De Joodse Begraafplaats is een gemeentelijk monument. Er wordt zelden begraven. Voor meer informatie over de begraafplaatsen zie [bijlage 1](#).

Beschikbaarheid graven

Op de actieve gemeentelijke begraafplaatsen kan iedereen ongeacht (culturele) achtergrond of levensovertuiging begraven worden. Naast graven is er ruimte voor asbestemmingen. Op drie gemeentelijke begraafplaatsen - Rijnhof (Woerden), 't Spijck (Harmelen) en de Van Teylingenweg (Kamerik) - zijn verschillende soorten graven beschikbaar. Op begraafplaats Meeuwenlaan zijn alleen particuliere graven. Hier is slechts beperkt ruimte om nieuwe graven uit te geven. Er kan alleen een nieuw graf worden uitgegeven wanneer een graf vrijkomt.

Er is een capaciteitsberekening opgesteld voor de gemeentelijke begraafplaatsen ([bijlage 5](#)). Hieruit blijkt dat op het totaal van de begraafplaatsen voldoende ruimte is om in de periode 2020-2040 in graven en asbestemmingen te voorzien. Dit geldt niet voor alle begraafplaatsen. De ruimte op begraafplaats Meeuwenlaan blijft krap en op termijn zal een dergelijke situatie zich naar verwachting ook voordoen bij begraafplaats van Teylingenweg. Op begraafplaats Rijnhof is voldoende ruimte om de 'overloop' van de Meeuwenlaan en de Van Teylingenweg op te vangen. Op 't Spijck is naar verwachting net voldoende ruimte voor de periode tot 2040.

DEFINITIES

Soorten graven

De Wet op de lijkbezorging maakt onderscheid in twee soorten graven: algemene graven en particuliere graven. Graven worden altijd voor minimaal 10 jaar uitgegeven, dit is de wettelijke termijn van grafrust. Binnen de kaders van de wet kan een begraafplaatsbeheerder de regels invullen.

In de wet is ook geregeld dat er voor de begraafplaatsbeheerder slechts één persoon van de nabestaanden aanspreekpunt en beslissingsbevoegd is: de rechthebbende. Dat is degene op wiens naam het contract voor het graf staat.

Algemene graven

In een algemeen graf is ruimte voor twee overledenen. Er kunnen twee (kleine) gedenksteden / ornamenten op het graf geplaatst worden. Een algemeen graf wordt toegewezen: je kunt zelf geen plekje uitzoeken en hebt ook geen zeggenschap over wie er nog meer in het graf begraven wordt. In Woerden worden algemene graven op dit moment aangeboden voor 20 jaar. Daarna wordt het graf geruimd, het gebruik kan niet worden verlengd. Als de belanghebbende dat wenst (en betaalt) kan een herbegravenis plaatsvinden in een ander, particulier, graf of een crematie.

Woerden maakt onderscheid in algemene graven en algemene kindergraven. In de kindergraven kunnen kinderen tot en met 12 jaar begraven worden.

Particuliere graven

Over een particulier graf heb je meer zeggenschap. In Woerden worden nieuwe graven uitgegeven aansluitend op bestaande graven. Ook kan een reeds geruimd particulier graf worden uitgezocht. Niet de gemeente, maar de rechthebbende bepaalt wie er eventueel nog meer in dat graf begraven mag worden. Met de keuze voor een particulier graf heb je invloed op de termijn waarover het graf gebruikt wordt. In Woerden worden particuliere graven nu uitgegeven voor 20 jaar. Deze termijn kan daarna telkens met 10 jaar verlengd worden. Wanneer het grafrecht niet meer verlengd wordt door de

rechthebbende wordt het graf geruimd. In Woerden zijn zowel particuliere graven als particuliere kindergraven beschikbaar. In en / of op een particulier graf kan ook een asbus worden bijgezet.

Andere soorten graven:

Graven voor onbepaalde tijd

Dit zijn particuliere graven die in het verleden zijn uitgegeven voor onbepaalde tijd. Deze graven worden ook wel eeuwigdurende graven genoemd. Op de begraafplaatsen zorgen deze oude, vaak al aan vergankelijkheid onderhevige graven, voor een romantische, melancholische sfeer. Bij de uitgifte van deze graven is vrijwel altijd het onderhoud van het graf afgekocht. Dit is nu de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het onderhoud van het grafmonument is wel de verantwoordelijkheid van de rechthebbende.

Rooms Katholiek-gedeelte en Islamitisch gedeelte op algemene begraafplaatsen

Er zijn ook algemene en / of particuliere graven, die speciaal voor een bepaalde doelgroep zijn ingericht. Zo is er op alle actieve algemene begraafplaatsen van Woerden een RK-gedeelte. De grond is gewijd (volgens de gebruiken van de RK-kerk gezegend door er gebeden over uit te spreken). Dit gedeelte is onderdeel van de algemene begraafplaats en dus in beheer bij de gemeente en niet bij een kerkgenootschap, zoals een RK-begraafplaats (bijvoorbeeld begraafplaats Torenwal).

Op begraafplaats Rijnhof is een Islamitisch gedeelte. Hier liggen graven die gericht zijn op Mekka.

Asbestemmingen

Naast graven zijn er ook asbestemmingen. In Woerden zijn alleen particuliere asbestemmingen beschikbaar. Net als bij de particuliere graven bepaalt de rechthebbende wiens as hier kan worden bijgezet.

Urnenkelder en urnennis

Een urnenkelder is bestemd voor een asbus waarin de as van iemand die gecremeerd is, wordt bewaard. Een urn is een siervoorwerp waarin de asbus is opgenomen. Urnen / asbussen kunnen ook worden bijgezet in een urnenmuur. Dit is mogelijk op de begraafplaatsen 't Spijck en Rijnhof.

Strooivelden

Strooivelden zijn speciaal aangewezen velden of gebieden waar de as van een overledene mag worden uitgestrooid. As mag niet op graven verstrooid worden.

2.2 WAARDEN GEMEENTELIJKE BEGRAAFPLAATSEN

Waardevolle plekken

Begraafplaatsen zijn waardevolle plekken. Dit zijn de belangrijkste waarden:

Maatschappelijke waarde

- Laatste rustplaats
- Rouwen, herdenken, bezinnen, mediteren, wandelen / mijmeren, herinneren
- Ontmoeting met gelijkgestemden

Belevingswaarde

- Sfeer
- Rust
- Seizoenen
- Ontwerp en inrichting
- Geuren, kleuren, zichtlijnen, kunst, etc.
- Wandelen / zitten / spelaanleidingen voor kinderen

Natuurwaarde

- Flora en fauna (biodiversiteit)
- Bomen en broedplekken
- Water

Monumentale waarde

- Historisch karakter
- (Landschaps)architectuur
- Grote bomen

Architectonische waarde

- Gebouwen
- (Landschaps)architectuur
- Ontwerp en inrichting

Cultuurhistorische waarde

- Geschiedenis van families en gemeenschappen
- Tijdsbeelden en trends
- Symbolieken en culturen
- Belangrijke figuren

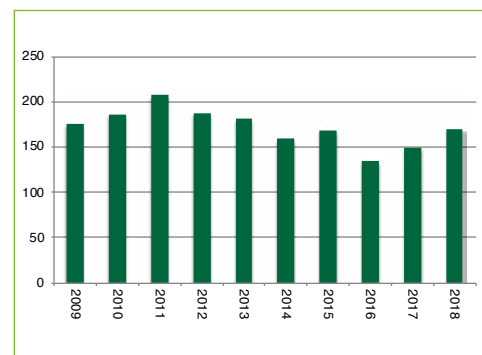
Archeologische (verwachtings) waarde

- (Kans op) vondsten / elementen uit de Prehistorische en Romeinse tijd.

In [bijlage 1](#) is per begraafplaats een overzicht van de aanwezige waarden opgenomen.

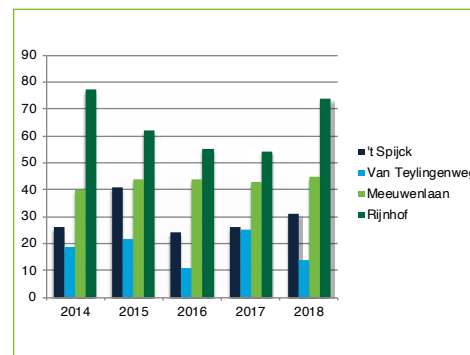
2.3 ONTWIKKELING BEGRAVEN EN ASBESTEMMINGEN

Nederland vergrijsst, maar dat is in Woerden minder het geval. Het aantal inwoners van de gemeente dat jaarlijks overlijdt, is in de periode 2009-2016 gedaald. In 2017 en 2018 zijn er meer mensen overleden dan in de jaren daarvoor. Voor meer informatie over sterfgevallen en begraven in gemeente Woerden zie [bijlage 3](#).

Figuur 4. Ontwikkeling begravingen op gemeentelijke begraafplaatsen

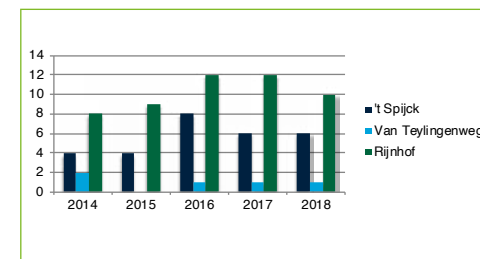
Het aantal overledenen dat op de gemeentelijke begraafplaatsen begraven wordt, fluctueert. De laatste twee jaar neemt het aantal begravingen toe, het sterftecijfer is gestegen.

Figuur 5. Ontwikkeling aantal begravingen op de actieve gemeentelijke begraafplaatsen

Het aantal begravingen op begraafplaats Meeuwenlaan is stabiel. Begraafplaats Meeuwenlaan is zo goed als vol. Toch willen veel inwoners van Woerden hier begraven worden. Er kunnen alleen nieuwe graven worden uitgegeven als het grafrecht van een bestaand graf vervalt en niet verlengd wordt. Wanneer begraafplaats Meeuwenlaan vol is, wordt meer begraven op begraafplaats Rijnhof.

Het aantal begravingen op begraafplaats 't Spijck fluctueert. Behalve inwoners van Harmelen kiezen ook inwoners van Vleuten en soms De Meern voor deze begraafplaats. Ook begraafplaats Van Teylingenweg laat fluctuaties zien. Deze begraafplaats wordt gekozen door inwoners van Kamerik. Op begraafplaats Leidsestraatweg wordt nog zelden iemand begraven (laatste bijzetting in 2015).

Figuur 6. Ontwikkeling aantal asbestemmingen op de actieve gemeentelijke begraafplaatsen

Het aantal asbestemmingen is beperkt. Op begraafplaats Meeuwenlaan zijn geen aparte asbestemmingen. Wel kan een urn in of op een graf worden bijgezet.

Meer informatie in [bijlage 3](#), analyse en prognose.

2.4 ENQUÊTE BEGRAVEN EN CREMEREN 2016

In opdracht van gemeente Woerden heeft Newcom een kwalitatief telefonisch onderzoek uitgevoerd om input te verzamelen voor het beleids- en beheerplan begraafplaatsen doorklikken. Er zijn 400 inwoners van Woerden geïnterviewd. Op basis van de steekproef en de respons worden uitspraken gedaan over de inwoners van de gemeente Woerden. Zij hebben antwoord gegeven op vragen over: bezoek aan de begraafplaatsen, de uitstraling en het onderhoud van de begraafplaatsen en de behoeften met betrekking tot begraven en cremeren. Daarnaast is onderzocht hoe de inwoners stonden tegenover een crematorium in de gemeente, specifiek op locatie Rijnhof. Dit was op dat moment een actueel onderwerp.

We hebben veel informatie ontvangen. Samengevat:

- Begraafplaats Rijnhof is het meest bekend en wordt ook het meest bezocht.
- 39% van de inwoners bezocht minder dan een jaar geleden nog een begraafplaats in de gemeente.
- De gemeentelijke begraafplaatsen scoren gemiddeld een 7,6. De staat van het onderhoud en de waardigheid hebben de meeste invloed op tevredenheid.
- 45% heeft een voorkeur voor begraven.
- 27% heeft (nog) geen voorkeur voor een begraafplaats.
- 71% heeft voorkeur voor een particulier graf.

- 39% weet het nog niet of heeft geen voorkeur voor een grafstermijn.
- Van de mensen met een voorkeur voor cremeren heeft 66% de voorkeur voor een (toekomstig) crematorium in Woerden.
- 24% heeft voorkeur voor uitstrooien in de natuur na cremeren.

2.5 EXPLOITATIE BEGRAAFPLAATSEN

2.5.1 TARIEVEN

Diverse personen die betrokken waren bij het vooronderzoek in 2015 / 2016 gaven aan dat de tarieven van gemeente Woerden voor de diensten en producten hoog waren. Naar aanleiding hiervan is in 2016 een vergelijking gemaakt met de tarieven die in omliggende gemeenten gehanteerd werden. Deze vergelijking is eind 2018 geactualiseerd.

Iedere gemeente bepaalt zelf welke type graven ze aanbiedt, voor welke uitgiftetermijn en welke verlengingsmogelijkheden er zijn. Dit geldt ook voor de tarieven die hiervoor in rekening worden gebracht.

In 2016 was de conclusie dat Woerden voor graven de op een na hoogste tarieven in de regio hanteerde. Voor asbestemmingen waren de tarieven de laagste of op een na laagste in de regio.

In 2018 is dit beeld veranderd. De tarieven in een aantal omliggende gemeenten zijn harder gestegen dan die in Woerden. In 2018 nam Woerden voor graven een gemiddelde positie

in en voor asbestemmingen had Woerden het laagste tarief.

2.5.2 EXPLOITATIE

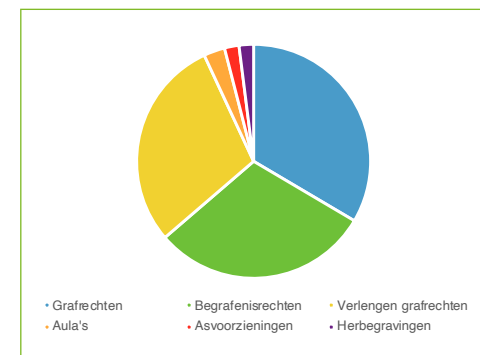
Het streven is een kostendekkende exploitatie van de begraafplaatsen.

De gemeentelijke begraafplaatsen van Woerden genereren inkomsten (baten) door de mogelijkheid te bieden:

- iemand te (her)begraven;
- een urn te plaatsen of te begraven;
- as te verstrooien;
- een bijeenkomst, condoleance en / of afscheidsdienst te houden;
- een overledene op te baren.

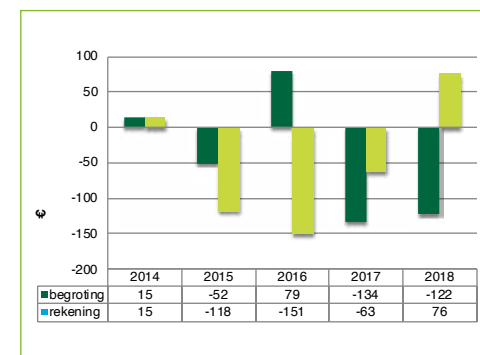
Daarnaast worden inkomsten gegenereerd door grafrecht voor particuliere graven en asbestemmingen uit te geven en te verlengen.

De gemeente maakt kosten (lasten) voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen en voor het verzorgen van de begrafenissen en asbestemmingen. Het totaal van inkomsten en uitgaven leidt tot een exploitatieresultaat. De inkomsten en uitgaven fluctueren jaarlijks. De baten hangen direct samen met het aantal begravingen en het verlenen en verlengen van grafrechten.

Figuur 7. Samenstelling werkelijke baten 2018

Een terugblik op de afgelopen 5 jaar laat zien dat de kostendekkendheid (realisatie) heeft geschommeld tussen 79% (2015) en 112% (een uitschieter in 2018). Gemiddeld was de kostendekkendheid (realisatie) rond de 93%.

Figuur 8. Exploitatieresultaat in begroting en rekening over de jaren 2014-2018

Situatie nu

Het exploitatieresultaat in de jaren 2015-2017 is negatief. Dit is mede een gevolg van het teruglopen van het aantal begravingen.

In 2018 heeft de exploitatie voor het eerst sinds 2014 tot een positief resultaat geleid. Dit is het gevolg van een relatief hoog aantal begravingen en verlenging van grafrecht in combinatie met lagere kosten dan geraamd. Dit positieve resultaat is overigens geen garantie voor de toekomst.

Kostenverhogende factoren

De gemeente maakt kosten voor het beheer en onderhoud en voor het verzorgen van de begrafenissen en asbestemmingen. Daarbij spelen in de gemeente Woerden enkele kostenverhogende factoren:

- Begravingen en asbestemmingen verdeeld over meerdere begraafplaatsen in meerdere kernen. Dit betekent extra reistijd.
- Graven uitgegeven voor onbepaalde tijd. In het verleden, tot 1976, zijn graven uitgegeven voor onbepaalde tijd. Van de 3.886 in gebruik zijnde particuliere graven (juni 2019) zijn er 804 uitgegeven voor onbepaalde tijd. 586 op begraafplaats Meeuwenlaan en 216 op begraafplaats Leidsestraatweg. Dat is ruim 20% van de nu in gebruik zijnde graven. Voor de graven die uitgegeven zijn voor onbepaalde tijd komen geen grafrechten meer binnen, omdat de grafrechten niet verlengd hoeven te worden. Een graf dat is uitgegeven voor onbepaalde tijd kan wel geschud worden (een vorm van ruimen), waarna de rechthebbende er opnieuw kan begraven.

Op de Meeuwenlaan komt dit regelmatig voor.

- Kosten niet-actieve gemeentelijke begraafplaatsen. Bij een kostendekkende exploitatie van gemeentelijke begraafplaatsen is het logisch te denken aan begraafplaatsen die van de gemeente zijn en waar nog begraven wordt / kan worden. Daar zijn immers inkomsten. De rechthebbenden betalen voor grafrecht en de begrafenis of asbestemming. Met het grafrecht wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding van de begraafplaatsen. Er kunnen dus kanttekeningen geplaatst worden bij het toerekenen van de volgende lasten aan de exploitatie van begraafplaatsen:
  - Begraafplaats De Brauwstraat is vanouds een familiebegraafplaats. De gemeente heeft in de jaren '90 besloten deze over te nemen van de familie.
  - Begraafplaats Hogewal is in 2012 gesloten. Sinds 2002 hebben er geen begravingen plaatsgevonden. Er komen geen inkomsten meer binnen. De begraafplaats is een Rijksmonument.
- De Joodse begraafplaats is geen gemeentelijke begraafplaats, De gemeente verzorgt wel het beheer en onderhoud. Dit op basis van een in de jaren '60 gesloten overeenkomst.
- Kosten voor begraven minvermogenden (art. 21 Wet op de lijkbezorging). Deze kosten zijn beperkt, maar worden wel uit de exploitatie betaald. Dat betekent dat in principe de mensen die kiezen voor begraven, meebetalen aan de uitvaart en

het graf. In grotere steden is een tendens te zien dat het aantal uitvaarten van minvermogenden toeneemt. In hoeverre dat in de toekomst in Woerden ook het geval is, is niet te voorspellen. De kosten horen eerder thuis bij het programma voor Sociaal Domein, waar ook uitkeringen en armoedebestrijding een plek hebben. Overigens is het zaak te proberen om de kosten van de uitvaart te verhalen bij de nabestaanden. Deze mogelijkheid is ook opgenomen in de Wet op de lijkbezorging.

Meer informatie in [bijlage 3](#), analyse.

2.6 STERKTE-ZWAKTE ANALYSE (SWOT)

2.6.1 STERKE EN ZWAKKE PUNTEN

Samen met de klankbordgroep en medewerkers is gekeken naar de sterke en zwakke punten van de gemeentelijke begraafplaatsen. Voor de sterke en zwakke punten per begraafplaats zie [bijlage 1](#).

Hieronder een overzicht van algemene sterke en zwakke punten:

STERKE PUNTEN

- Iedere kern heeft een eigen actieve begraafplaats.
- Woerden heeft verschillende begraafplaatsen, ieder met een eigen identiteit en waarden, zoals: natuur, beleving, historie, architectuur.
- Begraafplaatsen scoren gemiddeld een 7,6; waardigheid en onderhoud van doorslaggevend belang (uit: Enquête 2016 - link).
- Tarieven in periode 2016-2018 minder gestegen dan in de regio. Van relatief hoge tarieven voor begraven in de regio gedaald naar gemiddeld tarief in 2018.
- Het Gilde organiseert rondleidingen / fietstochten langs de begraafplaatsen in de kern Woerden, hiervan wordt vaak gebruikgemaakt.

ZWAKKE PUNTEN

- Verschillende begraafplaatsen in verschillende kernen is minder efficiënt voor de bedrijfsvoering en zorgt voor langere reistijden.
- Verschillende begraafplaatsen betekent relatief meer oppervlakte en meer onderhoud.
- Beperkte variatie in graftypen en typen asbestemming.
- Bewegwijzering op en naar begraafplaatsen.
- Servicepunten voldoen niet.
- Beperkte voorlichting over mogelijkheden en kwaliteiten begraafplaatsen.
- Begraafplaatsen worden niet gezien als parken, plekken waar je kunt wandelen, van de natuur genieten, en dergelijke.
- Gebouwen Rijnhof en Hogewal laten te wensen over.
- Geen openbare toiletten bij Meeuwenlaan en Van Teylingenweg.
- Passieve / gesloten begraafplaatsen hebben geen inkomsten, terwijl de kosten wel op de exploitatie van de begraafplaatsen drukken.

2.6.2 KANSEN EN BEDREIGINGEN

Met de klankbordgroep en medewerkers is ook vooruitgekeken. Wat zijn de kansen en bedreigingen voor de begraafplaatsen?

KANSEN

- Natuurbegraven.
- Meer diversiteit in typen graven en asbestemmingen.
- Flexibel kunnen inspelen op nieuwe vragen.
- Versterken maatschappelijke functie / betrokkenheid bewoners.

BEDREIGINGEN

- Afname aantal begravingen door toename crematies.
- Verloren gaan van architectonische en / of cultuurhistorische waarden door ruimen oude begraafplaatsen om graven opnieuw uit te geven.
- Opdracht kostendekkende exploitatie lastig als begravingen afnemen, dit kan leiden tot kwaliteitsverlies.

Meer over de kansen en bedreigingen per begraafplaats leest u in [bijlage 1](#).

3. Missie & Visie

Wij herinneren ons woorden

Wij herinneren ons woorden
als huis, als boom, als maan
Wij herinneren ons dat
als de maan zwom
de vis klom

Wij herinneren ons de maan
en ook de dood

Wij herinneren ons woorden
als gras, als vogel, als wolken
Wij herinneren ons dat
als het blad viel
de vogel vloog

Wij herinneren ons de vogel
en ook de dood

En dat, toen de papaver
van de avond het rood kreeg
dat toen de wind zweeg

Door Jan Clement
Uit: 'Daar', 2005
Bron: gedichten.nl

3.1 KADERS

Wet op de lijkbezorging

De Wet op de lijkbezorging (Wlb) regelt de lijkbezorging in Nederland. Lijkbezorging omvat datgene wat er met een menselijk lichaam moet gebeuren na dood te zijn geboren of na overlijden. De gemeente heeft een zorgplicht en een vergunningverlenende bevoegdheid met betrekking tot begraven en cremen.

Meer informatie over de Wet op de lijkbezorging is te vinden in [bijlage 5](#).

Verordening beheer en gebruik algemene begraafplaatsen Woerden

Deze verordening is eind 2010 in werking getreden. In deze verordening worden regels gesteld met betrekking tot onder andere het beheer, openstelling, typen graven en grafbedekkingen op de gemeentelijke begraafplaatsen. Wanneer het beleid wijzigt, moet de verordening worden aangepast.

Woerden inclusief, iedereen doet mee

Woerden is op weg naar een inclusieve samenleving. Iedereen kan optimaal deelnemen aan de samenleving, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Dit beleid is in 2017 aangenomen in de vorm van de Routekaart Inclusief Woerden. Voor de openbare ruimte is dit volop in ontwikkeling. Ook voor de begraafplaatsen vinden we dit belangrijk. Het gaat enerzijds om toegankelijkheid: fysieke toegankelijkheid en de beschikbaarheid en toegankelijkheid van

informatie. Anderzijds gaat het erom dat iedereen zich er thuis en veilig voelt. Ongeacht culturele achtergrond en / of geloofsovertuiging.

Woerden, duurzame samenleving

De Woerdense samenleving heeft een forse opgave op het gebied van duurzaamheid. Het gaat om uitdagingen op het gebied van:

- Het terugdringen van CO₂-uitstoot en opwekken groene energie.
- Het omgaan met en bestand zijn tegen klimaatverandering: wateroverlast, droogte, extreme hitte, groter risico op overstromingen.
- Omgaan met en bestand zijn tegen bodemdaling.
- De zorg voor voldoende grondstoffen in de toekomst (circulaire economie).
- Het gezond zijn en blijven van de samenleving met het oog op onder andere beweging, groene omgeving, lucht- en geluidskwaliteit.

Deze opgave raakt ook het beleid en beheer van de begraafplaatsen.

Figuur 9. De Duurzaamheidsboom met vijf programmataken

3.2 LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN EN TRENDS

De maatschappij verandert en de tradities / gewoonten en wensen met betrekking tot begraven of cremen, afscheid nemen, graf of asbestemming veranderen mee.

Begraven en cremen

In Nederland kiezen steeds meer mensen voor cremen in plaats van begraven. In 2014 was het 100 jaar geleden dat in Nederland de eerste crematie plaatsvond. In dat jaar werd 61,4% van de overledenen gecremeerd. In 2018 was dat 65,3%. De verwachting in de uitvaartbranche is dat dit gemiddelde in Nederland verder zal stijgen tot 70-75%.

De keuze voor begraven heeft meestal te maken met de geloofsovertuiging. Daarnaast vinden degenen die kiezen voor een graf het vaak belangrijk dat hun nabestaanden een

gedenkplek kunnen bezoeken of willen ze worden bijgezet in een familiegraf of bij de overleden partner. Anderen kiezen voor begraven omdat dit traditie is of omdat dit voor hun gevoel de enig juiste manier van lijkbezorging is. Het teruggeven van hun lichaam aan de natuur wordt ook veel genoemd als reden voor deze keuze¹. Een deel van de bevolking zal ook in de toekomst blijven kiezen voor begraven.

Traditioneel begraven

In Nederland kiezen mensen steeds minder vaak voor begraven op een traditionele begraafplaats. Redenen hiervoor zijn de hoge kosten van een graf, de sfeer en de strikte regels waardoor geen maatwerk mogelijk is. Bij zowel de keuze van een graf als bij het afscheid en de begrafenis.

Mensen die kiezen voor begraven op een traditionele begraafplaats worden veelal in hun eigen woonplaats begraven of in hun geboorteplaats.

Nederlanders van Turkse of Marokkaanse afkomst worden nu nog vaak in het land van herkomst begraven. Hun uitvaartverzekering voorziet daarin en zij hechten aan eeuwigdurende grafcrust, wat in Nederland zelden mogelijk is. Naar verwachting zullen komende generaties steeds vaker kiezen voor een graf in Nederland. Ook andere groepen, al dan niet met islamitische achtergrond vestigen zich in Nederland. Moslims en Joden hechten aan eeuwigdurende grafcrust. Traditionele begraafplaatsen spelen weinig in op die behoefte.

¹ Bron: Draagvlakonderzoek resumeren – houding ten aanzien van lijkbezorging, feb. 2017, I&O research

Missie & Visie

Andere culturen op de begraafplaatsen

In Nederland wonen – en overlijden – mensen uit allerlei landen en met allerlei achtergronden en culturen. Een deel van hen, bijvoorbeeld hindoeïstanen, kiezen voor cremieren. Anderen kiezen voor begraven. Zij hechten vaak aan graven met eigen symbolen en / of vormen of hebben eigen regels met betrekking tot de ligging van het graf. Zo gelden er ook regels voor de ligging van de islamitische graven.

Figuur 10. Toegang en graven op Chinese begraafplaats Het Paradijs, onderdeel van de algemene begraafplaats Nieuw Bergklooster in Zwolle

Figuur 11. Graven van andere culturen op algemene begraafplaats De Nieuwe Ooster in Amsterdam

Figuur 12. Wasplaats en toegangsboog bij een islamitische begraafplaats, onderdeel van de algemene begraafplaats Selwerderhof in Groningen

Persoonlijk / uniek afscheid

De behoefte aan een persoonlijk afscheid neemt toe. Dit staat niet op zichzelf, er is steeds meer behoefte en aandacht voor bijzondere momenten, plekken en belevenissen in de maatschappij. Bij bruiloften kiest men niet meer voor standaard-arrangementen en locaties. Deze trend zien wij ook terug bij uitvaarten.

Een persoonlijk afscheid is een afscheid dat iets laat zien van de unieke persoon en zijn / haar leven. Men laat zich niet meer dwingen in standaarden en tradities. Er worden vaker (nieuwe) rituelen ingezet. Daar is ruimte voor nodig, zowel fysiek als mentaal. Er is meer aandacht 'voor het vieren van het leven' bij het afscheid. Geen standaardkist, maar een persoonlijke kist met bijvoorbeeld foto's, beschilderd door de nabestaanden of een lijkwade. Sfeer, muziek en catering worden belangrijker. Men neemt persoonlijke dingen mee bij de uitvaart en / of vraagt de nabestaanden om een persoonlijke herinnering mee te brengen. Er worden foto's van de overledene gemaakt of afscheids-reportages (zoals trouwreportages) als herinnering en troost. Afscheidsplechtigheden worden minder op begraafplaatsen en in kerken gehouden en meer op locaties waar de overledene en / of de familieleden zich prettig voelen en / of een band mee hebben. Dit begon bij crematies, maar wordt ook steeds gebruikelijker bij een begravenis.

Tegenwoordig wordt niet altijd standaard een uitvaartondernemer ingeschakeld voor de uitvaart, soms regelt de familie de hele uitvaart zelf.

Duurzame uitvaart

Steeds meer mensen willen na hun overlijden op een duurzame manier herinnerd worden. Stichting Greenleave, waarbij uitvaart-verzorgers zich kunnen aansluiten, zet zich hier actief voor in. Zes aspecten staan hierbij centraal:

- Gebruik van hernieuwbare grondstoffen.
- Eerlijke omstandigheden.
- Bewaren van biodiversiteit.
- Vermijden van toxische stoffen.
- Beperken energieverbruik bij het productieproces.
- Zo min mogelijk en zo efficiënt mogelijk transport.

Uit onderzoek in 2018 bleek dat 17% van de Nederlanders bewust zou kiezen voor een duurzame uitvaart². Voorbeelden zijn:

- Een duurzame kist, van snelgroeiend hout met FSC-keurmerk en een binnenkant van bamboe of biologisch katoen, of een katoenen of linnen lijkwade.
- Duurzaam rouwdrukwerk op gerecycled papier.
- Bloemen uit eigen tuin, passend bij het seizoen of via een duurzame bloemist.
- Lokale en biologische catering.
- Duurzaam grafmonument: alleen planten of een houten grafmonument, zwerfkeien uit de omgeving, of hergebruik van een grafsteen. Nu kiest men veelal nog voor

een nieuw natuurstenen grafmonument. Dit heeft een grote milieu-impact; de grafsteen is veelal van graniet dat in Azië gewonnen wordt. Nadat de grafsteen van het graf verwijderd wordt, wordt deze tot puin vermalen, terwijl deze nog vele malen opnieuw gebruikt zou kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is het initiatief Circlestone (www.circlestone.nl). Een aantal begraafplaatsen in Nederland heeft zich hier al bij aangesloten, zoals begraafplaats Zegestede in Roosendaal, begraafplaats gemeente Wijdemeren en begraafpark Zuylen Breda.

Natuurbegraven

Natuurbegraafplaatsen zijn in opkomst. Op natuurbegraafplaatsen wordt begraven in een natuurlijke omgeving. Graven worden vaak voor onbepaalde tijd uitgegeven en er zijn alleen vergankelijke grafmonumenten. Graven zijn na verloop van tijd niet meer herkenbaar, gaan op in de natuur. Mensen kiezen om verschillende redenen voor natuurbegraven:

- Om een bijdrage te leveren aan de instandhouding van de natuur.
  - Men zich niet thuis voelt op een traditionele begraafplaats, maar toch begraven wil worden.
  - Om de zorg voor een graf niet achter te laten aan de nabestaanden.
  - Om zeker te zijn van eeuwige grafrust.
- In 2016 werd 0,4% van de overledenen begraven op een natuurbegraafplaats. De branchevereniging BRANA (www.brana.nu) verwacht dat op den duur 5-10% van de overledenen kiest voor natuurbegraven.

Voorbeelden van natuurbegraafplaatsen, aangesloten bij de BRANA, zijn natuurbegraafplaatsen: Weverslo, Hillig Meer (Exloo), Heidepol (Arnhem) en Maashorst (Schayk). Zij hanteren de gedragscode van BRANA.

Figuur 13. Natuurbegraafplaats Hillig Meer, 2015

² Bron: www.duurzaamnieuws.nl, mei 2018

Missie & Visie

Voorbeelden van andere natuurbegraafplaatsen zijn Den en Rust in Bilthoven, 'De Utrecht' in Esbeek en De Hoevens (Alphen NB). Net als bij vestiging van crematoria is er vaak weerstand (van omwonenden en natuurbeschermers) bij plannen voor nieuwe natuurbegraafplaatsen (www.natuurbegraafplaats-waaromniet.nl).

Figuur 14. Natuurbegraafplaats 'De Utrecht' (2016, net aangelegd)

Gemeenten en andere begraafplaatsbeheerders spelen in op deze ontwikkeling door op of aansluitend aan bestaande begraafplaatsen ruimte te maken voor natuurbegraven of natuurlijk begraven. Voorbeelden hiervan zijn: Algemene

begraafplaats Ede, Nieuwe Algemene Begraafplaats Doorn, begraafplaats Heiderust in Rheden, natuurbegraafplaats De Slangenburg (Doetinchem), begraafplaats Hofwijk in Rotterdam en de Hervormde begraafplaats in Haaksbergen.

Figuur 15. Natuurlijk begraven Ede (aangelegd 2016, foto's voorjaar 2019)

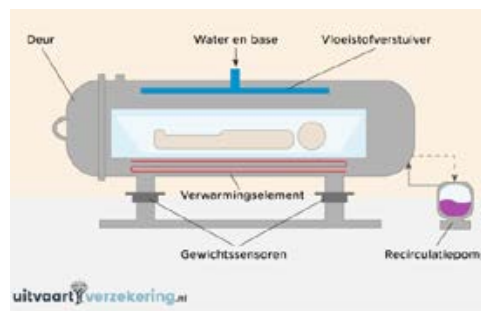

Figuur 16. Natuurlijk begraven Hofwijk Rotterdam (aangelegd 2018-2019)

Andere vormen van lijkbezorging

De verwachting is dat er op termijn naast begraven en cremeren andere vormen van lijkbezorging zullen ontstaan. Yarden uitvaartorganisatie (in 2019 overgenomen door DELA) is al enkele jaren bezig om resomeren mogelijk te maken. Yarden ziet dit als een duurzaam alternatief voor begraven en cremeren. Resomeren is een techniek waarbij de stoffelijke resten in water met een kaliumhydroxidetoevoeging worden opgelost bij een temperatuur van 150 graden. In Canada en enkele staten van de Verenigde Staten is dit al toegestaan en wordt dit op kleine schaal uitgevoerd. DELA onderzoekt of ecoleren (lijk door middel van elektriciteit omzetten in poeder) mogelijk gemaakt kan worden in Nederland. Daarnaast wordt soms gesproken over cryomeren, een vorm van vriesdrogen. Onderzoek van TNO heeft uitgewezen dat de duurzaamheid van de verschillende bestaande en nieuwe vormen van lijkbezorging niet zoveel verschilt. De uitvaartstoet heeft het meeste effect op het milieu.

Figuur 17. Buitenkant en binnenkant resomator

Om nieuwe vormen van lijkbezorging mogelijk te maken, is een wijziging van de Wet op de lijkbezorging nodig. In januari 2019 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken een advies over de toelaatbaarheid van nieuwe vormen van lijkbezorging aangevraagd bij de Gezondheidsraad. Zij vraagt daarbij om bijzondere aandacht voor resomeren. Of en wanneer deze vormen van lijkbezorging gebruikt (mogen) gaan worden, is niet te voorspellen. In de uitvaartbranche zijn de meningen verdeeld. De verwachting is dat één of meerdere van deze vormen in de toekomst wettelijk toegestaan worden. Uitvaartondernemers verwachten niet dat deze vormen massaal aanslaan. De vraag is of deze nieuwe vormen begraven en cremeren gaan vervangen.

Wijziging Wet op de lijkbezorging

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken bereidt een wijziging van de Wet op de lijkbezorging voor. De wens is een toekomstbestendige wet te maken dat ruimte biedt voor innovatie en duurzaamheid en inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen. In september 2020 informeert de minister de Kamer over de exacte inhoud en de verdere planning van de wijziging van de wet³.

Exploitatie begraafplaatsen in Nederland

De exploitatie van veel begraafplaatsen in Nederland staat onder druk door de afname van het aantal begravingen en het teruglopen van de uitgiftetermijn van graven (minder verlengingen), terwijl de kosten gelijk blijven of niet evenredig dalen.

De druk op de exploitatie uit zich soms in vermindering van de dienstverlening en verlaging van het onderhoudsniveau, al dan niet gecombineerd met (soms forse) tariefstijgingen. Uitvaartverzekeraars en crematoria schetsen het beeld dat begraven duur is. Dit kan een negatieve invloed hebben op het aantal mensen dat kiest voor begraven. Hierdoor kan een vicieuze cirkel ontstaan: nog minder begravingen, gelijkblijvende kosten en een nog minder kostendekkende exploitatie.

Veel begraafplaatsbeheerders denken bij een begraafplaats vooral aan begraven, beheer en onderhoud. De aandacht voor dienstverlening is vaak ondergeschikt. Een aantal gemeentelijke begraafplaatsen heeft de dienstverlening wel hoog in het vaandel staan.

Figuur 18. Graven en urnenmuur op 't Spijck

Figuur 19. Kindergraven op 't Spijck

³ Bron: Kamerbrief over Voortgang modernisering Wlb d.d. 18-11-2019

3.3 LOKALE ONTWIKKELINGEN

Ontwikkeling aantal begravingen

In paragraaf 2.1 is de ontwikkeling van het aantal begravingen in de periode 2013-2018 te zien. Maar hoe gaat dit zich verder ontwikkelen?

Voor de ontwikkeling van het aantal begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen is een prognose opgesteld. Er worden drie scenario's vergeleken.

JAAR	WERKELIJK	MINIMUM-SCENARIO	MEEST-WAARSCHIJNLIJK SCENARIO	MAXIMUM-SCENARIO
2014	45%			
2015	47%			
2016	44%			
2017	38%			
2018	43%			
2020		40%	42%	45%
2030		36%	40%	45%
2040		30%	37%	42%

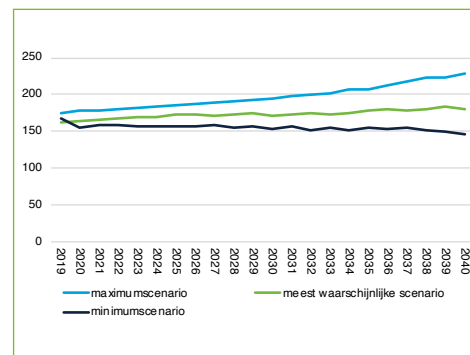
Figuur 20. Vergelijking percentage begraven in gemeente Woerden. Percentages van het aantal sterfgevallen inwoners gemeente Woerden

Deze scenario's leiden tot verschillende aantallen begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen. Hierbij gaan we ervan uit dat 97% van de begravingen in de gemeente plaatsvindt op de gemeentelijke begraafplaatsen en 3% op de bijzondere⁴ begraafplaatsen.

JAAR	WERKELIJK	MINIMUM-SCENARIO	MEEST-WAARSCHIJNLIJK SCENARIO	MAXIMUM-SCENARIO
2014	162			
2015	169			
2016	134			
2017	147			
2018	164			
2020		156	163	178
2030		154	171	195
2040		146	178	228

Figuur 21. Bandbreedte aantal begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen

⁴ Bijzondere begraafplaatsen zoals gedefinieerd in de Wet op de lijkbezorging

Figuur 22. Prognose ontwikkeling begravingen gemeentelijke begraafplaatsen

Door de groei van Woerden en de vergrijzing stijgt het aantal sterfgevallen de komende jaren. Naar verwachting daalt het begraaf-aandeel. In het meest waarschijnlijke scenario is in de komende 20 jaar een zeer lichte toename van het aantal begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen te verwachten.

Benodigde begraafcapaciteit

Op dit moment zijn in totaal ruim 2500 graven beschikbaar. Een groot deel hiervan bevindt zich op Rijnhof-Zuid. Op de gemeentelijke actieve begraafplaatsen is voldoende ruimte om te kunnen begraven in de komende 20 jaar, volgens het meest waarschijnlijke scenario. Zelfs zonder dat er rekening gehouden wordt met een vrijval van graven in de komende jaren door het aflopen van grafrechten. Wanneer deze grafrechten niet verlengd worden, zijn er ruim 400 graven over. Rijnhof-Zuid is voor traditioneel begraven in gebruik genomen. De verwachting is dat er ook graven gaan

vrijvallen, in 2040 zijn er dan ruim 1500 graven beschikbaar. Dit betekent dat er nog ruimte is om te begraven na 2040. Dat er in totaal voldoende ruimte is om te begraven op de gemeentelijke begraafplaatsen wil niet zeggen dat dit voor iedere actieve begraafplaats geldt. Op begraafplaats Meeuwenlaan kunnen alleen nieuwe graven worden uitgegeven wanneer er afstand wordt gedaan van een graf voor onbepaalde tijd of wanneer grafrechten verlopen en er niet wordt verlengd. Dat betekent dat er ook in de toekomst naar verwachting tijdelijk geen nieuwe graven uitgegeven kunnen worden. Dit kan ook gaan gelden voor begraafplaats Van Teylingenweg. Op begraafplaats 't Spijck is tot 2040 voldoende ruimte om te begraven. Op Rijnhof is veel ruimte, vooral op Rijnhof-Zuid. (Zie [bijlage 5](#))

3.4 MISSIE EN VISIE

Woerden in 2030

Gemeente Woerden is prettig om in te wonen, te ondernemen en te bezoeken. De gemeente levert haar inwoners en bezoekers passende voorzieningen. Dit alles in een karakteristiek landschap en een historische context. Dit geldt voor o.a. onderwijs, sport, gezondheidszorg, sport, werkgelegenheid en vertier.

Vanaf de geboorte tot en met het overlijden heeft gemeente Woerden alles te bieden wat een mens in de basis nodig heeft. In Woerden wordt gedacht in mogelijkheden en kansen. Je voelt je er thuis, of je er nu geboren bent of later bent komen wonen. Je wilt er niet meer weg. Daarom kiezen veel inwoners ervoor om ook na hun dood in de stad of hun dorp te blijven, in de nabijheid van hun dierbare omgeving en hun geliefden.

Gemeentelijke begraafplaatsen in 2030

Missie

Onze begraafplaatsen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie. Niet alleen om te herdenken, te begraven, voor asbestemmingen of andere vormen van lijkbezorging, maar ook om elkaar te ontmoeten en troost te vinden. Begraafplaatsen maken deel uit van onze leef-omgeving en gemeenschap. Niet alleen bij leven, maar ook na de dood zijn inwoners verbonden met elkaar. De dood hoort bij het leven.

Visie

We leven in een tijd van grote veranderingen. De maatschappij verandert, gedachten en tradities rond lijkbezorging en afscheid nemen veranderen, en zo ook het klimaat. De gemeente Woerden moet haar huishoudboekje op orde houden.

We gaan voor toekomstbestendige begraafplaatsen, plekken die gewaardeerd en bezocht worden. We bieden producten en diensten aan die aansluiten bij de behoeften en wensen van onze inwoners.

Voor de toekomstbestendigheid zijn onderstaande kernwaarden van belang:

- voor iedereen, voor alle levens-overtuigingen, culturele achtergrond, gender, leeftijd, inkomen, talenten en beperkingen en inkomen;
- voor elk wat wils;
- maatwerk;
- goede dienstverlening;
- passende faciliteiten;
- respect voor de overledenen en voor de nabestaanden die elk op een eigen manier komen herdenken;
- waarderen van de waarden.

Ook streven we naar een kostendekkende exploitatie voor begraven (inclusief asbestemmingen).

In 2030 zijn de gemeentelijke begraafplaatsen te onderscheiden in actieve begraafplaatsen en passieve begraafplaatsen.

Actieve begraafplaatsen

De actieve gemeentelijke begraafplaatsen zijn: begraafplaats 't Spijck in Harmelen, begraafplaats Van Teylingenweg in Kamerik, begraafplaats Meeuwenlaan en begraafplaats Rijnhof in Woerden. Op deze begraafplaatsen worden de aanwezige waarden in stand gehouden of versterkt en worden tegelijkertijd nieuwe ontwikkelingen omarmd.

Passieve begraafplaatsen

Gemeente Woerden beheert ook de passieve begraafplaatsen aan de De Brauwstraat en begraafplaats Hogewal in Woerden en de begraafplaats Leidestraatweg in Harmelen. Op deze begraafplaatsen wordt niet meer begraven. Dit zijn cultuurhistorisch waardevolle plekken. De focus ligt op instandhouding van de aanwezige waarden, daarover wordt voorlichting gegeven. Ze zijn onderdeel van de openbare ruimte.

Het onderhoud van de Joodse begraafplaats in het Westdampark werd de afgelopen decennia door de gemeente uitgevoerd. Het onderhoud is inmiddels weer overgedragen aan de eigenaar.

Toelichting actieve begraafplaatsen in 2030

Voor meer informatie over de begraafplaatsen zie [bijlage 1](#).

Kenmerkend voor de actieve begraafplaatsen is dat iedereen welkom is en dat wordt ingespeeld op de (nieuwe) behoeften van inwoners om te ontmoeten, afscheid te nemen en te herdenken. De faciliteiten

passen bij het gebruik en de begraafplaatsen worden goed onderhouden. De aanleg en gebouwen passen bij de omgeving en hebben een eigen karakter. De dienstverlening is goed. De tarieven zijn acceptabel voor de inwoners.

Begraafplaats 't Spijck, Harmelen

Deze begraafplaats is relatief jong en heeft een kenmerkende strakke jaren '70 inrichting. Ondanks dat deze begraafplaats buiten de dorpskern ligt heeft deze een ontmoetingsfunctie in de gemeenschap van Harmelen. Naast inwoners van Harmelen worden hier ook regelmatig inwoners uit Vleuten, De Meern en Leidsche Rijn (gemeente Utrecht) begraven. Er is namelijk geen algemene begraafplaats in Leidsche Rijn. Het is een groene, besloten plek, tussen woningen, weilanden en de kassen in. Op deze begraafplaats is ruimte voor graven en asbestemmingen. Naast het gedeelte voor algemeen begraven is er ook een RK-gedeelte in gebruik. De begraafplaats beschikt over een wachtruimte en een openbaar toilet.

Figuur 23. Begraafplaats 't Spijck - entree

De beplanting op de begraafplaats is vitaal. In 2019 ging de kwaliteit van de beplanting achteruit. Studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein hebben een voorstel gemaakt voor nieuwe beplanting, waarbij naast functionaliteit, biodiversiteit en beleving van de seizoenen belangrijke uitgangspunten waren. Dit plan is uitgevoerd.

Begraafplaats Van Teylingenweg, Kamerik

De begraafplaats ligt aan de rand van de kern van Kamerik, tussen de boerderijen en weilanden. De begraafplaats ligt verhoogd in het landschap. De entree is in 2017 opgeknapt.

Het is een typische dorpsbegraafplaats. Ze heeft een plek in het midden van de actieve dorpsgemeenschap van Kamerik. Er zijn mogelijkheden voor begraven en asbestemmingen. Er is soms beperkt ruimte voor de uitgifte van nieuwe graven, ondanks een optimalisatieplan. In dat geval wordt uitgeweken naar een van de andere gemeentelijke begraafplaatsen, bijvoorbeeld Rijnhof. De oude wachtruimte is gesloopt en vervangen door een functionele wachtruimte met openbaar toilet, ruimte voor personeel en materieel.

Figuur 24. Begraafplaats Van Teylingenweg - entree

Begraafplaats Meeuwenlaan, Woerden

Deze begraafplaats ligt in de bebouwde kom van Woerden, op een schiereiland, omgeven door water dat is ontstaan door zandwinning. De oorspronkelijke aanleg, uit 1935, is ontworpen door de bekende tuin- en landschapsarchitect Leonard Springer jr. (1855-1940). De gebouwen en aanleg vormen een bijzonder ensemble. De architectuur van de aula, het dienstgebouw en de gemetselde poort zijn uitgevoerd in de bouwstijl van de Amsterdamse School. Deze zijn ontworpen door J. Slager. De aula is een rijksmonument, omdat dit een goed voorbeeld is van een begraafplaatsaula in Amsterdamse schoolstijl. En tevens vanwege de cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de funeraire cultuur in de eerste helft van de twintigste eeuw en de ensemblewaarde, samen met de totaalaanleg van de begraafplaats.

Doordat de aanleg en het ensemble nog steeds herkenbaar is, zorgt dit voor een unieke beleving. Behoud en versterking van het karakter is het uitgangspunt bij het beheer van begraafplaats Meeuwenlaan. De aanleg / begraafplaats is het waard beschermd te worden.

Grafruimte op begraafplaats Meeuwenlaan is schaars en nog steeds zeer gewild.

De ligging in een woonwijk in combinatie met het bijzondere karakter zorgt ervoor dat hier regelmatig bezoekers komen, die even van de rust en stilte genieten. De aula is in gebruik voor condoleances en

afscheidsplichtigheden (tot 70 personen). Daarnaast zijn er af en toe: concerten, lezingen en / of bijeenkomsten over rouw- en herdenken. Het is daarvoor een uitgelezen ambiance.

Kenmerkend voor begraafplaats Meeuwenlaan zijn ook de historische grafmonumenten die bewaard zijn gebleven.

Figuur 25. Begraafplaats Meeuwenlaan

Begraafplaats Rijnhof, Woerden

Begraafplaats Rijnhof is de plek waar nieuwe ontwikkelingen het best kunnen worden gefaciliteerd. Er is hier voldoende ruimte. De begraafplaats ligt in het landelijk gebied en biedt fraaie uitzichten over het omliggende karakteristieke open landschap.

Op begraafplaats Rijnhof is nog het onderscheid te zien tussen het oudere, strakker aangelegd, noordelijk deel en een meer natuurlijke, organische inrichting op het nieuwere zuidelijk deel. De twee delen vormen nu een samenhangend geheel. In het noordelijk deel is in de afgelopen jaren

de ruimtelijke kwaliteit verbeterd. De aula was verouderd, de wens was om de aula op te knappen of een nieuwe aula te bouwen. De vraag was of dit financieel haalbaar zou zijn. In 2020 zijn scenario's ontwikkeld, op basis hiervan heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de aula.

Figuur 26. Begraafplaats Rijnhof

Op het zuidelijk deel is een gedeelte met islamitische graven en een gedeelte voor natuurlijk begraven. Ook is hier reserveruimte voor meer begraven in de traditionele grafrijen (reserveruimte voor begraven na 2040). Naast begraven staat in het zuidelijk deel natuurontwikkeling voorop. De aanwezige waterpartijen zijn hiervoor de basis.

Naast diverse typen graven is er ruimte voor diverse typen asbestemmingen in de vorm van een urnenmuur, een urnentuin en een strooiveld. Wanneer er behoefte is aan andere vormen, kunnen deze hier ontwikkeld worden. Op Rijnhof is ook een foetusveld.

Toelichting passieve begraafplaatsen

Begraafplaats Leidsestraatweg, Harmelen

Deze kleine dorpsbegraving is in 1831 aangelegd en in 1832 in gebruik genomen. In 2019 stonden we voor de keuze om te sluiten of weer actief begraven. Alle graven waren uitgegeven, er konden nog hooguit een tiental bijzettingen plaatsvinden. Het dilemma is voorgelegd aan het Dorpsoverleg Harmelen. Hier werd de suggestie gedaan om de begraafplaats een functie te laten behouden in het dorp als ontmoetings- en herdenkplek. Actieve bewoners hebben samen met de gemeente een plan gemaakt voor de begraafplaats en dat is gerealiseerd. Het historisch karakter blijft hiermee behouden. Het ensemble, het totaal van de begraafplaats en de graven, is beschermingswaardig.

Figuur 27. Begraafplaats Leidsestraatweg

Begraafplaats De Brauwstraat, Woerden

Deze voormalig familiebegraafplaats van de familie Groeneveld is in 1813 ontstaan. Destijds op een stukje grond buiten de bebouwde kom. Nu ligt deze tussen de

woningen aan de De Brauwstraat. Sinds 1813 lieten meerdere familieleden en nakomelingen zich op deze begraafplaats begraven. Eind jaren '80 van de twintigste eeuw ging het eigendom en het beheer van de beheerstichting over naar de gemeente Woerden. Naast prominente Woerdenaren ligt hier de Vlaamse predikant en activist Jan Derk Domela Nieuwenhuis Nyegaard. Sinds 1989 is deze begraafplaats een gemeentelijk monument.

Deze begraafplaats wordt omsloten door een hek en is niet openbaar toegankelijk. Wel is de begraafplaats zichtbaar vanaf de straat en het park dat ernaast ligt.

Figuur 28. Begraafplaats De Brauwstraat

Begraafplaats Hogewal, Woerden

Begraafplaats Hogewal is in 1828 aangelegd op het Holle Bolwerk, een voormalig bastion van de achttiende-eeuwse vestingwerken rondom de stad. De begraafplaats heeft een eenvoudige symmetrische aanleg en is omgeven door bomen die op de rand van het

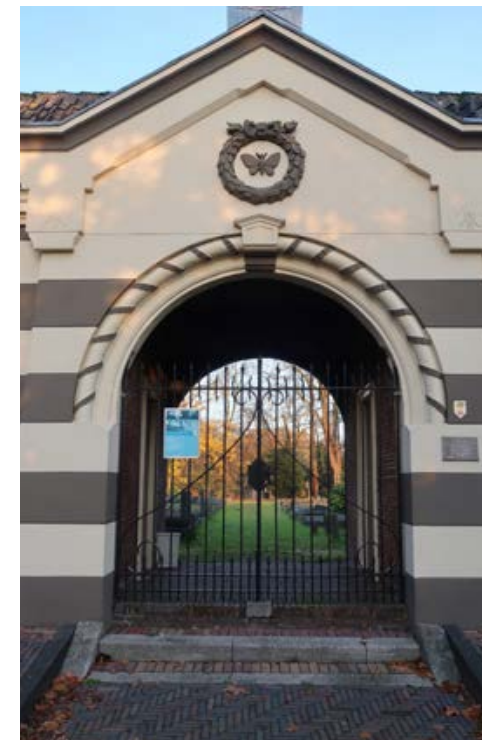
bastion staan. Aan de straat staat een neoclassicistisch poortgebouw uit 1830, met aan weerszijden een spijlenhekwerk dat de begraafplaats afschermt van de straat. In 2000 zijn de aanleg van de begraafplaats en het poortgebouw aangewezen als rijksmonument. De begraafplaats is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde. Het is een voorbeeld van een negentiende-eeuwse begraafplaats met een eenvoudige, symmetrische aanleg en een poortgebouw in neoclassicistische stijl met doodssymboliek. Dit vormt een samenhangend geheel (ensemble). De begraafplaats is gaaf bewaard.

Deze begraafplaats is in 2012 gesloten verklaard; er mag niet meer begraven worden.

In het kader van het Singelproject is deze historische begraafplaats heringericht. De begraafplaats Hogewal fungeert ook als groene ontmoetingsplek en als rustpunt.

Figuur 29. Begraafplaats Hogewal

Figuur 30. Poortgebouw begraafplaats Hogewal

Figuur 31. Impressie begraafplaats Hogewal (najaar 2018, Bosch Slabbers)

4. Beleid

In dit hoofdstuk wordt omschreven wat de missie en visie van dit beleidsplan concreet betekenen voor de begraafplaatsen. Dit wordt uitgewerkt aan de hand van zeven pijlers. Het beleid richt zich op de hoofdlijnen. In het nog op te stellen Beheerplan Begraafplaatsen wordt uitgewerkt hoe dit beleid tot uitvoering wordt gebracht in de vorm van beheer, onderhoud en begraven.

Het beleid wordt uitgewerkt in zeven pijlers:

- Dienstverlening
- Faciliteiten (zoals: terrein, gebouwen)
- Maatschappelijke waarden en betrokkenheid
- Beheer, onderhoud en begraven
- Organisatie
- Communicatie en informatie
- Exploitatie

Figuur 32. Zeven pijlers beleid begraafplaatsen

Voor de gemeente Woerden zijn duurzaamheid en een inclusieve samenleving ('Iedereen doet mee') belangrijk. In het beheer en onderhoud van de openbare ruimte wordt hier aandacht aan besteed. De thema's worden ook meegenomen in de beleidsvorming. Wat de pijlers inhouden en hoe deze worden toegepast, wordt in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

In [bijlage 1](#) is voor elke begraafplaats aangegeven wat er voor het behalen van de verschillende pijlers op de begraafplaats moet gebeuren.

4.1 DIENSTVERLENING

Goede dienstverlening is van groot belang voor de toekomstbestendigheid van de begraafplaatsen. Begraafplaatsen zijn meer dan een plek waar mensen hun overledenen heenbrengen en kunnen herdenken. Bij goede dienstverlening horen ook passende faciliteiten.

Het gaat hierbij om dienstverlening aan de nabestaanden die ervoor kiezen om hun naaste op een van de gemeentelijke begraafplaatsen te begraven of voor een asbestemming kiezen. En ook aan de uitvaartondernemer die de nabestaanden daarbij ondersteunt (zie [paragraaf 4.2](#)).

Goede dienstverlening betekent:

- Een breed aanbod van diensten en producten.
- Goede (digitale) informatie over de diensten en producten.
- Inspelen op behoeften en vragen van de nabestaanden; maatwerk leveren waar dit kan. Het uitgangspunt is "alles kan, tenzij de wet of de verordening het verbiedt".
- Uitvaart faciliteren, maar niet op de stoel van de uitvaartondernemer gaan zitten.
- Gastheer / vrouw zijn tijdens een uitvaart, ontvangen van de nabestaanden bij de uitvaart en begeleiden naar het graf, als laatste bij het graf blijven als de nabestaanden weer weggaan.
- Ruimte voor de medewerkers om het gesprek aan te gaan, wanneer nabestaanden, bijvoorbeeld tijdens een grafbezoek, een beroep op hen doen door een praatje te maken. Wanneer je aan het werk bent op de begraafplaats neem je hier de tijd voor.
- De nabestaanden voelen zich begrepen en ervaren de dienstverlening als prettig, compleet en goed geregeld.
- De dienstverlening is voor iedereen toegankelijk. Naast digitale dienstverlening wordt ook gezorgd voor fysieke dienstverlening. Bijvoorbeeld hulp bij het invullen van formulieren, wanneer iemand hier moeite mee heeft.

Digitale dienstverlening

De dienstverlening wordt versterkt door digitale mogelijkheden. Het is al enkele jaren mogelijk om gebruik te maken van de digitale agenda om een uitvaart te plannen; hierdoor kan men 24/7 een uitvaart plannen. Dit wordt uitgebreid tot een digitaal informatie- en dienstverleningsplatform. Via een digitale plattegrond per actieve begraafplaats worden de beschikbare graven in kaart gebracht. Vanuit huis kunnen nabestaanden via deze kaart een graf uitkiezen. Ook kan de rechthebbende het grafrecht digitaal verlengen of beëindigen. De beheerder van de begraafplaats kan de nabestaanden hier telefonisch of persoonlijk bij assisteren. Voor degenen die niet digitaal vaardig zijn, blijft persoonlijk contact altijd mogelijk.

Openingstijden

De begraafplaatsen zijn toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang. Begraven en het bijzetten van as is zes dagen in de week mogelijk, van maandag tot en met zaterdag. Begraven is mogelijk tussen 10 en 15.30 uur tegen het standaardtarief. Begraven en bijzetten van urnen is ook op andere tijdstippen of dagen mogelijk, hiervoor geldt een meerprijs. Op zondag kan een auladiens dienst gehouden worden.

Producten en diensten

Typen graven en asbestemmingen

- De verordening van Woerden schrijft nu 10 jaar grafrust voor. Dit betekent dat ruimen van een graf 10 jaar na de laatste begraving in dat graf mogelijk is, op voorwaarde dat het grafrecht is vervallen.

- Algemene (kinder)graven worden nu voor 20 jaar uitgegeven. Het tarief is daarop afgestemd. Er is behoefte aan goedkope graven (voor mensen die niet willen cremeren en een beperkt budget hebben). De uitgiftetermijn voor algemene graven wordt daarom verkort naar 15 jaar.
- Particuliere (kinder)graven. Particuliere graven worden voor 20 jaar uitgegeven en kunnen telkens met een periode van 10 jaar verlengd worden. Om in een behoefte te voorzien, wordt het ook mogelijk het grafrecht met termijnen van 5 jaar te verlengen. In particuliere graven is het mogelijk om een of meerdere asbussen bij te zetten of as in het graf te verstrooien.
- Particuliere natuurlijke graven. Dit is een nieuw type graf, dat beschikbaar is op Rijnhof. De graven zijn 10 m² groot. Er kunnen twee overledenen boven elkaar worden begraven. De rechthebbende kan kiezen voor een grafrecht met een looptijd van 30 of 50 jaar, met mogelijkheid tot verlengen van het grafrecht per periode van 10 jaar.
- Particuliere asbestemmingen in de vorm van particuliere urnenkelders en particuliere urnennissen. Deze kelders en nissen worden nu voor 10 of 20 jaar uitgegeven, met een mogelijkheid te verlengen met 10 jaar. Het wordt ook mogelijk een kelder of nis te huren voor 5 jaar. De termijn van verlengen wordt 5 jaar en 10 jaar.
- Algemene urnennissen. Dit is een nieuw product. De urnennis worden uitgegeven voor 5 of 10 jaar en de uitgiftetermijn kan niet worden verlengd.

Betalingstermijnen

De ervaring leert dat nabestaanden het op prijs stellen als het grafrecht bij het verlengen in termijnen betaald kan worden. Dat willen we officieel mogelijk maken.

Graf reserveren

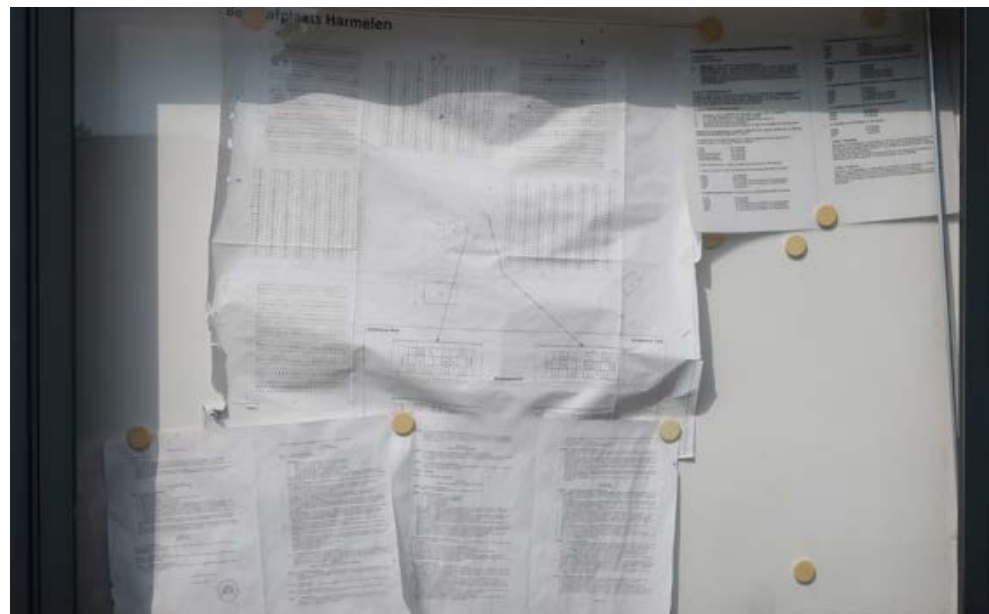
Tegen betaling van het standaardgrafrecht kan een reeds eerder gebruikt graf worden gereserveerd. Er is geen verplichting tot begraven. Het graf kan worden teruggegeven aan de gemeente, echter zonder verrekening van de jaren die nog niet gebruikt zijn. Een graf reserveren kan alleen op de begraafplaatsen 't Spijck en Rijnhof, omdat hier voldoende grafruimte beschikbaar is.

Graf zonder zorgen

We bieden een onderhoudscontract aan voor een graf, zodanig dat de rechthebbende er geen omkijken meer naar heeft als deze dat wil. Hierbij komen we tegemoet aan de wensen van de mensen die geen zorg voor het graf willen nalaten aan hun nabestaanden en daarom kiezen voor cremeren. De rechthebbende heeft diverse keuzemogelijkheden voor af te nemen diensten. Op basis van de keuze wordt het jaarlijks tarief bepaald.

Kwaliteit dienstverlening

De dienstverlening is professioneel en zakelijk met aandacht voor de mens. De medewerkers hebben een representatieve uitstraling.

Figuur 33. Informatievoorziening op 't Spijck

4.2 FACILITEITEN

De gemeente Woerden biedt diverse voorzieningen aan haar inwoners en de uitvaartverzorgers die hen daarbij ondersteunen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Goede bereikbaarheid en toegankelijkheid voor alle bezoekers.
- Aandacht voor sfeer en beeldkwaliteit. De uitstraling past bij de dienstverlening en sfeer van de betreffende begraafplaats en de omgeving / het landschap. Er is aandacht voor sfeer en beeldkwaliteit.
- De begraafplaatsen worden netjes onderhouden.

4.2.1 BEGRAAFPLAATSEN

Iedere begraafplaats heeft een eigen karakter

In paragraaf 3.3, missie en visie, is de visie op de verschillende actieve en passieve begraafplaatsen in hoofdlijnen uitgewerkt. Het verschil in ligging, omgeving en karakter wordt hiermee zichtbaar. Het zijn allemaal gemeentelijke begraafplaatsen, dit willen we ook laten zien (eenheid in verscheidenheid). De uitgangspunten voor de begraafplaatsen worden uitgewerkt en per begraafplaats toegelicht.

Uitgangspunten voor de begraafplaatsen:

- Behouden van het eigen karakter van elk van de begraafplaatsen.
- Zo toegankelijk mogelijk, letterlijk en figuurlijk. Niet alleen voor nabestaanden, ook voor anderen. Mensen worden 'uitgenodigd' om de begraafplaats te bezoeken. Dit moet in de omgeving, dus voor de poort, al merkbaar zijn.
- Aantrekkelijkheid voor kinderen. Kinderen zijn lid van het gezin. Het is voor ouders prettig dat wanneer kinderen meegaan naar een begraafplaats, zij zich daar ook kunnen vermaken. Dit kan bijvoorbeeld door het plaatsen van kleine speelelementen / speelaanleidingen.
- Fysieke toegankelijkheid. De begraafplaatsen voldoen aan het Handboek voor Toegankelijkheid. Denk hierbij aan onder andere: de breedte van de voetpaden, niveauverschillen, gehandicaptenparkeerplaatsen vlakbij de ingang, bankjes langs de route.
- Versterken van de beleving (de omgeving, de seizoenen – kleur, bloemen, vruchten), natuur, cultuurhistorie, etc.).
- Rekening houden met en inspelen op klimaatverandering (behoefte aan schaduw, meer en hevigere buien, hogere temperaturen).
- Versterken en verbeteren van de biodiversiteit.
- Adequate bewegwijzering op de begraafplaatsen (grafvelden aanduiden, toilet, etc.).
- Instandhouding R.K.-gedeelten op de begraafplaatsen 't Spijck, Van Teylingenweg en Rijnhof.

- Ruimte voor verzamelgraven met een eigen grafmonument op iedere actieve begraafplaats.

Per begraafplaats

Bovenstaande uitgangspunten zijn per begraafplaats uitgewerkt.

Begraafplaats 't Spijck

Dit is een actieve begraafplaats met een gastvrije entree.

Actiepunten:

- Uitbreiden aantal urnenkelders en een nieuwe urnenmuur.
- Vervangen beplanting op de begraafplaats. Deze is 'op'. Bij vervanging aandacht voor biodiversiteit en beleving begraafplaats.
- Vervangen paden tussen de graven, toegankelijkheid van de graven verbeteren.
- Speelaanleidingen voor kinderen.
- Herdenkingsplek / monumentje voor foetussen.
- Herdenkingsplek / monument voor mensen die elders begraven / gecremeerd of ter beschikking van de wetenschap gesteld zijn.
- Verbeteren servicepunten en deze voorzien van groene afscherming.
- Bewegwijzering.

Begraafplaats Van Teylingenweg

Dit is een actieve begraafplaats met een gastvrije entree.

Actiepunten:

- Benutten ruimte aan achterzijde begraafplaats voor extra graven.
- Extra ruimte maken voor asbestemmingen (urnenkelders).

- Herdenkingsplek / monumentje voor foetussen.
- Herdenkingsplek / monument voor mensen die elders begraven / gecremeerd of ter beschikking van de wetenschap gesteld zijn.
- Vervangen beplanting met aandacht voor biodiversiteit en sfeer (jaarrond goed beeld).
- Verbeteren servicepunten en deze voorzien van groene afscherming.
- Aandacht voor toegankelijkheid / bereikbaarheid van de graven.
- Bewegwijzering.

Begraafplaats Meeuwenlaan

Dit is een actieve begraafplaats, waar soms tijdelijk geen nieuwe graven beschikbaar zijn.

Actiepunten:

- Behoud van het historisch karakter, aanleg door landschapsarchitect Springer. Tuinhistorisch onderzoek naar ontwerp en tuinhistorische waardestelling uitvoeren en opstellen herstelplan.
- Bouwhistorisch onderzoek en waardestelling aula uitvoeren.
- Onderzoek naar funeraire waarde uitvoeren.
- Versterken parkfunctie.
- Voordat graven geruimd worden, bepalen of deze cultuurhistorische waarde hebben en gespaard moeten blijven.
- Project opnieuw benutten van oude graven die voor onbepaalde termijn zijn uitgegeven en die mogelijk vrijvallen.

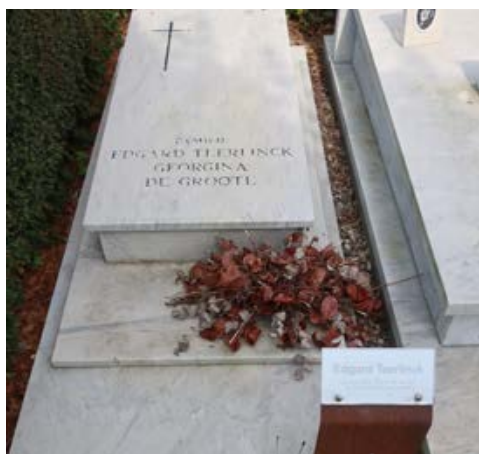
- Herdenkingsplek / monument voor mensen die elders begraven / gecremeerd of ter beschikking van de wetenschap gesteld zijn.
- Verbeteren servicepunten en deze voorzien van groene afscherming.
- Aandacht voor toegankelijkheid / bereikbaarheid van de graven.
- Bewegwijzering.

Begraafplaats Rijnhof

Dit is een actieve begraafplaats met ontwikkelpotentie. Hier is ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

Actiepunten:

- Versterken parkfunctie.
- Versterken biodiversiteit.
- Verschil in sfeer en inrichting tussen noordelijk gedeelte (strakker, velden met rijen graven, meer traditioneel karakter) en zuidelijk deel (speelser van karakter, verschillende typen graven).
- Afbakenen / afschermen islamitische grafvelden. Dit gedeelte ligt nu open in het zuidelijk gedeelte, door het af te bakenen kan meer sfeer gecreëerd worden.
- Uitwerken plannen voor natuurlijk begraven en een gedeelte van Rijnhof-Zuid inrichten voor natuurlijk begraven.
- Foetusveldje aanleggen, een aparte plek om foetussen te begraven met een gezamenlijk herdenkingsmonument.
- Herdenkingsplek / monument voor mensen die elders begraven / gecremeerd of ter beschikking van de wetenschap gesteld zijn.

Figuur 34. Voorbeelden begraafplaatsen gemeente Beernem (België) om bijzondere personen of grafmonumenten – funerair erfgoed zichtbaar te maken

- Uitbreiding urnenkelders.
- Verbeteren servicepunten en deze voorzien van groene afscherming.
- Aandacht voor toegankelijkheid / bereikbaarheid van de graven.
- Bewegwijzering.
- Scenario's uitwerken voor de toekomst van de aula en werf (werk- en opslagruimte). Op basis daarvan keuze maken over gewenste bebouwing en functies op Rijnhof.
- Parkeerplaats omvormen tot groene parkeerplaats, bijvoorbeeld door middel van een waterdoorlatende verharding.

Begraafplaats De Brauwstraat

Dit is een passieve begraafplaats.

Actiepunten:

- Gesloten verklaren⁵.
- Historisch en groen karakter behouden.
- Aandacht voor steeds ouder wordende beplanting.

Begraafplaats Hogewal

Dit is een passieve begraafplaats. De begraafplaats is gesloten sinds 2012. Deze begraafplaats heeft een museale functie. Grafmonumenten met funeraire waarden die vrijkomen op de andere gemeentelijke begraafplaatsen kunnen hier geplaatst worden.

Actiepunten:

- Historisch karakter behouden.
- Monument bij verzamelgraf.
- Uitvoeren plannen in het kader van het Singelproject.

- Vervolgens wordt de begraafplaats onderdeel van de openbare ruimte en is deze vrij te bezoeken.
- Aandacht voor toegankelijkheid.

Begraafplaats Leidsestraatweg

Dit is een passieve begraafplaats. Het voorplan is de begraafplaats te sluiten⁶ na het benutten van de laatste grafruimte voor bijzettingen.

Actiepunten:

- Behouden van het historische karakter. Er worden geen graven geruimd.
- Samen met bewoners plan uitwerken voor gedenkplek, ontmoetingsplek en dat gezamenlijk realiseren.
- Na geslotenverklaring wordt de begraafplaats onderdeel van de openbare ruimte, de begraafplaats blijft vrij te bezoeken.
- Aandacht voor toegankelijkheid.

Figuur 35. Leidsestraatweg

⁵ Gesloten verklaren volgens de Wet op de lijkbezorging, d.w.z. dat er niet meer begraven mag worden. Begraafplaats blijft bestaan.

⁶ Zie voetnoot 5.

Duurzaamheid

- Duurzaam ruimtegebruik door graven opnieuw uit te geven wanneer het grafrecht vervalt. Dit is al gebruikelijk in Woerden.
- Onderzoeken en stimuleren mogelijkheden tot hergebruik grafstenen.
- De begraafplaatsen hebben een zandige bodem en liggen hoog ten opzichte van de gemiddelde grondwaterstand. Dit is nodig voor de vertering van de stoffelijke resten.
- Grafbeplanting, aangebracht door de nabestaanden, kan last hebben van langdurige droogte en hierdoor afsterven. Nabestaanden kunnen water halen bij tappunten. Het is belangrijk om nabestaanden hierover te informeren en tips te geven voor het planten van meer hitte- en droogtebestendige grafbeplanting.
- Begraafplaatsen zijn groen en hebben een goede ontwatering. Ze zullen niet veel last hebben van hevige stortbuien. Het water kan afvloeien. Wanneer de bodem op de lange termijn natter wordt en daarmee grondwaterstand stijgt, kunnen problemen ontstaan met de verplichte ontwateringsdiepte⁷.
- Laadpalen voor elektrische auto's en fietsen. Uit onderzoek naar de milieueffecten van verschillende vormen van lijkbezorging blijkt dat vooral de uitvaartstoet het verschil maakt. Dit heeft te maken met de afstand die de mensen moeten afleggen, of zij samen naar een uitvaart rijden en de mate van energieverbruik en CO₂-uitstoot. Door laadpalen voor elektrische fietsen, gebruikt men mogelijk sneller de fiets dan de auto.

- De gemeente heeft niet veel invloed op een duurzame uitvaart. Veel keuzes worden gemaakt door de familie, al dan niet in overleg met de uitvaartondernemer. De gemeente kan wel informatie geven over de mogelijkheden van een duurzame kist, duurzame bloemen, bloemen op het graf zonder (plastic) verpakkingen, het meenemen van een eigen vaas voor bloemen en het scheiden van afval.

Praktische zaken

- Aanleg van kelders voor algemene graven. Deze vergemakkelijken het ruimen.
- Rolstoelen beschikbaar stellen op de begraafplaats.
- Goedwerkende grafliift. Bij de keuze voor een grafliift moet rekening worden gehouden met diverse factoren, waaronder het feit dat mensen steeds langer en zwaarder worden.
- Servicepunten uitbreiden met handgereedschap.

Figuur 36. Te verbeteren servicepunt

4.2.2 GEBOUWEN

De gebouwen zijn belangrijk voor de dienstverlening en verdienen aandacht. De bijbehorende aula's voldoen aan de eisen van deze tijd en zijn comfortabel.

Begraafplaats Van Teylingenweg

Het gebouw heeft de vorm van een hooiberg. Het heeft weinig uitstraling en is verouderd. Er is geen openbaar toilet. Het voorstel is om het gebouw te slopen en te vervangen door een nieuw efficiënt onderkomen voor de medewerkers, met een opslagruimte en een openbaar toilet. Het gebouw moet schuilgelegenheid bieden voorafgaand of na uitvaarten en voor bezoekers van de begraafplaats.

Begraafplaats 't Spijck

Hier staat een modern gebouw met een openbaar toilet en mogelijkheid om te schuilen bij begrafenissen. Het gebouw moet ook opengesteld worden buiten de tijden dat er een begrafenis is, zodat bezoekers dan ook kunnen schuilen of gebruik kunnen maken van het toilet. Daarvoor zijn een camera voor toezicht en een nachtslot op afstand nodig. Het gebouw is door de drempels niet goed toegankelijk voor mindervaliden. De toegankelijkheid moet verbeterd worden, ook van het openbaar toilet. Daarnaast is er een apart gebouw voor de opslag van materialen. Dit gebouw is aan vervanging toe.

Begraafplaats Meeuwenlaan

De aula van begraafplaats Meeuwenlaan is onlosmakelijk met het ontwerp van de begraafplaats verbonden. Het is een Rijksmonument. Het betreft een aula met een familiekamer, klein keukentje en een openbare ruimte. De toegankelijkheid voor mindervaliden laat te wensen over en moet verbeteren. Daarnaast is er een onderkomen voor de medewerkers, waar ook materialen worden opgeslagen. Er is geen openbaar toilet. De mogelijkheden voor een openbaar toilet, ook toegankelijk voor mindervaliden in het bijgebouw, moeten onderzocht worden.

Begraafplaats Rijnhof

De aula uit de jaren '70 met een familiekamer / condoleanceruimte voldoet niet meer aan de eisen van de tijd. Naast de aula zit een onderkomen voor de medewerkers en een overdekte opslag. Deze opslag ligt naast de buitenopslagruimte. Er is een openbaar toilet aanwezig, deze is niet toegankelijk voor mindervaliden. In 2020 wordt door middel van scenario's onderzocht wat wenselijk en haalbaar is voor de gebouwde faciliteiten op Rijnhof.

Begraafplaats Hogewal

Op begraafplaats Hogewal staat een klein toegangsgebouw. Dit is onderdeel van het Rijksmonument. Dit gebouw wordt in stand gehouden. Hier is geen openbaar toilet nodig / mogelijk.

⁷ De maximale / hoogste grondwaterstand moet minimaal 30 cm dieper zijn dan de bodem van de laagst gelegen kist.

Toegankelijkheid

- De gebouwen op de actieve begraafplaatsen zijn goed toegankelijk, voor iedereen, ongeacht beperking.
- Alle actieve begraafplaatsen hebben een openbaar toilet dat ook voor gehandicapten / mensen in een rolstoel goed toegankelijk is.

Duurzaamheid

- Verduurzamen / terugbrengen energieverbruik van gebouwen op begraafplaatsen.
- Zonnepanelen op gebouwen of anders groene stroom.
- Op Rijnhof de gastank vooralsnog goed afschermen en uit het zicht werken. Op den duur gebouwen Rijnhof gasloos verwarmen.
- Afkoppelen hemelwaterafvoer gebouwen.
- Groene daken waar mogelijk.
- Grijs water voor toiletten.
- Bij nieuwbouw duurzame materialen gebruiken.

4.2.3 ANDERE VORMEN VAN LIJKBEZORGING

In de periode 2014 – 2017 zijn de mogelijkheden voor een crematorium binnen de gemeentegrenzen onderzocht. Dat heeft niet geleid tot de bouw van een crematorium. De wens om een crematorium te huisvesten binnen de gemeente leeft nog steeds bij de gemeenteraad. De gemeente gaat niet actief zoeken naar een locatie of exploitant, maar wil het (ruimtelijk) proces faciliteren wanneer

een ondernemer zich meldt. Ondanks eerdere bezwaren tegen begraafplaats Rijnhof als locatie voor een crematorium, heeft de gemeenteraad deze locatie niet uitgesloten bij een nieuwe oriëntatie of voorstel van een ondernemer.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken werkt aan een wijziging van de Wet op de lijkbezorging. Het is nog niet duidelijk wat deze wijziging inhoudt. Het is mogelijk dat nieuwe vormen van lijkbezorging als resomeren, cryomeren of andere vormen mogelijk worden gemaakt. Ook dan staat de gemeente welwillend tegenover initiatieven van derden. Zij gaat deze vormen niet zelf ontwikkelen.

Figuur 37. Wijziging Wet op lijkbezorging

4.3 WAARDEN EN BETROKKENHEID

Begraafplaatsen zijn waardevolle plekken, zie [paragraaf 2.2](#). Ze hebben waarden op het gebied van cultuurhistorie, geschiedenis, ecologie, beleving en maatschappelijke waarde. Begraafplaatsen zijn een levend onderdeel van de maatschappij en de omgeving.

De maatschappelijke waarde bestaat, naast dat het de laatste rustplaats van geliefde overledenen is, ook uit rouwen, herdenken, bezinnen, mediteren, wandelen / mijmeren, herinneren en ontmoeting met gelijkgestemden. De gemeente heeft een faciliterende rol en beheert de begraafplaatsen. Groepen, kerkgenootschappen, uitvaartondernemers en betrokken bewoners kunnen hier hun steentje aan bijdragen. Dit gebeurt al op bescheiden schaal, denk aan de Lichtjesavond op de Meeuwenlaan of de viering van Allerzielen op 't Spijck. Dit kan sterker. Gemeente Woerden staat open voor nieuwe initiatieven die de maatschappelijke functie versterken.

Groene en natuurorganisaties kunnen een rol spelen bij het in kaart brengen van de ecologische waarden of het meer bekend maken van de ecologische waarden. Denk bijvoorbeeld aan een bezoek van een schoolklas om te leren over biodiversiteit.

Bij de historische begraafplaatsen, Meeuwenlaan en Leidsestraatweg, is het van belang de waarde als funerair erfgoed in beeld te brengen: waarde van monumenten en personen die er begraven liggen. De Stichts-Hollandse Historische Vereniging (SHHV) kan hierbij helpen. Ook anderen met kennis van geschiedenis kunnen hier een bijdrage aan leveren. Het bepalen van het funerair erfgoed is mede van belang om te voorkomen dat waardevolle graven geruimd worden. Bijvoorbeeld wanneer het grafrecht vervalt en de rechthebbende het grafrecht niet wenst te verlengen. Bij Meeuwenlaan is dit ook nuttig nu er een inhaalslag wordt gemaakt om de rechthebbenden van eeuwigdurende graven en lopende rechten te achterhalen. Samen met de SHHV en het Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard RHC kan informatie over de cultuurhistorische en maatschappelijke waarden breder bekend worden gemaakt. Ook kan er een app ontwikkeld worden met informatie over waardevolle graven, zoals bijvoorbeeld voor de Portugees-Israëlitische begraafplaats Beth Haïm in Ouderkerk aan de Amstel is gedaan.

4.4 BEHEER, ONDERHOUD EN BEGRAVEN

Gemeente Woerden is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen.

Beheer

Woerden maakt bij het beheer van de openbare ruimte onderscheid in schoon, heel en veilig. Het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte is niveau B (beeldkwaliteit op basis van de kwaliteitscatalogus van het Kennisplatform CROW, met een schaal van A++ tot D). Onderhoudsniveau B staat voor een verzorgd beeld. Het onderhoudsniveau voor de begraafplaatsen is daaraan gelijkgesteld. Voor het aspect schoon geldt op de begraafplaatsen onderhoudsniveau A. Als vervolg op dit beleidsplan wordt een beheerplan voor de begraafplaatsen opgesteld, waarin dit nader wordt uitgewerkt.

Figuur 38. Materieel op begraafplaats Rijnhof

Bij de begraafplaatsen zijn verder de volgende zaken van belang:

- Goede kwaliteit straatmeubilair.
- Voldoende bankjes.
- Goede en duidelijk leesbare bewegwijzering richting faciliteiten en grafvelden.
- Goed werkende watertappunten en opstelplekken containers / gieters in het groen en een uitleensysteem voor handgereedschap. Dan hoeft men niets meer achter de grafmonumenten neer te leggen.
- Nette informatieborden, waarop de informatie up-to-date is en duidelijk leesbaar. Informatieborden naast digitale informatie.
- Digitaal systeem waar de bezoeker ter plekke het graf van een overleden familielid / bekende kan opzoeken.

Onderhoud

Het onderhoud van de actieve begraafplaatsen wordt door het team Wijkonderhoud gedaan. Passieve begraafplaatsen vallen onder het onderhoud van de openbare ruimte. Dit is opgenomen in het gevel-tot-gevelbestek. De gemeente onderhoudt ook de graven. De zorg voor de grafmonumenten, zoals het rechtzetten, het zichtbaar houden van de letters en het schoonhouden is echter voor de rechthebbende.

Aanvullend onderhoud begraafplaatsen door vrijwilligers

Vrijwilligers kunnen het onderhoud van de actieve begraafplaatsen niet overnemen van de gemeente. Dit onderhoud vraagt om continuïteit en kennis. Vrijwilligers kunnen wel aanvullend onderhoud doen. Bij veel kerkelijke begraafplaatsen wordt (een deel van) het onderhoud door vrijwilligers gedaan. In Venlo worden twee kleinere (gesloten) gemeentelijke begraafplaatsen door vrijwilligers onderhouden, dit geldt ook voor de oude algemene begraafplaats in Zeist. De ondersteuning van vrijwilligers betekent niet dat er minder uren van de gemeente nodig zijn. Het kan wel zorgen voor extra kwaliteit, zoals te zien op begraafplaats Van Teylingenweg. Het levert ook maatschappelijke betrokkenheid bij de begraafplaats op. Wel moet rekening gehouden worden met de volgende punten:

- De kans is groot dat de vrijwilligers geen groene vakkennis hebben en geen ervaring met het omgaan met de machines.
- De inzet van vrijwilligers is niet 'gratis', dit wordt vaak gedacht. Om vrijwilligers te kunnen inzetten is het nodig om een vrijwilligerscoördinator aan te stellen. Hij / zij coördineert en verdeelt taken en zorgt voor (vakmatige en persoonlijke) begeleiding.
- Vrijwilligers moeten zich houden aan de ARBO en moeten worden verzekerd. Ook moet er waardering uitgesproken worden voor vrijwilligers in de vorm van bijvoorbeeld een uitje, het volgen van cursussen. Dit houdt het werk leuk.

- Het is lastig om vrijwilligers structureel werk te laten doen, zoals het dagelijks onderhoud op de begraafplaatsen. Het onderhoudsniveau moet wel gegarandeerd blijven.

Het is mogelijk dat vrijwilligers eerder kiezen voor vrijwilligerswerk bij de historische begraafplaatsen, dan voor de actieve begraafplaatsen. Dit is niet onderzocht.

Ruimen graven

Op de actieve begraafplaatsen worden de graven waarvan de rechten vervallen en niet verlengd worden of waarvan afstand gedaan wordt, geruimd. Dit gaat volgens de regels van het ruimingsbeleid. Het ruimingsbeleid bestaat uit de volgende onderdelen:

- Bovengronds ruimen: grafmonument zo spoedig mogelijk verwijderen nadat het grafrecht vervalt. Daarmee wordt aan nabestaanden die een graf zoeken duidelijk waar ruimte is. Het graf kan opnieuw worden uitgegeven.
- Ondergronds ruimen algemene graven: ruimen per grafveld of rij. Deze graven zijn op volgorde uitgegeven.
- Ondergronds ruimen particuliere graven: individueel, op het moment dat een graf opnieuw wordt uitgegeven. Dat is het meest efficiënt, er hoeft maar één keer grond verplaatst te worden.
- Bij het ruimen van een graf moet de cultuurhistorische waarde worden afgewogen: heeft de persoon en / of gedenksteen cultuurhistorische waarde?

Duurzaamheid

Duurzaamheid gaat om energieverbruik, de uitstoot van broeikasgassen, stikstof en het milieu. Bij het onderhoud is verbetering mogelijk door:

- Elektrische machines of energiezuinige machines (als elektrisch niet mogelijk is).
- Kilometers beperken, werk per begraafplaats combineren, zorgen voor baar en graflift op de verschillende locaties.
- Afval gescheiden inzamelen en onderzoeken of restmaterialen te recyclen zijn.
- De begraafplaatsen hebben een zandige bodem en liggen hoog ten opzichte van de gemiddelde grondwaterstand. Beplanting kan last hebben van langdurige droogte en afsterven. Aandacht voor meer hitte- en droogtebestendige grafbeplanting.
- Aandacht voor biodiversiteit, bij aanleg / vervanging van beplanting. Van bol tot boom.
- Geen plastic of andere niet-opnieuw te gebruiken tijdelijke grafplaatjes (plaatjes die bij begraving geplaatst worden in afwachting van grafmonument). Dit geldt ook voor bordjes bij graven waarvan het grafrecht verloopt.

4.5 ORGANISATIE

Organisatie

Gemeente Woerden beheert de gemeentelijke begraafplaatsen. Het beheer van de begraafplaatsen en de grafadministratie is een van de taken van het Domein Openbare Ruimte.

De gemeente zorgt voor het basisonderhoud op de begraafplaatsen. Daarnaast kunnen vrijwilligers worden ingezet, zie [paragraaf 4.4](#). De vrijwilligers kunnen bijdragen aan extra onderhoud en aan projecten die te maken hebben met cultuurhistorie en / of biodiversiteit.

Grafadministratie

De gemeente is verplicht een grafregister bij te houden, waarin is opgenomen wie waar is begraven of waar een urn is bijgezet. Daarnaast is er de grafadministratie, het beheer van het gegevensbestand met betrekking tot het begraven, bijzetten van overledenen en van urnen en de grafrechten. Het is zaak om de grafadministratie nauwkeurig te beheren, zodat tijdig aan rechthebbenden kan worden aangegeven wanneer grafrechten verlopen en de vraag kan worden gesteld of zij het grafrecht willen verlengen. De grafrechten en begraafrechten bepalen de inkomsten van de begraafplaats, zie [paragraaf 4.7](#).

Op dit gebied zijn er twee zaken actueel:

- Er loopt een onderzoek naar rechthebbenden en rechten van eeuwigdurende graven bij begraafplaats Meeuwenlaan. Dit kan leiden tot vrijval van graven en nieuwe begraafcapaciteit.
- Voordat begraafplaats Leidsestraatweg gesloten kan worden (volgens de Wlb), moet onderzoek worden gedaan naar lopende rechten.

4.6 COMMUNICATIE EN INFORMATIE

Het is belangrijk dat bezoekers en nabestaanden die een graf en / of asbestemming zoeken, beschikken over de juiste informatie. Zij moeten weten waar zij deze informatie kunnen vinden en weten wat de mogelijkheden en hun rechten en plichten zijn. Daarnaast willen we aandacht besteden aan de waarden van begraafplaatsen: van ontmoetingsplek tot rustpunt en de geschiedenis van de begraafplaats. Bezoekers van de begraafplaatsen worden geïnformeerd over actualiteiten, zoals het snoeien van beplanting of het ruimen van graven. Ook kunnen we tips meegeven over duurzaamheid: afval scheiden, bloemen zonder verpakkingsmateriaal, het meebrengen van een eigen vaas. Deze informatie kan allemaal teruggevonden worden op een digitaal informatieplatform dat is gelinkt aan de gemeentelijke website. Op dit platform kunnen ook graven en asbestemmingen uitgezocht worden, uitvaarten worden geboekt en grafrechten geregeld worden. Naast het digitale platform is de beheerder ook telefonisch beschikbaar om informatie te ontvangen en eerdergenoemde zaken te regelen.

Op iedere begraafplaats staat ook een informatiebord. Naast een plattegrond van de begraafplaats is daar praktische informatie te lezen.

Toegankelijkheid van informatie

Inhoudelijke informatie wordt op een overzichtelijke, eenvoudige en begrijpelijke manier aangeboden. Vakjargon wordt vermeden: duidelijk taalgebruik, geen ingewikkelde grammatica. Het is belangrijk dat de informatie leesbaar en herkenbaar is.

Basisinformatie is goed vindbaar op de gemeentelijke website. Voor meer informatie wordt de bezoeker direct verwezen naar het informatieplatform.

Relatie met uitvaartondernemers

Ieder jaar organiseren we minimaal eenmaal per jaar een breed overleg voor alle uitvaartondernemers die regelmatig op de gemeentelijke begraafplaatsen komen.

4.7 TOEKOMSTIGE EXPLOITATIE ACTIEVE BEGRAAFPLAATSEN

Voor de toekomstige exploitatie zijn de volgende zaken van belang:

- Visie op de begraafplaatsen ([hoofdstuk 3](#)).
- Prognose begravingen en asbestemmingen. Op basis van de prognoses is de verwachting dat het aantal begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen de komende jaren ongeveer gelijk blijft.
- Ontwikkeling van de inkomsten (naast begravingen ook uitgifte nieuwe graven, verlenging grafrecht, e.d.).
- Ontwikkeling van de kosten (personeel, onderhoud en investeringen).

- Nog op te stellen beheerplan, waarin dagelijks onderhoud en meerjarenmaatregelen zijn opgenomen.

Uitgangspunten

- Uit de prognose van het aantal begravingen blijkt dat het aantal begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen de komende jaren naar verwachting ongeveer gelijk blijft.
- Er is onzekerheid m.b.t. de ontwikkeling van de termijn van de uitgifte van graven (wel / niet verlengen, minder lang verlengen van grafrecht).
- Er is geen uitbreiding van de begraafplaatsen nodig om tot 2040 in begraaf-ruimte te voorzien.
- Het onderhoud van begraafplaatsen waar niet meer begraven wordt, komt niet meer voor rekening van de exploitatie begraafplaatsen. Dit wordt betaald uit het budget onderhoud openbare ruimte. Dit geldt voor de begraafplaatsen Hogewal en De Brauwstraat en op termijn ook voor begraafplaats Leidsestraatweg.
- Het onderhoud van de Joodse begraafplaats komt niet meer voor rekening van de gemeente.
- Er zijn investeringen nodig op de actieve begraafplaatsen. Wat er moet gebeuren is in de voorgaande paragrafen van dit hoofdstuk beschreven. Voor een overzicht van de investeringen zie [bijlage 7](#).
- Voor de aula en het onderkomen voor de medewerkers op Rijnhof zijn nog geen investeringen geraamd, hiervoor moeten eerst scenario's worden uitgewerkt.

Meerjarenbegroting

In de Meerjarenbegroting 2020-2023 zijn onderstaande exploitatiecijfers opgenomen.

JAAR	2020	2021	2022	2023
Totaal lasten	-841.719	-832.532	-810.066	-774.948
Totaal baten	655.619	655.619	655.619	655.619
Saldo (nadelig)	-186.100	-176.913	-154.447	-119.329
Percentage kostendekkendheid	78%	79%	81%	85%

Figuur 39. Exploitatiecijfers Meerjarenbegroting 2020-2023 (bedragen in €)

In de Meerjarenbegroting 2020-2023 neemt de mate van kostendekkendheid toe. Dit komt doordat een aantal investeringen is afgeschreven. Daarnaast waren in de Meerjarenbegroting geen nieuwe investeringen voorzien.

De geraamde investeringen – over 4 jaar – leiden tot extra lasten. Daartegenover staan ook baten.

Wanneer het saldo van extra lasten en extra baten wordt vertaald naar de exploitatie ontstaat het volgende beeld:

BASIS MJB 2020	2020	2021	2022	2023
Totaal lasten	-841.719	-832.532	-810.066	-774.948
Totaal baten	655.619	655.619	655.619	655.619
Saldo financiële vertaling beleidsplan	0	300	-7.020	7.612
saldo nadelig	-186.100	-176.613	-161.467	-111.717
Percentage kostendekkendheid na financiële vertaling beleidsplan	78%	79%	80%	86%

Figuur 40. Exploitatiecijfers Meerjarenbegroting 2020-2023 (bedragen in €)

In 2024 wordt positief effect op de exploitatie verwacht van € 16.440. Voor verdere specificaties zie [bijlage 7](#).

Kostendekkende exploitatie begraafplaatsen?

Het streven in Woerden is een kosten-dekkende exploitatie begraafplaatsen. Dat blijkt niet mogelijk zonder drastische maatregelen. In de jaren 2015-2017 was de exploitatie niet kostendekkend. In 2018 was de exploitatie meer dan kostendekkend, doordat een aantal uitgaven niet waren gedaan en er meer grafrechten binnenkwamen dan verwacht (meer verlenging van graven dan geraamd). In de meerjarenbegroting is te zien dat de exploitatie de komende jaren niet kostendekkend zal zijn.

Woerden is niet de enige gemeente die met dit knelpunt te maken krijgt. Veel gemeenten kampen met een niet-kostendekkende exploitatie van de gemeentelijke begraafplaats(en). Gemeentelijke begraafplaatsen maken deel uit van de openbare ruimte en dragen bij aan het groen in de woon-omgeving. Om die reden rekent een aantal gemeente een deel van de kosten van het groen op de begraafplaats toe aan het onderhoud van de openbare ruimte.

Instellen exploitatiereserve

Ondanks dat de begrote kostendekkendheid geen 100% is, kan het voorkomen dat de exploitatie in werkelijkheid in een jaar (meer dan) 100% kostendekkend is. Dit is in 2018 voorgekomen. Het exploitatieresultaat kan nu eenmaal variëren. Het huidige beleid is dat een overschot ten goede komt aan de algemene middelen. Door een egalisatiereserve in te stellen kunnen positieve

resultaten worden gespaard voor jaren met negatieve resultaten.

Hier komt bij dat bij de uitgifte van graven een verplichting van instandhouding en onderhoud van de begraafplaats wordt aangegaan. Grafrecht draagt bij aan de instandhouding en het onderhoud aan de begraafplaats en het graf. In de huidige situatie worden de inkomsten in het betreffend jaar meegenomen in de exploitatie. Zolang de uitgifte van nieuwe graven en het aantal verlengingen op peil blijven, voldoet dit systeem. Dit verandert wanneer het aantal nieuwe graven dat wordt uitgegeven en/of het aantal graven waarvan het grafrecht verlengd wordt, daalt. De inkomsten uit grafrecht lopen dan terug, terwijl het onderhoud van de begraafplaats niet minder wordt. Het is verstandig hier geld voor te reserveren.

Geadviseerd wordt om een egalisatiereserve begraafplaatsen te vormen, mocht blijken de kostendekkendheid (meer dan) 100% wordt (doordat er bedragen 'vooruit' betaald worden). Dit advies wordt verder onderzocht en wordt voor bestuurlijke besluitvorming voorgelegd mocht de situatie zich voordoen.

Bijlagen

1 t/m 6

Bijlage 1

Inventarisatie begraafplaatsen (d.d. oktober 2019)

Bijlage 1 Inventarisatie begraafplaatsen (d.d. oktober 2019)

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS HOGEWAL IN WOERDEN

ALGEMEEN

Adres:	Hogewal 1, 3441 ET Woerden
Omschrijving:	Begraafplaats op vestingwerk (RM)
Aanleg:	1828
Ingebruikname:	1829
Uitbreiding:	Geen
Status:	Gesloten (sinds 2012)
Verdeling in gedeelten of klasse:	Ja, eerste t/m vierde klasse
Graven:	486 stuks
Type graven:	Gemetselde kelders en zandgraven
Asbestemmingen:	Nee

FACILITEITEN

Gebouwen / opstallen:	Poortgebouw, verzamelgraf
Restauraties / groot onderhoud:	Restauratie poortgebouw 2009-2010
Dienstruimten (kleedruimte / berging):	Geen functie
Voorzieningen:	Geen toilet, elektra, riool
Omheining:	Metselwerk en stalen spijlenhekwerk

BEREIKBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID

Openingstijden:	Openstelling Open Monumentendag en op aanvraag
Toegankelijkheid mindervaliden:	Via zij-ingang
Stallingsvoorziening voor fietsen:	Langs de openbare weg
Parkeergelegenheid:	Langs de openbare weg (betaald)
Toegankelijk voor auto's:	Via zij-ingang

Overzicht van aanleg linker deel

Overzicht van aanleg rechter deel

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS HOGEWAL IN WOERDEN

Grafmonumenten eerste klasse links vanaf hoofdpad

Grafmonumenten eerste klasse rechts vanaf hoofdpad

Oude grafmonumenten

Hogewal vanaf het water

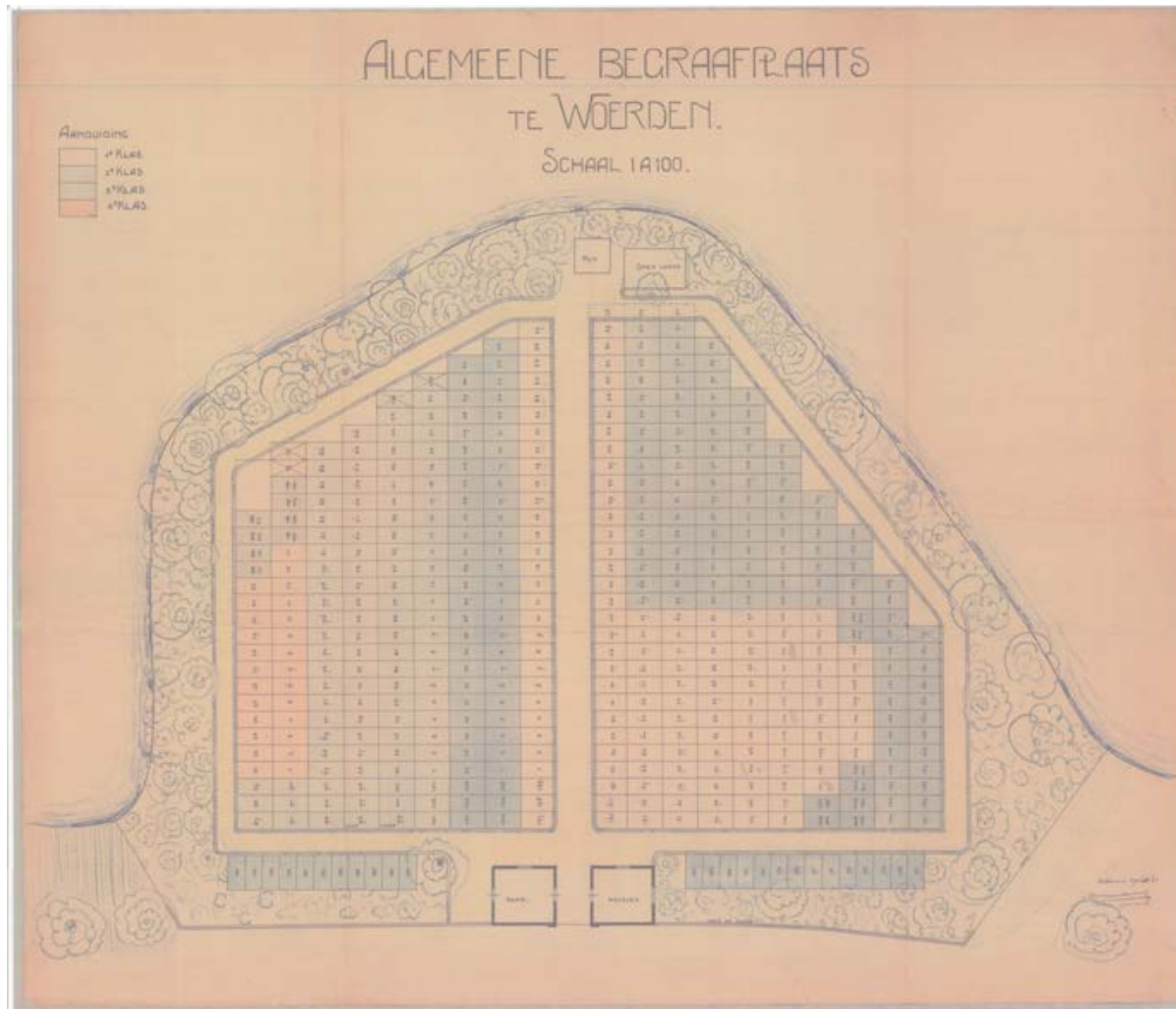
Hogewal aanzicht 1870

Poortgebouw gezien vanaf de begraafplaats

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS HOGEWAL IN WOERDEN

Plattegrond begraafplaats Hogewal

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS HOGEWAL IN WOERDEN

Belevingswaarde

- Je voelt je de historie;
- Tijdens de seizoenen verandert de kleur en de bladhoeveelheid van de bomen en beplanting. Hierdoor verandert ook de sfeer;
- Bij regen en mist verkleuren de veelal hardstenen grafmonumenten donker op en verandert de sfeer;
- De begraafplaats ligt op het bastion 'Holle Bolwerk' en kijkt uit op zijn omgeving. Rechts is een zichtlijn naar het Kasteel van Woerden;
- Vanaf de punt (thv. verzamelgraf) is een schootslijn richting de Rijn (Meanderbrug) via Babylon en het Brediuspark te herkennen. In de Singelvisie (2014) is deze schootslijn benoemd;
- Het poortgebouw bezit verschillende (christelijke) funeraire symbolen en verwijzingen.

Maatschappelijke waarde

Een belangrijk onderdeel van maatschappelijke waarde is het stenen archief. Op deze begraafplaats liggen 2891 personen begraven, waarvan een groot aantal bekende Woerdenaren uit de negentiende eeuw. Deze historische personen hebben Woerden gebouwd en veel voor de ontwikkeling van de stad betekend. Naar enkele van hen zijn straatnamen vernoemd.

De begraafplaats ligt in de historische binnenstad van Woerden, maar is ondanks dat een rustige groene plek.

Natuurwaarde (flora & fauna)

Tijdens ecologisch onderzoek zijn diverse soorten flora & fauna aangetroffen. De meest in het oog springende:

- Tongvarens in grafkelders;
- Vleermuizen (jachtgebied, geen woongebied);
- Oude bijzondere bomen;
- Verschillende nesten van vogels.

Monumentale waarde

Begraafplaats Hogewal is aangewezen als rijksmonument en is opgebouwd uit drie losse onderdelen:

- het Bastion (als onderdeel van vestingwerken) met nummer: 39310 (ingeschreven: 1972);
- het poortgebouw en de gemetselde ommuring met nummer: 512642 (ingeschreven: 2000);
- de aanleg (totaal ensemble) met nummer: 512643 (ingeschreven: 2000).

Cultuurhistorische waarde

De begraafplaats maakt onderdeel uit van een groep nog overgebleven begraafplaatsen op een bastion. In 1829 werd het verboden om te begraven binnen de bebouwde kom. In tientallen steden werden begraafplaatsen aangelegd op inmiddels functionloze vestingwerken. In de loop van de jaren hebben deze begraafplaatsen weer plaats gemaakt voor andere functies o.a. parkeerplaatsen en bebouwing. De oorspronkelijke aanleg van begraafplaats Hogewal is nog vrijwel geheel intact en daarmee schaars in ons land.

Archeologische waarde

Gezien de ligging op het bastion is er een minimale verwachting van archeologische waarde uit de Romeinse tijd of eerder. Dit in tegenstelling tot de rest van het centrum van Woerden. De verwachting van vondsten uit latere / nieuwere tijden, de aanleg van het vestingwerk, is een stuk groter. Bij graafwerkzaamheden buiten de grafvelden kunnen hiervan resten aangetroffen worden. De grond in de grafvelden is al verstoord door de aanleg van de begraafplaats in 1828. Onder het bastion is in 1576 voor de aanleg van het vestingwerk een Romeins schip aangetroffen. Het schip is bekend als de 'Woerden 4'.

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS HOGEWAL IN WOERDEN

STERKE PUNTEN	ZWAKKE PUNTEN	KANSEN	BEDREIGINGEN
Zichtbare historie	Geen fraai aanzicht vanaf het Plantsoen	Geschiedenis beleven	Ouderdom bomen
Ligging op bastion (ervaring van hoogteverschil en uitzicht)	Slechte staat van grafmonumenten	Na restauratie weer openstellen voor publiek	Onomkeerbare schade aan grafmonumenten
Ligging in de binnenstad	Slechte staat van paden	Binnenstadstuin	Totaal verval
Oorspronkelijke aanleg nog vrijwel geheel intact (schaars in NL)	Slechte staat van het groen	Singelplan en restauratie begraafplaats samen oppakken	Verloren gaan aanwezige waarden
Verbinding met Verhaal van Woerden	Slecht toegankelijk voor mindervaliden	Subsidiemogelijkheden voor restauratie en instandhouding	
Stenen archief	Niet openbaar toegankelijk, alleen op afspraak of tijdens OMD	Poortgebouw biedt mogelijkheden voor mini-museum	
Oase van rust	Niet veilig om te bezoeken	Terugbrengen schootslijn conform Singelvisie	
Rijksmonument	Poortgebouw is vochtig en stinkt	Inzetten als speerpunt / topper van historie (conform marketingplan)	
Grote naamsbekendheid	Ontbreken servicepunt	Aandacht geven aan / verwijzing naar vroegere Keizersgracht	
Zichtbaar vanaf binnenstadsring	Ontbreken toiletvoorziening	Sponsormogelijkheden (particulieren, ondernemers)	
Zichtbaar vanaf de Oostsingel			

Bijlage 1 Inventarisatie begraafplaatsen (d.d. oktober 2019)

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS HOGEWAL IN WOERDEN

Dienstverlening (diensten en producten)	Faciliteiten (terreinen, gebouwen e.d.)	Beheer en onderhoud	Maatschappelijke waarden (functie)	Communicatie & informatie	Organisatie	Exploitatie
A	B	C	D	E	F	G
Dagelijks geopend	Toegankelijkheid	Veiligstellen graven en grafmonumenten	Toevoegen kunstobjecten	Open dagen / Rondleidingen	Gesloten begraafplaats	Geen onderdeel exploitatie begraafplaatsen
Sluiting in de avond en nacht	Meubilair	Restauratie aanleg en hekwerk	Stenen archief	Mini-museum in poortgebouw	Onderdeel openbare ruimte	
Geen begravingen / bijzettingen mogelijk	Informatiepunt	Opstellen beheerplan	Zichtbaarheid schootsveld	Educatie-programma	Participatie bij onderhoud	
	Verzamelgraf markeren met kunst	Watertappunt		In stadswandeling Gilde Woerden		
	Passende lamp in poort	Stroompunt		Website (+ info genealogie)		
				Bebording, QR-codes of app		
				Publicaties		

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS LEIDSESTRAATWEG IN HARMELEN

ALGEMEEN

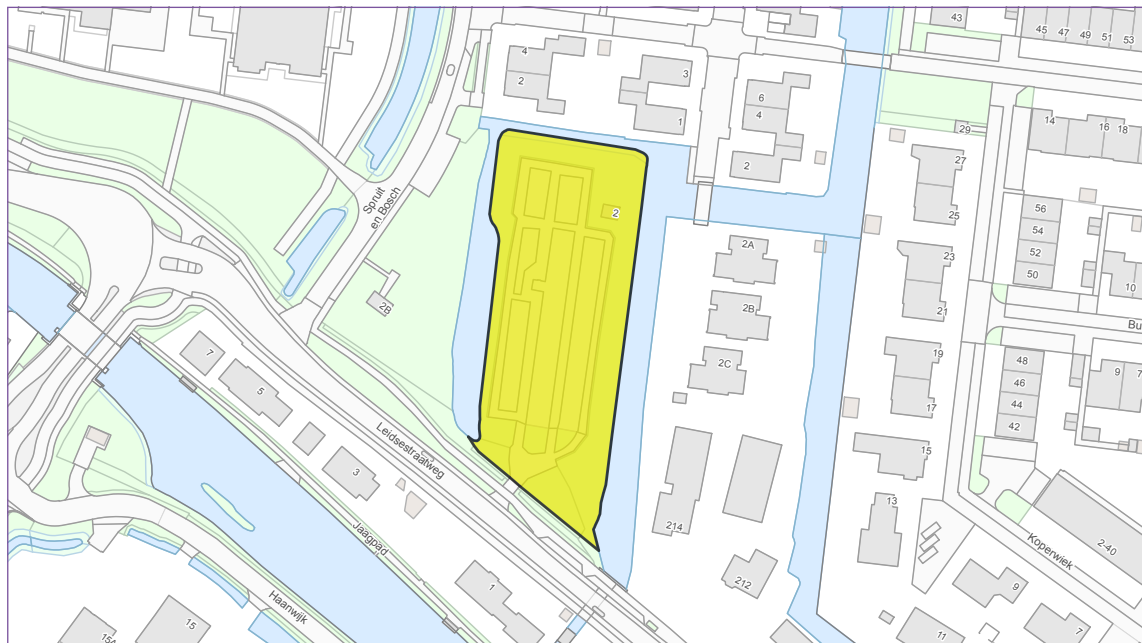
Adres:	Leidsestraatweg 2, 3481 EV Harmelen
Omschrijving:	Begraafplaats in dorpskern
Aanleg:	1831
Ingebruikname:	1832
Uitbreiding:	Geen
Status:	Passieve begraafplaats
Verdeling in gedeelten of klasse:	1 ^e t/m 4 ^e klasse
Graven:	315 stuks
Type graven:	Kelder en zandgraven
Asbestemmingen:	Nee

FACILITEITEN

Gebouwen / opstallen:	Dienstgebouw (vervallen)
Restauraties / groot onderhoud:	Onbekend
Dienstruimten (kleedruimte / berging):	Geen
Voorzieningen:	Geen toilet, elektra, riool
Omheining:	Stalen spijlenhekwerk met haag

BEREIKBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID

Openingstijden:	Tussen zonsopgang & -ondergang
Toegankelijkheid mindervaliden:	Ja
Stallingsvoorziening voor fietsen:	Langs de openbare weg
Parkeergelegenheid:	Langs de openbare weg
Toegankelijk voor auto's:	Ja

Overzichtsfoto linker-hoofdpad

Overzichtsfoto rechter-hoofdpad

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS LEIDSESTRAATWEG IN HARMELEN

Grafmonument van jonkheer Caan van Maurick

Vervallen dienstgebouw

Overzicht

Entreehekwerk met haag langs de Leidsestraatweg

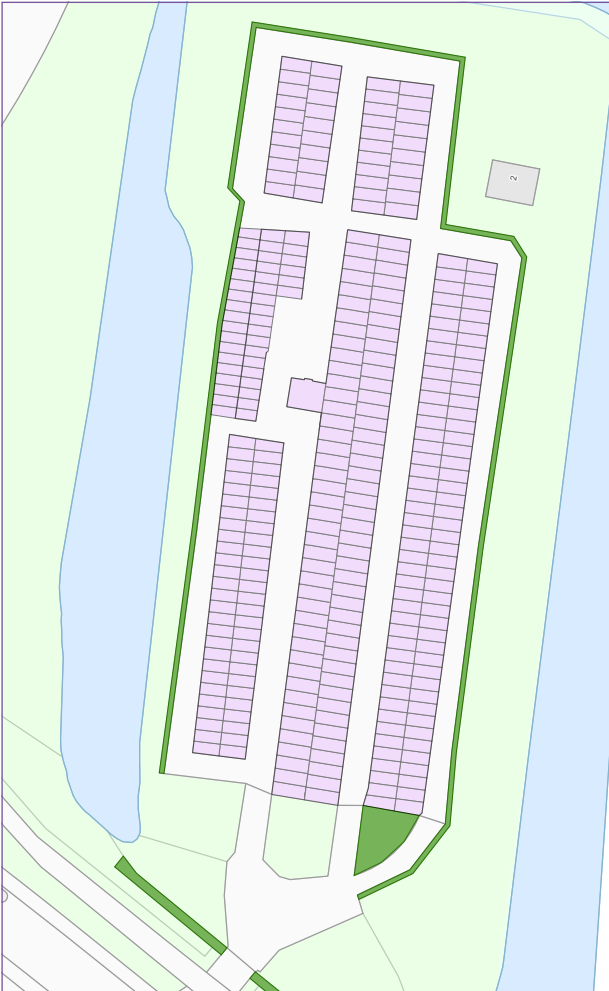

Aanleg

Indeling in klassen

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS LEIDSESTRAATWEG IN HARMELEN

Plattegrond begraafplaats Leidsestraatweg

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS LEIDSESTRAATWEG IN HARMELEN

Belevingswaarde

- Bij het betreden van de begraafplaats voel je de historie;
- Tijdens de seizoenen verandert de kleur en de bladhoeveelheid van de bomen en de haag. Hierdoor verandert ook de sfeer en het aanzicht van de begraafplaats met de seizoenen;
- Bij regen en mist verkleuren de veelal hardstenen grafmonumenten donker op en verandert de sfeer.

Maatschappelijke waarde

Een belangrijk onderdeel van maatschappelijke waarde is het stenen archief. Op deze begraafplaats liggen voornamelijk Harmelenaren begraven. Van hen zijn nabestaanden / familieleden nog woonachtig in het dorp.

De begraafplaats ligt in de dorpskern van het Harmelen, aan een drukke doorgaande weg, maar is ondanks dat een rustige groene plek.

Natuurwaarde (flora & fauna)

Tijdens ecologisch onderzoek zijn diverse soorten flora & fauna aangetroffen. De meest in het oog springend zijn de grote oude bomen.

Monumentale waarde

De begraafplaats is niet aangewezen als een beschermd monument. Ze heeft echter wel cultuurhistorische kenmerken die het bewaren waard zijn en heeft potentie om in de toekomst aangewezen te worden als gemeentelijk monument. De waarde ligt met name in het belang voor het dorp Harmelen; zowel de begraafplaats op zich als bij de mensen die er zijn begraven.

Cultuurhistorische waarde

De verschijningsvorm is kenmerkend voor een dorpsbegraafplaats aangelegd in de eerste helft van de negentiende eeuw. In 1829 werd het verboden om te begraven binnen de bebouwde kom en dus ook in de kerk. Voor dorpen was het lastig aan te geven wat de bebouwde kom was, daardoor werd meestal gekozen om de begraafplaatsen aan de rand van het dorp aan te leggen.

Archeologische waarde

Volgens de Archeologische Waardekaart gemeente Woerden (2010) is hier sprake van een zeer hoge verwachtingswaarde. Deze waarde is het gevolg van de vroegere stroomrug / kleiafzetting van de Rijn. De grond in de grafvelden is verstoord door de aanleg van de begraafplaats en heeft daardoor een lagere archeologische verwachtingswaarde. Archeologisch onderzoek zal uit moeten wijzen of er daadwerkelijk waardevolle archeologie aanwezig is.

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS LEIDSESTRAATWEG IN HARMELEN

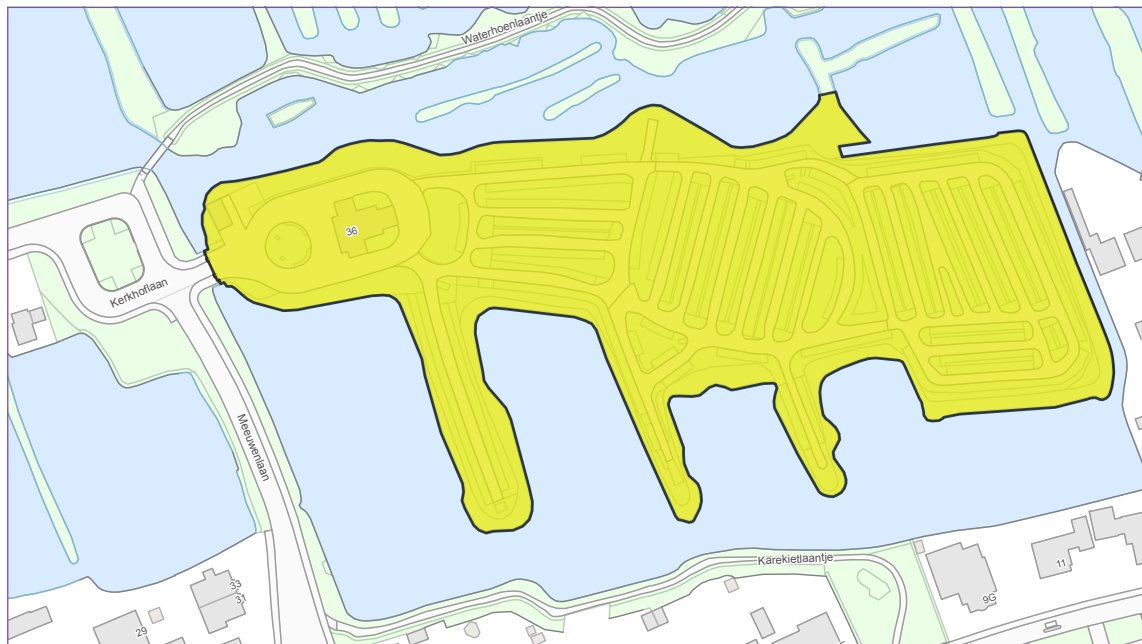
STERKE PUNTEN	ZWAKKE PUNTEN	KANSEN	BEDREIGINGEN
Zichtbare historie	Matige staat van grafmonumenten	Geschiedenis beleven	Ouderdom bomen
Ligging in de dorpskern	Slechte staat van paden	Geen graven ruimen, alleen nog bijzettingen	Onomkeerbare schade aan grafmonumenten
Verborgene parel langs een doorgaande weg	Matige staat van het groen	Aanwijzen als (gemeentelijk) monument	Totaal verval
Oase van rust	Slecht toegankelijk voor mindervaliden (grind)	Herstel begraafplaats en versterken aanwezige waarden	Verloren gaan aanwezige waarden
Betrokkenheid gemeenschap	Ontbreken van bebording (bewegwijzering en informatie)	Herstelplan maken samen met de inwoners van Harmelen	Niet beschermd
Besloten karakter	Detonerende grafmonumenten (huidige regels voorkomen dit niet)	Begraafplaats sluiten wanneer bijzetten niet meer mogelijk	
Bekende Harmelenaren zijn hier begraven (verhalen beschikbaar)	Ontbreken servicepunt		
Stenen archief	Huidige situatie geen subsidiemogelijkheden voor beheer		

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS LEIDSESTRAATWEG IN HARMELEN

Dienstverlening (diensten en producten)	Faciliteiten (terreinen, gebouwen e.d.)	Beheer en onderhoud	Maatschappelijke waarden (functie)	Communicatie & informatie	Organisatie	Exploitatie
A	B	C	D	E	F	G
Dagelijks geopend	Toegankelijkheid	Opstellen beheerplan	Onderdeel van de gemeenschap	Open dagen / Rondleidingen	Passieve begraafplaats	Geen onderdeel exploitatie begraafplaatsen
Sluiting in de avond en nacht	Meubilair	Restauratie grafmonumenten	Stenen archief	Educatie-programma	In gesprek met de gemeenschap Harmelen over de toekomst	
	Informatiepunt	Herstel aanleg	Historie beleven	Website (+ info genealogie)	Participatie bij onderhoud	
		Watertappunt		Bebording, QR-codes of app		
				Publicaties		

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS MEEUWENLAAN IN WOERDEN

ALGEMEEN	
Adres:	Meeuwenlaan 36, 3443 BC Woerden
Omschrijving:	Begraafplaats in landschapsstijl
Aanleg:	1935
Ingebruikname:	1936
Uitbreiding:	Ja, nieuw grafveld + wijziging klasse
Status:	Actieve begraafplaats
Verdeling in gedeelten of klasse:	4 klasse, 1e, 2e klasse (+a) en kelders
Graven:	1.316 stuks
Type graven:	Kelders en zandgraven
Asbestemmingen:	Nee
FACILITEITEN	
Gebouwen / opstallen:	Aula (RM) en dienstgebouw
Restauraties / groot onderhoud:	Restauratie aula in 2007-2008
Dienstruimten (kleedruimte / berging):	Schaftruimte, kleedruimte en berging
Voorzieningen:	Toilet, elektra, riool en water
Omheining:	Gemetselde poort met hekwerk
BEREIKBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID	
Openingstijden:	Tussen zonsopgang & -ondergang
Toegankelijkheid mindervaliden:	Ja
Stallingsvoorziening voor fietsen:	Nietjes bij het entreehek (buitenzijde)
Parkeergelegenheid:	Langs de openbare weg
Toegankelijk voor auto's:	Ja

Entree

Aula en voorterrein

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS MEEUWENLAAN IN WOERDEN

Grafveld achter aula

Beeld vanaf achterzijde

Variatie in bomen

Grafvelden achterzijde

Grafveld op één van de 'armen'

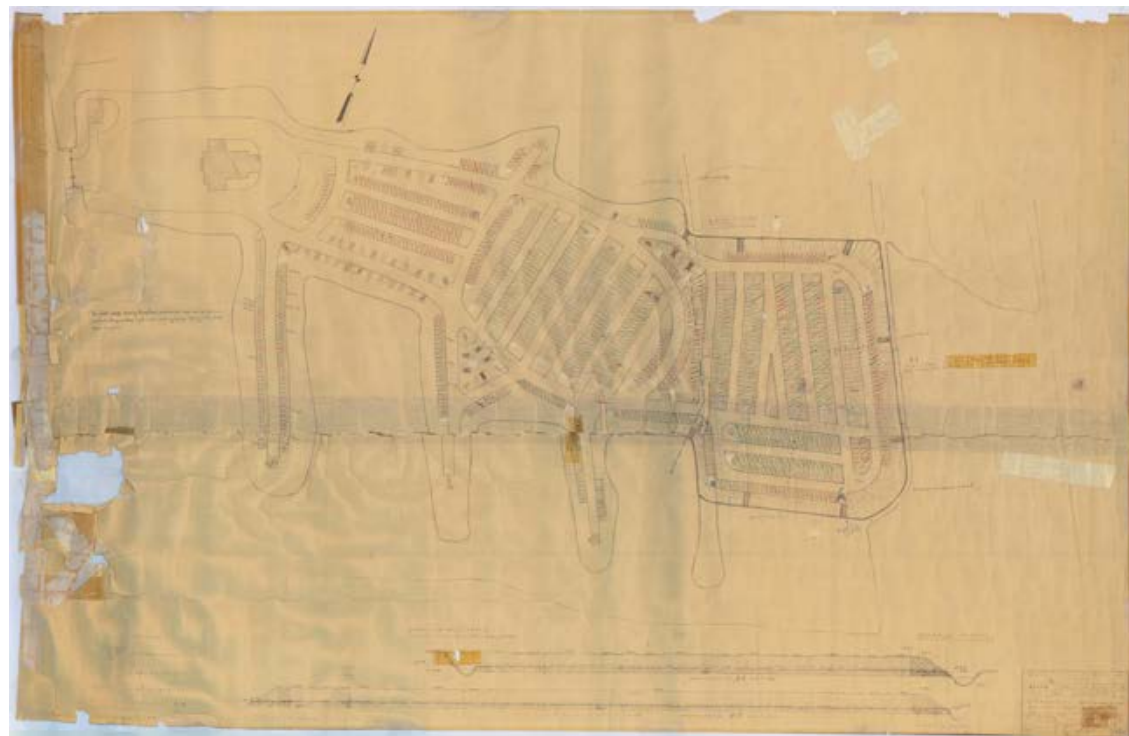

Zicht op water

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS MEEUWENLAAN IN WOERDEN

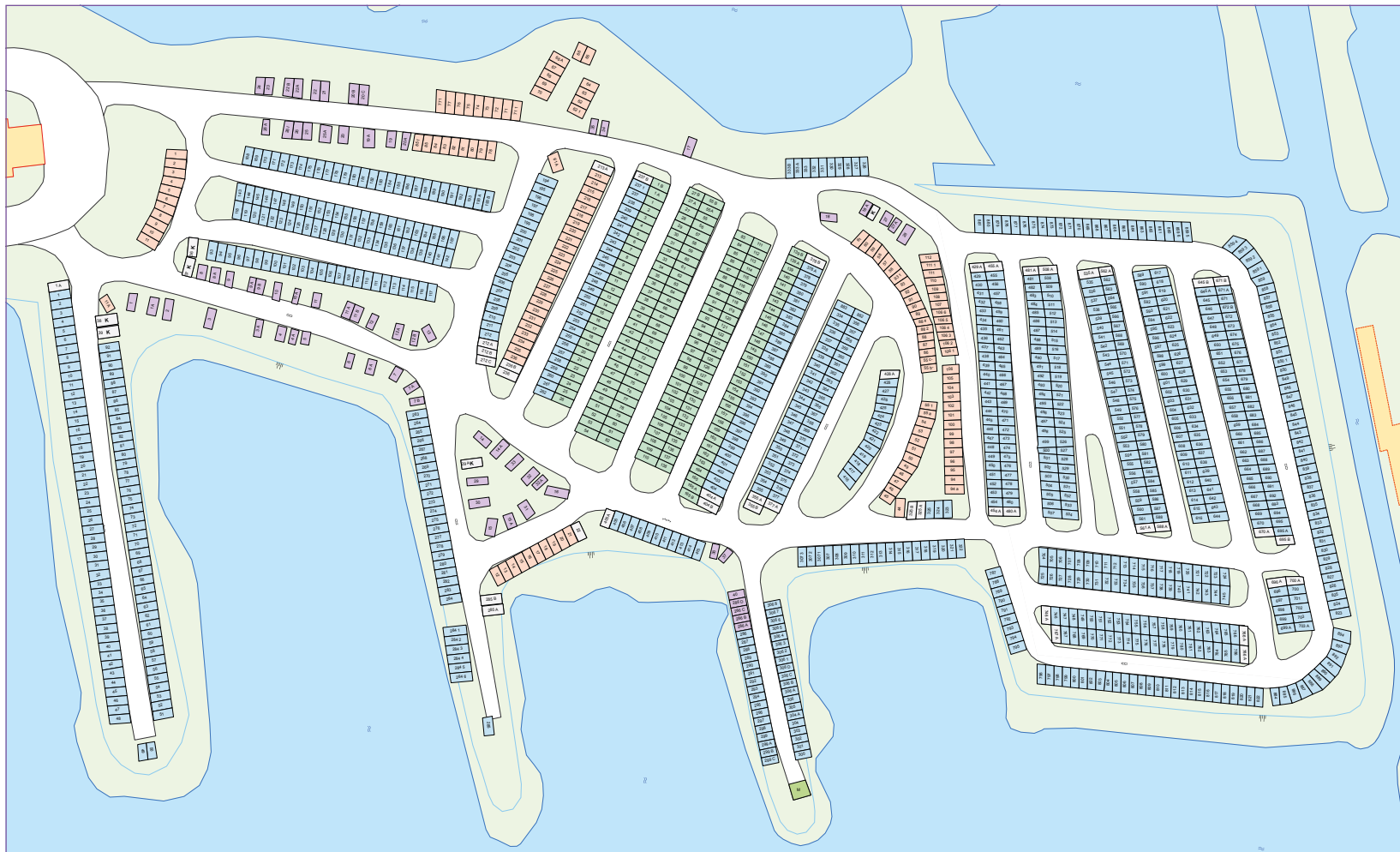
Plattegrond begraafplaats Meeuwenlaan 1951

Plattegrond begraafplaats Meeuwenlaan 1999

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS MEEUWENLAAN IN WOERDEN

Plattegrond begraafplaats Meeuwenlaan

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS MEEUWENLAAN IN WOERDEN

Belevingswaarde

- Tijdens de seizoenen verandert de kleur en de bladhoeveelheid van de bomen en de overige beplanting. Hierdoor verandert ook de sfeer en het aanzicht van de begraafplaats met de seizoenen;
- Bij regen en mist verkleuren de hardstenen grafmonumenten (oude graven) donker op en verandert hierdoor de sfeer;
- Op de begraafplaats is het omringende water nog slecht beleefbaar.

Maatschappelijke waarde

Een belangrijk onderdeel van maatschappelijke waarde is het stenen archief. Op de begraafplaats liggen Woerdenaren begraven die geleefd hebben in de twintigste eeuw tot nu. Op de begraafplaats zijn een drietal Nederlandse oorlogsgraven aanwezig. Het onderhoud van deze graven wordt verzorgd door de Oorlogsgravenstichting. De jaarlijkse Dodenherdenking van Woerden op 4 mei vindt plaats op de Meeuwenlaan, met als startpunt de begraafplaats.

Natuurwaarde (flora & fauna)

Tijdens ecologisch onderzoek zijn diverse soorten flora & fauna aangetroffen. De meest in het oog springende zijn: vleermuizen, oude bijzondere bomen, vissen & waterdieren. Dankzij de ligging nabij Landgoed Bredius en de verschillende waterpartijen langs o.a. het Waterhoen-laantje is de begraafplaats een zeer geschikte plek voor flora & fauna.

Monumentale waarde

De aula is aangewezen als rijksmonument met nummer: 512646 (ingeschreven: 2000). De waardering wordt bepaald door de bouwstijl, als voorbeeld van funeraire cultuur in de eerste helft van twintigste eeuw en als onderdeel van een ensemble.

Cultuurhistorische waarde

De verschijningsvorm van de (oorspronkelijke) aanleg van de begraafplaats is kenmerkend voor een begraafplaats in de landschapsstijl. Ten tijde van de aanleg in 1935 lag de begraafplaats aan de rand van de stad. De (oorspronkelijke) aanleg is in de afgelopen decennia beschadigd, door het uitgeven van graven, meer dan goed was voor het ontwerp.

Archeologische waarde

De Archeologische Waardekaart van Woerden (2010) laat een zeer hoge verwachtingswaarde zien. Deze waarde is het gevolg van de vroegere stroomrug / klei-afzetting van de Rijn. Echter voor de aanleg van de begraafplaats is de bestaande grond opgehoogd. Hierdoor is een tweedeling in de archeologische verwachting ontstaan. De bovenste laag heeft een lagere waarde, terwijl de diepere lagen een zeer hoge archeologische waarde hebben.

Architectonische waarde

De aula, het dienstgebouw en de gemetselde poort zijn ontworpen door de Woerdense architect J. Slager en uitgevoerd in de bouwstijl van de Amsterdamse School.

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS MEEUWENLAAN IN WOERDEN

STERKE PUNTEN	ZWAKKE PUNTEN	KANSEN	BEDREIGINGEN
Zichtbare historie	Redelijk tot matige staat van grafmonumenten	Geschiedenis beleven	Ouderdom bomen
Ligging in het water	Matige staat onderhoud van paden	Vaker gebruiken van aula (concerten, lezingen e.d.)	Onomkeerbare schade aan ontwerp van Springer
Ligging in een woonwijk	Tl-verlichting van aula doet afbreuk aan het karakter van het gebouw	Herstel en verbeteren sfeer en ruimtelijk karakter van aanleg	Meer graven uit geven dan past in het ontwerp
Ontworpen door een bekende landschapsarchitect	Redelijke staat onderhoud van het groen	Historische aanleg heeft potentie voor aanwijzing als (rijks-)monument	
Verbinding met Verhaal van Woerden	Aula is alleen toegankelijk bij diensten of op aanvraag	Verbinding met omringende water maken	
Stenen archief	Grote afstanden tot watertappunten (door aanwezigheid aan 1 kant)	Toevoegen beperkt aantal asbestemmingen	
Oase van rust	Geen openbare toiletvoorziening	Subsidiemogelijkheden voor restauratie en instandhouding	
Rijksmonument (aula)	Een standaard kunstwerk als markering van het verzamelgraf (alleen voor ruiming van 3 ^e klasse graven in 2004)		
Grote naamsbekendheid, waardoor graven erg gewild zijn	Geen verbinding en beleving van omringende water		
Locatie van Dodenherdenking Woerden op 4 mei			

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS MEEUWENLAAN IN WOERDEN

Dienstverlening (diensten en producten)	Faciliteiten (terreinen, gebouwen e.d.)	Beheer en onderhoud	Maatschappelijke waarden (functie)	Communicatie & informatie	Organisatie	Exploitatie
A	B	C	D	E	F	G
Dagelijks geopend	Toegankelijkheid	Herstellen structuur historische aanleg	Verzamelgraf markeren met kunst	Open dagen / Rondleidingen	Actieve begraafplaats	Deel exploitatie begraafplaatsen
Sluiting in de avond en nacht	Meubilair	Opstellen beheerplan	Stenen archief	Educatie-programma over geschiedenis en flora & fauna	Participatie bij onderhoud	Verhuur aula
Aula en opbaarruimte	Informatiepunt	Toekomstbestendigheid bomen	Onderzoek naar aanwijzing als RM	Website (+ info genealogie)	Verhuur aula	
Onderzoek naar asbestemmingen	Verbeteren van verlichting		Onderzoek naar dubbelgebruik aula	Bebording of QR-codes		
			Herdenking 4 & 5 mei	Publicaties		

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS RIJNHOF IN WOERDEN

ALGEMEEN

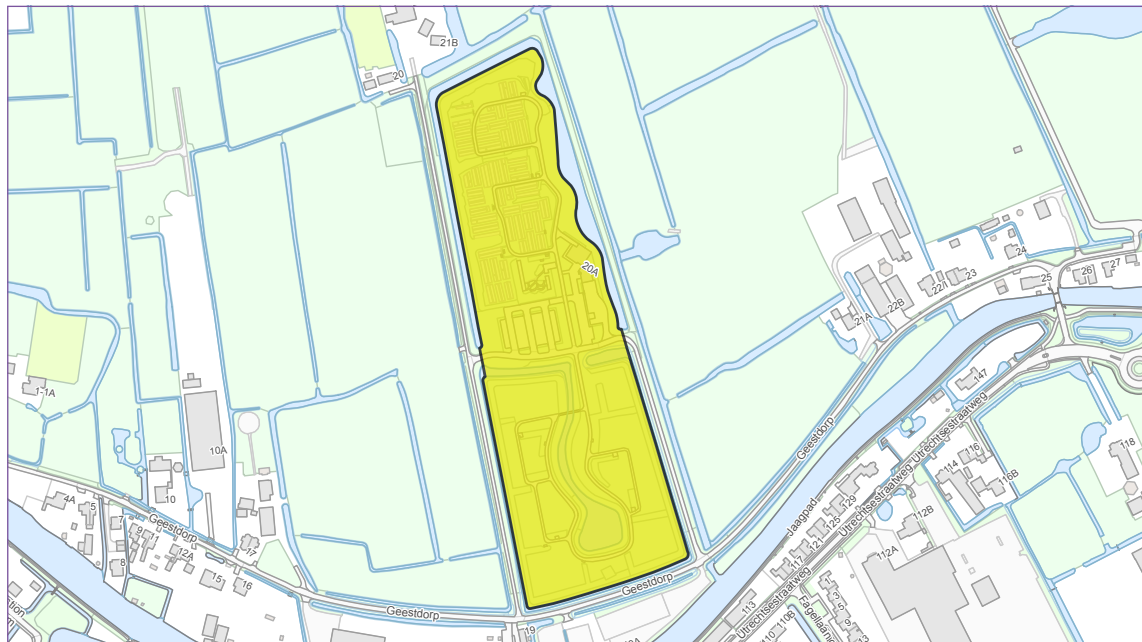
Adres:	Geestdorp 20a, 3444 BD Woerden
Omschrijving:	Begraafplaats in stijl jaren 70-80
Aanleg:	1975
Ingebruikname:	1976
Uitbreiding:	Ja, zuidelijk deel in 2006
Status:	Actieve begraafplaats
Verdeling in gedeelten of klasse:	Algemeen, R.K. en Islamitisch deel
Graven:	3.400 stuks (1.550 noord, 1.850 zuid)
Type graven:	Kelders (islamitisch) en zandgraven
Asbestemmingen:	370 stuks (kelders, strooiveld, muren)

FACILITEITEN

Gebouwen / opstallen:	Aula en dienstgebouw
Restauraties / groot onderhoud:	onbekend
Dienstruimten (kleedruimte / berging):	Schaftruimte, douche en kantoor
Voorzieningen:	Openbaar toilet, elektra en riool
Omheining:	Sloten en slagboom

BEREIKBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID

Openingstijden:	Tussen zonsopgang & -ondergang
Toegankelijkheid mindervaliden:	Ja
Stallingsvoorziening voor fietsen:	Nietjes bij aula
Parkeergelegenheid:	Parkeerterrein: 65 plaatsen
Toegankelijk voor auto's:	Ja

Aula en bijgebouw

Grafvelden noordelijk deel

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS RIJNHOF IN WOERDEN

Verbinding Noord-Zuid

Zuidelijk deel

Noordelijk deel

Kunstwerk Rijnhof

Asbestemmingen (keldertjes en muren)

Noordelijk deel

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS RIJNHOF IN WOERDEN

Plattegrond begraafplaats Rijnhof-Noord

Plattegrond begraafplaats Rijnhof-Zuid

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS RIJNHOF IN WOERDEN

Belevingswaarde

- Tijdens de seizoenen verandert de kleur en de bladhoeveelheid van het groen. Hierdoor verandert de sfeer en het aanzicht van de begraafplaats met de seizoenen;
- Op de begraafplaats zijn enkele kunstwerken aanwezig, waaronder de Hooiberg. De kunstwerken ondersteunen de sfeer van de begraafplaats en vertellen een verhaal;
- Verschil in inrichting en sfeer tussen noordelijk en zuidelijk gedeelte;
- Door de ligging in het landelijk gebied biedt de begraafplaats een weids zicht op het polderlandschap richting Kamerik;
- De begraafplaats is een broedplaats en verblijfplaats voor verschillende dieren, waardoor er veel te zien is tijdens een bezoek.

Maatschappelijke waarde

De belangrijkste maatschappelijke waarde van de Rijnhof is het actief gebruik is voor begravingen, asbestemmingen en herdenken. Daarmee maakt Rijnhof voor de nabestaanden een direct onderdeel van hun dagelijks leven uit.

Natuurwaarde (flora & fauna)

Op de begraafplaats zijn bij uitgebreid ecologisch onderzoek diverse soorten flora & fauna aangetroffen. Met uitzondering van de rugstreeppad gaat het om flora & fauna die in het algemeen in Nederland voorkomt. De rugstreeppad is aangetroffen op het zuidelijk gedeelte.

Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde van de Rijnhof is op dit moment nog beperkt door de relatief jonge leeftijd van de begraafplaats. De aanwezige waarde wordt gevormd door de verschijningsvorm van typische 70er jaren begraafplaats met bijbehorende faciliteiten en de uitbreiding uit het begin van de 21e eeuw.

Archeologische waarde

De Archeologische Waardekaart van Woerden (2010) laat een zeer hoge verwachtingswaarde zien. Deze waarde is het gevolg van de vroegere stroomrug / kleiafzetting van de Rijn. Het zuidelijk gedeelte is in 2006 opgehoogd en ingericht. Hierdoor is een tweedeling in de archeologische verwachting aangebracht. De bovenste laag heeft een lagere verwachtingswaarde, terwijl de diepere lagen een zeer hoge archeologische verwachtingswaarde hebben. De grond van de grafvelden op het noordelijk gedeelte is door het gebruik reeds verstoord, waardoor ook hier een lage verwachting is. Archeologisch onderzoek zal uit moeten wijzen of er daadwerkelijk waardevolle archeologie aanwezig is.

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS RIJNHOF IN WOERDEN

STERKE PUNTEN	ZWAKKE PUNTEN	KANSEN	BEDREIGINGEN
Ligging in het buitengebied	Aula voldoet niet meer	Uitgifte ander aanbod graven en asbestemmingen(vergroten keuze)	
Zicht op het landschap	Ligging buiten de bebouwde kom	Plek om ontwikkelingen & toekomstige behoefte te omarmen	
Oase van rust	Konijnenoverlast	Gebruik maken en beleving van water(partijen), prikkelen zintuigen	
Beschikbaarheid van grafruimte	Weinig gebruik en beleving van aanwezige water(partijen)	Toevoegen kleur en ecologie (bijv. pluktuin)	
Islamitisch gedeelte	Zichtbare / voelbare scheiding tussen noordelijk en zuidelijk gedeelte	Toevoegen of verbijzonderen kunstwerken / kunstobjecten	
Eigen parkeerterrein	Ontbreken identiteit / eigenheid bij Islamitisch gedeelte	Parkeerterrein omvormen naar sfeervol entreeplein (en verbinding tussen noord en zuid)	
Verhalen van jong verleden / levende geschiedenis (huidige generatie)	Parkeerterrein heeft weinig sfeer en beperkte ruimtelijke kwaliteit	Winkeltje of automaten met koffie / thee, plantjes en kaarsjes e.d.	
Aanwezigheid kunstwerken	Ontbreken klein gereedschap / hulpmiddelen (rolstoelen)	Inzet vrijwilligers in rol als gastheer / gastvrouw	
Duidelijke scheiding tussen het noordelijk en zuidelijk deel	Openbaar toilet niet bruikbaar voor mensen met rolstoel	Gebouwen (nieuwbouw) ondersteunend aan dienstverlening en passend in Groene Hart met moderne uitstraling	
Flexibiliteit op het zuidelijk deel			
Openbaar toilet			

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS RIJNHOF IN WOERDEN

Dienstverlening (diensten en producten)	Faciliteiten (terreinen, gebouwen e.d.)	Beheer en onderhoud	Maatschappelijke waarden (functie)	Communicatie & informatie	Organisatie	Exploitatie
A	B	C	D	E	F	G
Dagelijks geopend	Beheerplan terrein en gebouwen	Opstellen beheerplan	Oase van rust	Open dagen / Rondleidingen	Actieve begraafplaats	Onderdeel exploitatie begraafplaatsen
Sluiting in de avond en nacht	Toegankelijkheid	Oplaadpunt elektrische fietsen en auto's	Verzamelgraf markeren met kunst	Website (+ info genealogie)	Werkplek beheerder begraafplaatsen	Verhuur aula
Uitbreiding van aanbod in typen graven en asbestemmingen	Meubilair	Aandacht voor biodiversiteit	Stenen archief	Bebording, QR-codes of app	Participatie bij onderhoud	
Maatwerk	Informatiepunt		In gesprek met Islamitische gemeenschap over versterken eigenheid	Publicaties		
Foetusveld	Plan maken voor toekomst van aula en dienstgebouw					
Monument voor degenen die elders zijn begraven / gecremeerd						
Natuurlijk begraven op Zuid						

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS 'T SPIJCK IN HARMELEN

ALGEMEEN

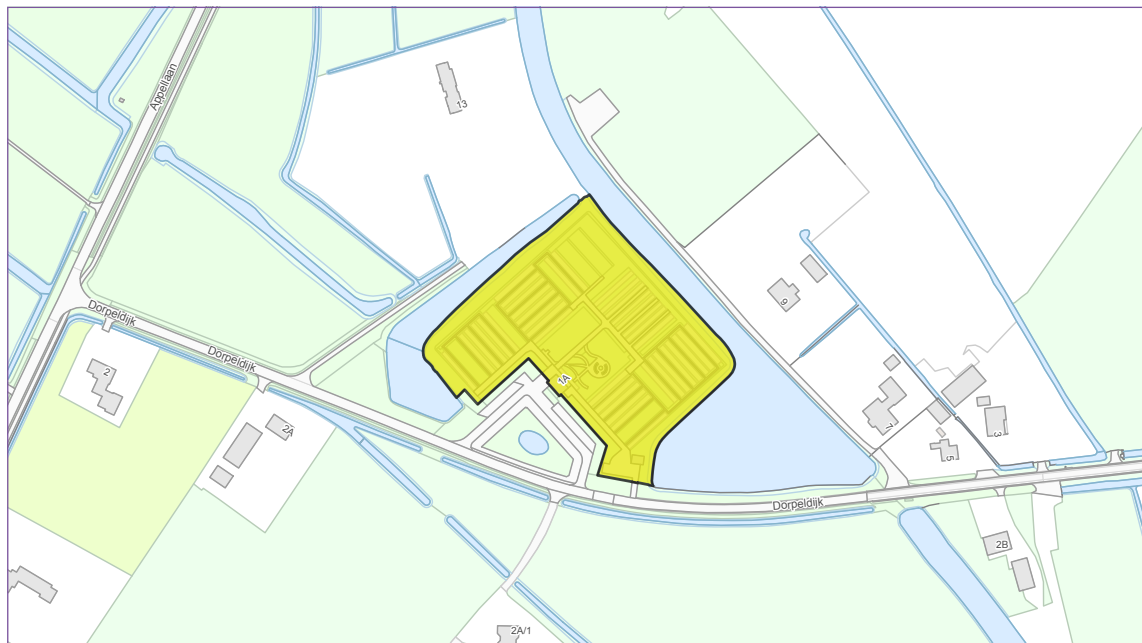
Adres:	Dorpeldijk 3, 3481 GW Harmelen
Omschrijving:	Begraafplaats in dorpskern
Aanleg:	1971
Ingebruikname:	1972
Uitbreiding:	Urnenkeldertjes en strooiveld in 2010
Status:	Actieve begraafplaats
Verdeling in gedeelten of klasse:	Algemeen en Rooms-Katholiek deel
Graven:	1.200 stuks (algemeen en particulier)
Type graven:	Zandgraven
Asbestemmingen:	370 stuks, keldertjes en muren

FACILITEITEN

Gebouwen / opstallen:	Wachtruimte en dienstgebouw
Restauraties / groot onderhoud:	GO + bouw wachtruimte in 2010
Dienstruimten (kleedruimte / berging):	Toilet, douche en opslag
Voorzieningen:	Openbaar toilet, elektra en riool
Omheining:	Metalen spijlenhekwerk

BEREIKBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID

Openingstijden:	Tussen zonsopgang & -ondergang
Toegankelijkheid mindervaliden:	Ja
Stallingsvoorziening voor fietsen:	Nietjes bij het entreehek (buitenzijde)
Parkeergelegenheid:	Parkeerterrein: 14 plaatsen
Toegankelijk voor auto's:	Ja, zowel bij entree als dienstingang

Entree en wachtruimte

Overzicht aanleg

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS 'T SPIJCK IN HARMELEN

Grafvelden

Grafveld (Rooms-Katholiek gedeelte)

Kindergraven (algemeen gedeelte)

Grafveld (algemene graven)

Dienstgebouw en opslag

Asbestemmingen (keldertjes + muur)

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS 'T SPIJCK IN HARMELEN

Plattegrond begraafplaats 't Spijck

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS 'T SPIJCK IN HARMELEN

Belevingswaarde

- Tijdens de seizoenen verandert de kleur en de bladhoeveelheid van het groen. Hierdoor verandert ook de sfeer en het aanzicht van de begraafplaats met de seizoenen;
- Besloten groene plek in het polderlandschap.

Maatschappelijke waarde

De belangrijkste maatschappelijke waarde van 't Spijck is het actief gebruik voor begravingen, asbestemmingen en herdenken. Daarmee maakt de begraafplaats voor de nabestaanden een direct onderdeel van hun dagelijks leven uit. Op deze begraafplaats liggen voornamelijk Harmelenaren begraven. Van hen zijn nabestaanden / familieleden nog woonachtig in het dorp. Er liggen slachtoffers van de MH17-vliegramp begraven.

Natuurwaarde (flora & fauna)

Tijdens ecologisch onderzoek zijn diverse soorten flora & fauna aangetroffen. Hierbij is vastgesteld dat het niet gaat om bijzondere of beschermde soorten, maar om soorten die in het algemeen in Nederland voorkomen.

Cultuurhistorische waarde

De aanwezige cultuurhistorische waarde van 't Spijck is op dit moment nog beperkt door de relatief jonge leeftijd van de begraafplaats. 't Spijck is typische 70er jaren dorpsbegraafplaats met bijbehorende faciliteiten.

Archeologische waarde

De Archeologische Waardekaart (2010) laat een zeer hoge verwachtingswaarde zien. Deze waarde is het gevolg van de vroegere stroomrug / kleiafzetting van de Rijn. Echter voor de aanleg van de begraafplaats is de bestaande grond opgehoogd. Hierdoor is een tweedeling in de archeologische verwachting aangebracht. De bovenste laag heeft een lagere verwachtingswaarde, terwijl de diepere lagen een zeer hoge archeologische verwachtingswaarde hebben. Archeologisch onderzoek zal uit moeten wijzen of er daadwerkelijk waardevolle archeologie aanwezig is.

Architectonische waarde

De belangrijkste architectonische waarden zijn van ronde urnenmuren en de wachtruimte die beide zijn gerealiseerd tijdens het groot onderhoud aan de begraafplaats in 2010. Door de afwijkende ronde vorm van de urnenmuren zijn ze beeldbepalend. De aula heeft een strak en modern karakter.

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS 'T SPIJCK IN HARMELLEN

STERKE PUNTEN	ZWAKKE PUNTEN	KANSEN	BEDREIGINGEN
Ligging in het buitengebied (uitzicht op het landschap)	Ligging buiten de dorpskern (afstand tot dorpskern)	Identiteit van begraafplaats versterken: meer Harmelen	
Goede staat van wachtruimte	Winderig	Monument op verzamelgraf met link naar Harmelen	
Openbaar toilet	Een standaard kunstwerk als markering van het verzamelgraf	Verbeteren beschutting en geborgenheid bij kindergraven	
Schuilgelegenheid (luifel) bij gebouw	Weinig hoogte-accenten in beplanting / bomen in grafvelden	Biodiversiteit versterken	
Voldoende grafruimte voor komende decennia	Ontbreken Harmelense identiteit / eigenheid		
	Ontbreken van bebording (bewegwijzering en informatie)		
	Veld met kindergraven mist beschutting en geborgenheid		
	Slechte kwaliteit berging / opslag		
	Leeftijd en kwaliteit bomen		

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS 'T SPIJK IN HARMELEN

Dienstverlening (diensten en producten)	Faciliteiten (terreinen, gebouwen e.d.)	Beheer en onderhoud	Maatschappelijke waarden (functie)	Communicatie & informatie	Organisatie	Exploitatie
A	B	C	D	E	F	G
Dagelijks geopend	Proef openstelling wachtruimte	Opstellen beheerplan	Versterken Harmelense identiteit	Open dagen / Rondleidingen	Actieve begraafplaats	Onderdeel exploitatie begraafplaatsen
Sluiting in de avond en nacht	Meubilair	Onderzoek naar beschuttingsmogelijkheden (tegen wind)	Betrokkenheid gemeenschap	Educatie-programma	Participatie bij onderhoud	
Uitbreiding aanbod graven	Informatiepunt	Uitvoeren nieuw beplantingsplan	Natuurwaarden (flora & fauna)	Website (+ info genealogie)		
Uitbreiding aanbod asbestemmingen		Geborgenheid bij kindergraven	Verzamelgraf markeren met kunst	Bebording, QR-codes of app		
				Publicaties		

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS VAN TEYLINGENWEG IN KAMERIK

ALGEMEEN

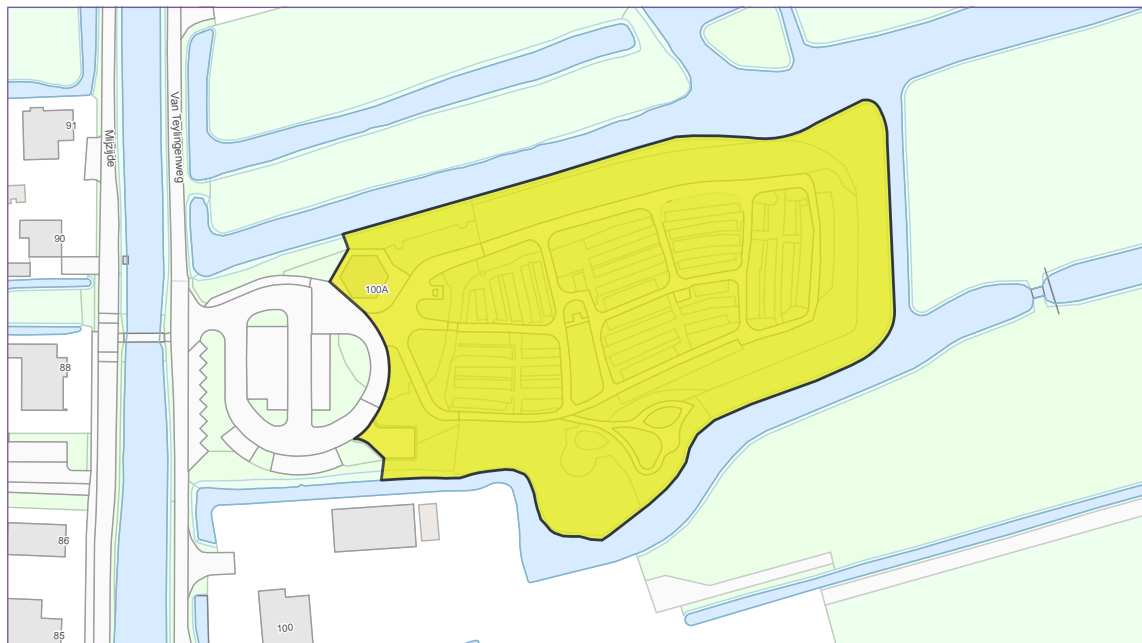
Adres:	Van Teylingenweg 100a, 3471 GE Kamerik
Omschrijving:	Begraafplaats in dorpskern
Aanleg:	1980
Ingebruikname:	1980
Uitbreiding:	Ja, aanleg asbestemmingen in 2006
Status:	Actieve begraafplaats
Verdeling in gedeelten of klasse:	Algemeen en Rooms-Katholiek deel
Graven:	490 stuks
Type graven:	Zandgraven
Asbestemmingen:	12 stuks, keldertjes en strooiveld

FACILITEITEN

Gebouwen / opstallen:	Dienstgebouw
Restauraties / groot onderhoud:	GO voorterrein en entree in 2016
Dienstruimten (kleedruimte / berging):	Schaftruimte, wachtruimte en opslag
Voorzieningen:	Geen openbaar toilet, elektra, riool
Omheining:	Metalen spijlenhekwerk

BEREIKBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID

Openingstijden:	Tussen zonsopgang & -ondergang
Toegankelijkheid mindervaliden:	Ja
Stallingsvoorziening voor fietsen:	Fietsklemmen bij dienstgebouw
Parkeergelegenheid:	32 plaatsen + langs openbare weg
Toegankelijk voor auto's:	Ja

Vernieuwde entree

Grafveld

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS VAN TEYLINGENWEG IN KAMERIK

Grafveld

Algemene graven

Gebouwtje

Asbestemmingen (strooiveld)

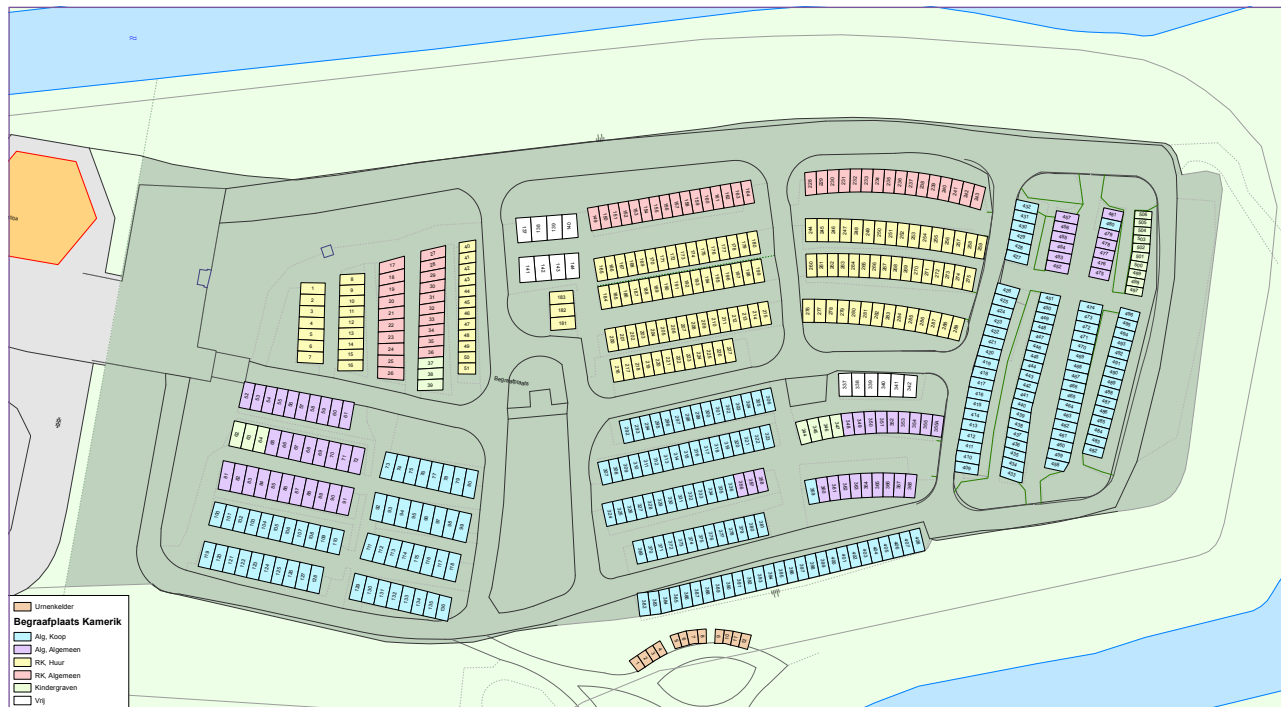
Asbestemmingen (keldertjes)

Grafvelden

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS VAN TEYLINGENWEG IN KAMERIK

Plattegrond begraafplaats Van Teylingenweg

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS VAN TEYLINGENWEG IN KAMERIK

Belevingswaarde

- Tijdens de seizoenen verandert de kleur en de bladhoeveelheid van het groen. Hierdoor verandert ook de sfeer en het aanzicht van de begraafplaats met de seizoenen;
- Door de ligging in het landelijk gebied biedt de begraafplaats een weids zicht op het polderlandschap richting Kockengen en Breukelen.

Maatschappelijke waarde

De belangrijkste maatschappelijke waarde van de begraafplaats van Teylingenweg is het actief voor begravingen, asbestemmingen en herdenken. Daarmee maakt de begraafplaats voor de nabestaanden een direct onderdeel van hun dagelijks leven uit. Op deze begraafplaats liggen voornamelijk inwoners van Kamerik begraven. Nabestaanden / familieleden zijn nog woonachtig in het dorp. De jaarlijkse Dodenherdenking in Kamerik op 4 mei vindt plaats op het voterrein van de begraafplaats bij het herdenkingsmonument.

Natuurwaarde (flora & fauna)

Tijdens ecologisch onderzoek zijn diverse soorten flora & fauna aangetroffen. Hierbij is vastgesteld dat het niet gaat om bijzondere of beschermde soorten, maar om soorten die in het algemeen in Nederland voorkomen.

Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde van de begraafplaats is op dit moment nog beperkt door de relatief jonge leeftijd. Het is een dorpsbegraafplaats met bijbehorende faciliteiten. Bijzonder is het herdenkingsmonument.

Archeologische waarde

De Archeologische Waardekaart (2010) laat hier een lage verwachtingswaarde zien.

Architectonische waarde

In 2006 is, naar een ontwerp van landschapsarchitect Ada Wille, de begraafplaats uitgebreid met diverse asbestemmingen. Daarmee maakt de uitbreiding onderdeel uit van een imposante reeks van ontwerpen voor begraafplaatsen van Wille.

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS VAN TEYLINGENWEG IN KAMERIK

STERKE PUNTEN	ZWAKKE PUNTEN	KANSEN	BEDREIGINGEN
Betrokkenheid en inzet van vrijwilliger	Wachtruimte is alleen geopend bij een uitvaart	Identiteit van begraafplaats versterken: meer Kamerik	Zonder ruiming raakt begraafplaats vol
Ligging aan de rand van dorpskern	Dienstgebouw / wachtruimte is gedateerd	Monument op verzamelgraf met link naar Kamerik	Capaciteit krap in de periode tot 2040
Ligging in het buitengebied (uitzicht op het open landschap)	Geen openbaar toilet	Breder aanbod asbestemmingen	
Parkeerterrein wordt gebruikt door bezoekers / ouders bij basisschool	Verwaarloosde uitstraling asbestemmingen		
Aanwezigheid schaftruimte en berging	Ontbreken van een opslag voor grafmonumenten		
Betrokkenheid gemeenschap	Ontbreken van bebording (bewegwijzering en informatie)		
Herdenking 4 mei Kamerik	Containers als blikvanger		
Voorterrein in 2016 heringericht			

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS VAN TEYLINGENWEG IN KAMERIK

Dienstverlening (diensten en producten)	Faciliteiten (terreinen, gebouwen e.d.)	Beheer en onderhoud	Maatschappelijke waarden (functie)	Communicatie & informatie	Organisatie	Exploitatie
A	B	C	D	E	F	G
Dagelijks geopend	Meubilair	Opstellen beheerplan	Stenen archief	Open dagen / Rondleidingen	Actieve begraafplaats	Onderdeel exploitatie begraafplaatsen
Sluiting in de avond en nacht	Informatiepunt		Verzamelgraf markeren met kunst	Website (+ info genealogie)	Participatie bij onderhoud	
Uitbreiding aanbod asbestemmingen	Onderzoek & vervanging dienstruimte		Versterken Kamerikse identiteit	Bebording, QR-codes of app		
Optimaliseren inrichting en uitgifte graven				Publicaties		

FAMILIEBEGRAAFPLAATS IN DE 'DE BRAUWSTRAAT' IN WOERDEN

ALGEMEEN

Adres:	De Brauwstraat, 3443 TE Woerden
Omschrijving:	Familiebegraafplaats (GM)
Aanleg:	onbekend
Ingebruikname:	1813
Uitbreiding:	Geen
Status:	Passieve begraafplaats
Verdeling in gedeelten of klasse:	Geen
Graven:	14 stuks
Type graven:	Kelders
Asbestemmingen:	Nee

FACILITEITEN

Gebouwen / opstallen:	Geen
Restauraties / groot onderhoud:	Restauratie begraafplaats in 1993
Dienstruimten (kleedruimte / berging):	Geen
Voorzieningen:	Nvt.
Omheining:	Metalen spijlenhekwerk

BEREIKBAARHEID / TOEGANKELIJKHEID

Openingstijden:	Openstelling op aanvraag
Toegankelijkheid mindervaliden:	Ja
Stallingsvoorziening voor fietsen:	Op voorterrein / speeltuin
Parkeergelegenheid:	Langs de openbare weg
Toegankelijk voor auto's:	Nee

Aanzicht vanaf straat

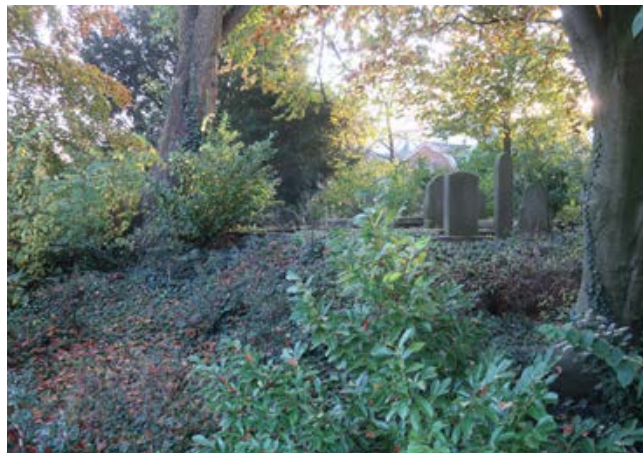
Overzichtsfoto aanleg

FAMILIEBEGRAAFPLAATS IN DE 'DE BRAUWSTRAAT' IN WOERDEN

Zicht op de graven vanaf het entreehek

Zicht op graven (achterzijde)

Grafmonumenten

Zicht op begraafplaats vanaf voorterrein

Detail entreehek

Grafmonumenten

FAMILIEBEGRAAFPLAATS IN DE 'DE BRAUWSTRAAT' IN WOERDEN

Belevingswaarde

- Bij het betreden van de begraafplaats voel je de verrassing en een beetje ongemakkelijkheid om je heen. Een begraafplaats zo dicht tussen de huizen;
- Tijdens de seizoenen verandert de kleur en de bladhoeveelheid van het groen. Hierdoor verandert ook de sfeer en het aanzicht van de begraafplaats met de seizoenen;
- In het najaar en de winter zijn de grafmonumenten goed zichtbaar vanaf de openbare weg;
- Bij regen verkleuren de hardstenen grafmonumenten donker op en verandert de sfeer;
- Het entreehek bezit verschillende (christelijke) funeraire symbolen en verwijzingen. Op het hek ontbreekt een oorspronkelijke decoratie(schedel).

Maatschappelijke waarde

De belangrijkste maatschappelijke waarde is de geschiedenis. Op deze begraafplaats zijn in totaal 14 graven aanwezig, verdeeld over twee rijen. Door een goed bijgehouden grafadministratie en een complete beschrijving van de familiegeschiedenis (stamboom) zijn van alle familieleden de gegevens bekend. Diverse familieleden, zoals Domela Nieuwenhuis Nyegaard en oud-burgemeester De Brauw, hebben bij leven veel betekend voor zowel nationaal als internationaal.

Natuurwaarde (flora & fauna)

Tijdens ecologisch onderzoek zijn diverse soorten flora & fauna aangetroffen. Hierbij is vastgesteld dat het niet gaat om bijzondere of beschermde soorten, maar om soorten die in het algemeen in Nederland voorkomen.

Monumentale waarde

De familiebegraafplaats (familie Groeneveld) is sinds 1992 aangewezen als gemeentelijk monument. De waardering is verbonden met het cultuurhistorisch belang. De stichter van de begraafplaats, Dionisius Groeneveld (1734-1813), wilde niet in de kerk begraven worden, maar op eigen grond.

Cultuurhistorische waarde

De begraafplaats is van cultuurhistorische waarde door zijn ontstaansgeschiedenis, de familiegeschiedenis van de familie Groeneveld en de funeraire geschiedenis van Woerden. Diverse familie leden hebben bij leven veel betekend voor zowel het nationaal als internationaal belang.

Archeologische waarde

De Archeologische Waardekaart (2010) laat hier een zeer hoge verwachtingswaarde zien. Deze waarde is het gevolg van de vroegere stroomrug / kleiafzetting van de Rijn. Echter voor de aanleg van de begraafplaats in 1813 is de bestaande grond verstoord, waardoor de verwachtingswaarde naar een lagere verwachting moet worden bijgesteld. Archeologisch onderzoek zal uit moeten wijzen of er daadwerkelijk waardevolle archeologie aanwezig is.

FAMILIEBEGRAAFPLAATS IN DE 'DE BRAUWSTRAAT' IN WOERDEN

STERKE PUNTEN	ZWAKKE PUNTEN	KANSEN	BEDREIGINGEN
Cultuurhistorie / familiegeschiedenis	Niet openbaar toegankelijk, alleen op afspraak	Geschiedenis beleven	
Verrassende / niet alledaagse locatie voor een begraafplaats	Geen aandacht van de familie	Subsidiemogelijkheden voor restauratie en instandhouding	
Verbinding met Verhaal van Woerden	Oude bomen		
Gemeentelijk monument			
Oorspronkelijke aanleg nog vrijwel geheel intact			
Laatste rustplaats van de Vlaamse activist Jan Derk Domela Nieuwenhuis Nyegaard. Voor Vlamingen een plek om te bezoeken			
Laatste rustplaats prominente Woerdenaren			
Aanwezigheid van speeltuin trekt bezoekers naar nabijheid begraafplaats			

FAMILIEBEGRAAFPLAATS IN DE 'DE BRAUWSTRAAT' IN WOERDEN

Dienstverlening (diensten en producten)	Faciliteiten (terreinen, gebouwen e.d.)	Beheer en onderhoud	Maatschappelijke waarden (functie)	Communicatie & informatie	Organisatie	Exploitatie
A	B	C	D	E	F	G
Op aanvraag geopend	nvt	Opstellen beheerplan	Stenen archief	Open dagen / Rondleidingen	Passieve begraafplaats	Geen onderdeel exploitatie begraafplaatsen
Begraafplaats sluiten			Familiegeschiedenis	Educatie-programma		
				Website (+ info genealogie)		
				Bebording, QR-codes of app		
				Publicaties		

Bijlage 2

Begraven en cremeren

Begraven en Cremeren

Opdrachtgever:

Gemeente Woerden

Datum:

23 februari 2016

Uitgevoerd door:

Newcom Research & Consultancy B.V.

Auteurs:

drs. S. Boeke, drs. S. Buitinga, S. Kliest, MSc

Inhoud

1. Achtergrond | Doelstelling
2. Betrokkenheid (gemeentelijke) begraafplaatsen
3. Beleving gemeentelijke begraafplaatsen
4. Behoeften begraven en cremieren
5. Hoofdpijnen
6. Bijlagen

The image shows a modern building with a long, low profile and a series of vertical glass panels. To the right, a stone bell tower with two bells is visible. A green semi-transparent overlay with a halftone pattern covers the right side of the image, containing the text '1. Achtergrond | Doelstelling'. The foreground features a paved area and a garden bed with small plants.

1. Achtergrond | Doelstelling

Aanleiding, doel en doelgroep

Aanleiding

- Om input te krijgen voor het beheer- en beleidsplan voor gemeentelijke begraafplaatsen Woerden.

Doelgroep

- Inwoners van de gemeente Woerden

Doel

- Input voor het beheer- en beleidsplan voor gemeentelijke begraafplaatsen Woerden

Onderliggende vragen

- In welke mate zijn burgers betrokken bij de begraafplaatsen? (in termen van gebruik)
- Wat vinden burgers van de huidige uitstraling en het onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen?
- Welke behoeften liggen er m.b.t. begraven en cremeren in de gemeente Woerden?
- Hoe staat men tegenover een crematorium in de gemeente en specifiek op locatie Rijnhof?

Methoden van onderzoek

- Kwantitatief telefonisch onderzoek
- Voorgestructureerde vragenlijsten ontwikkeld door Newcom Research & Consultancy
- Telefonische vragenlijst onder inwoners gemeente
- De resultaten zijn anoniem verwerkt
- Doorlooptijd: van 20 januari tot en met 9 februari 2016

Respons en representativiteit

- In totaal zijn **400 inwoners** ondervraagd.
- Responspercentage 45%.
- De maximale steekproefafwijking is 5% bij 95% betrouwbaarheid.
- Op basis van deze respons kunnen we uitspraken doen over de inwoners van de gemeente Woerden op totaal niveau.
- De gewogen data komen overeen conform de populatie Woerden.
- In de bijlage staat een uitgebreid overzicht van de responskenmerken.

De anonimiteit van deelname is gewaarborgd

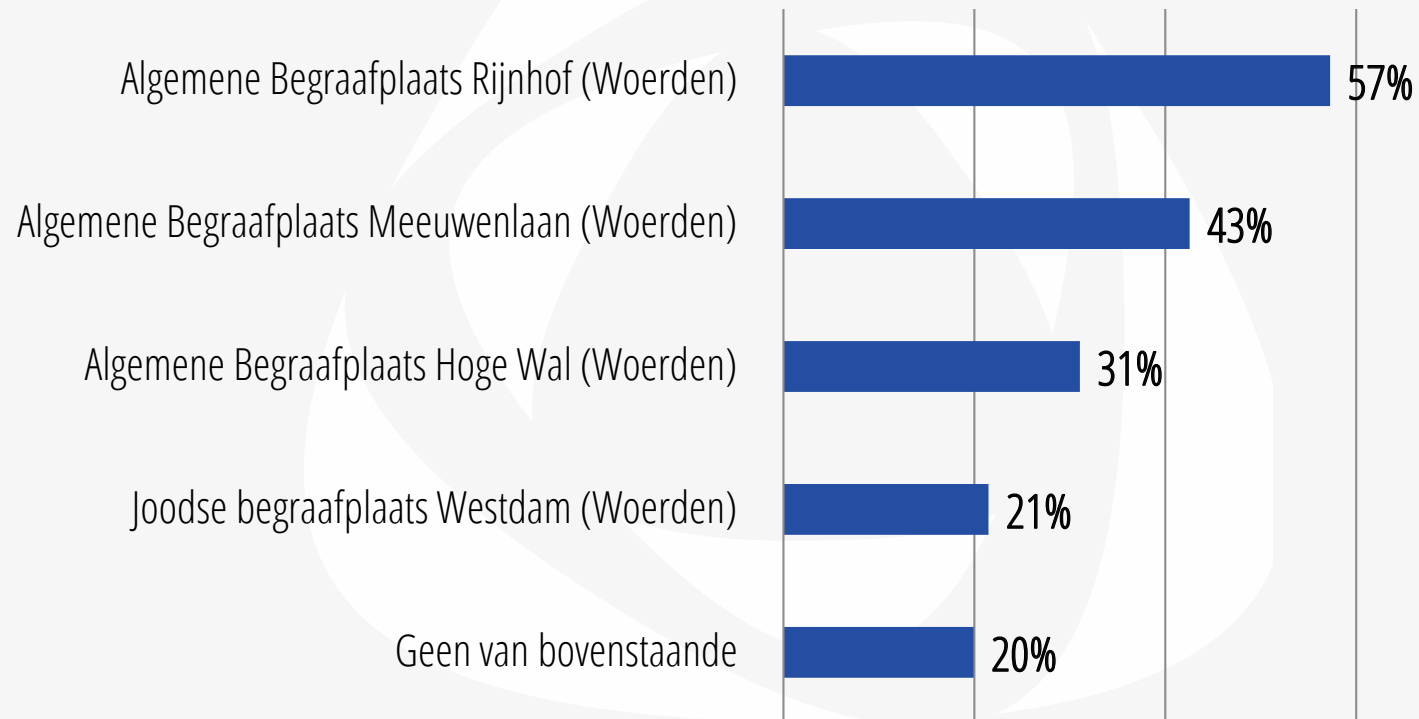
2. Betrokkenheid (gemeentelijke) begraafplaatsen

1. Begraafplaats Rijnhof is het meest bekend en wordt het meest bezocht in de gemeente

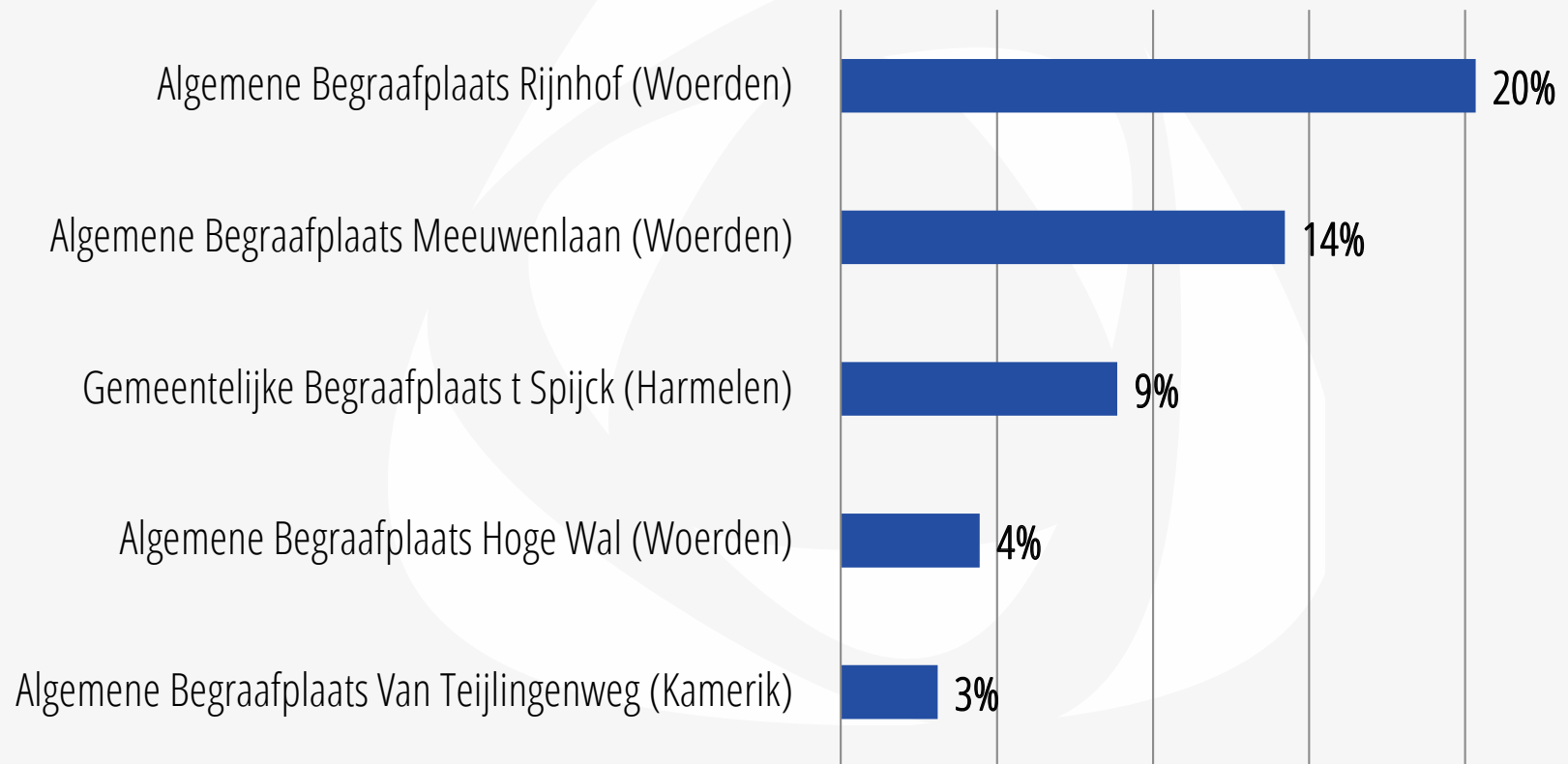
De drie meest bekende begraafplaatsen in Woerden zijn Rijnhof, Meeuwenlaan en Hoge Wal

Bekendheid begraafplaatsen Woerden

Rijnhof is het meest bezocht in de afgelopen 4 jaar

Meest bezochte begraafplaats in de laatste 4 jaar

2. 39% bezocht minder dan een jaar geleden nog (een van) de begraafplaatsen in de gemeente

39% bezocht (een van) de
begraafplaatsen het afgelopen jaar

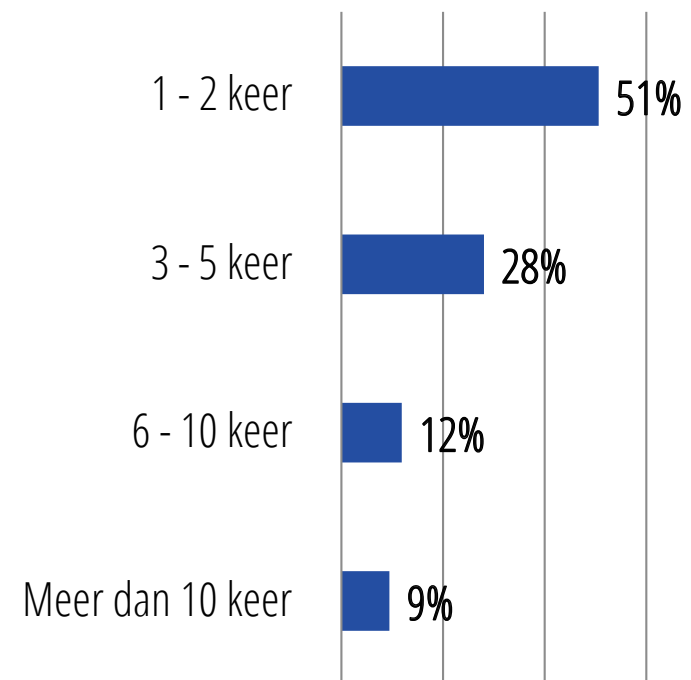
Voor het laatst een begraafplaats in gemeente Woerden bezocht

*Is niet bekend met de begraafplaatsen in de gemeente vanuit bekendheidsvraag
Vraag: Wanneer heeft u voor het laatst een begraafplaats in uw gemeente bezocht?, n=400

51% daarvan bezocht de begraafplaatsen
het afgelopen jaar 1 à 2 keer

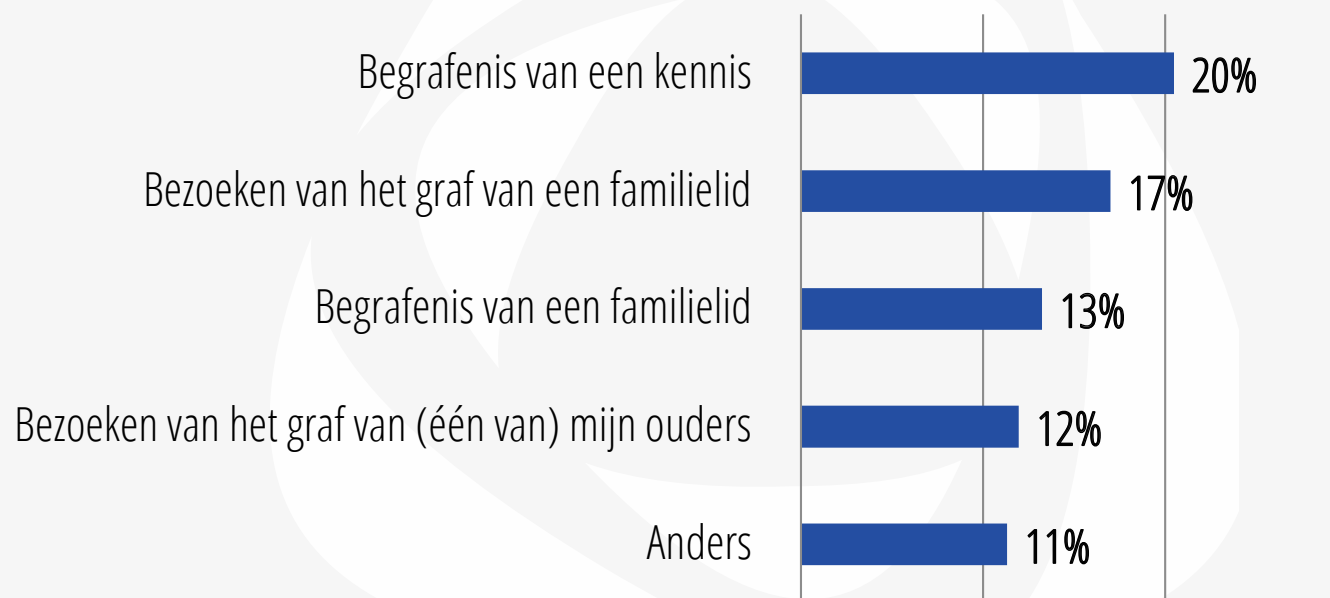
Hoe vaak in afgelopen 12 maanden op een van de begraafplaatsen in de gemeente geweest

Vraag: Hoe vaak kwam u in de afgelopen 12 maanden op één van de begraafplaatsen in uw gemeente?, n=169 (Selectie: in de afgelopen 12 maanden minimaal 1 keer begraafplaats in gemeente Woerden bezocht)

De aanleiding van het laatste bezoek loopt uiteen

Redenen laatste bezoek aan begraafplaats

3. Beleving gemeentelijke begraafplaatsen

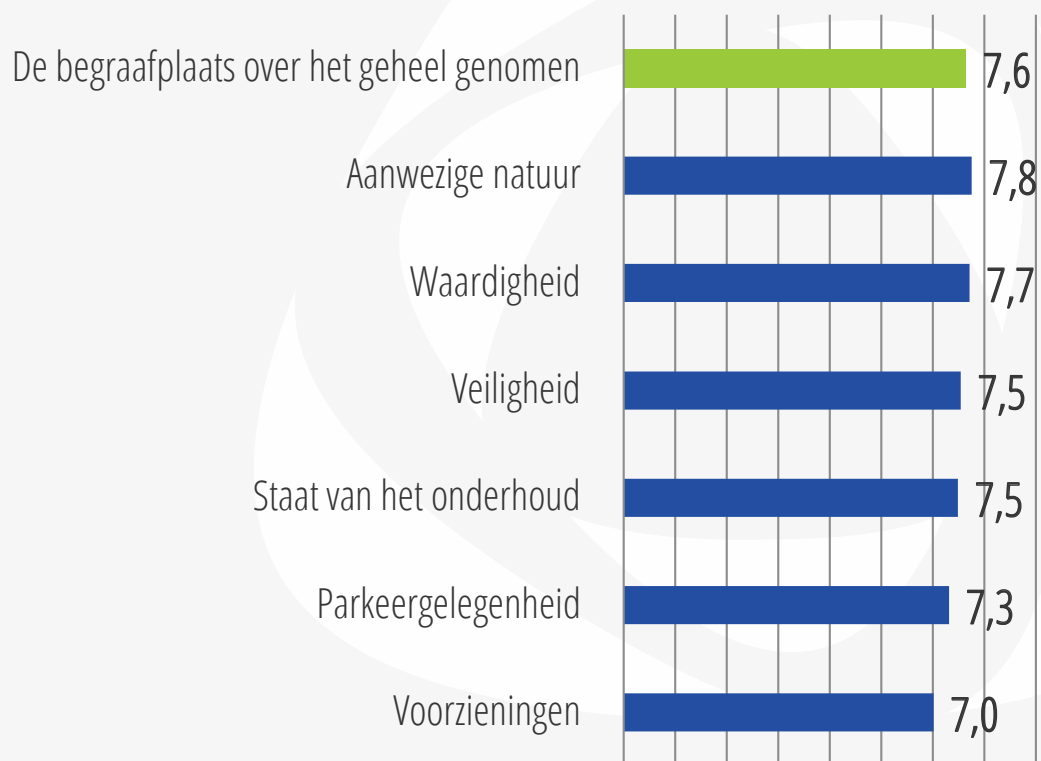

**3. De gemeentelijke begraafplaatsen scoren gemiddeld een 7,6;
De staat van het onderhoud en waardigheid hebben de meeste
invloed op tevredenheid**

Algemene tevredenheid over gemeentelijke begraafplaatsen scoort gemiddeld een 7,6

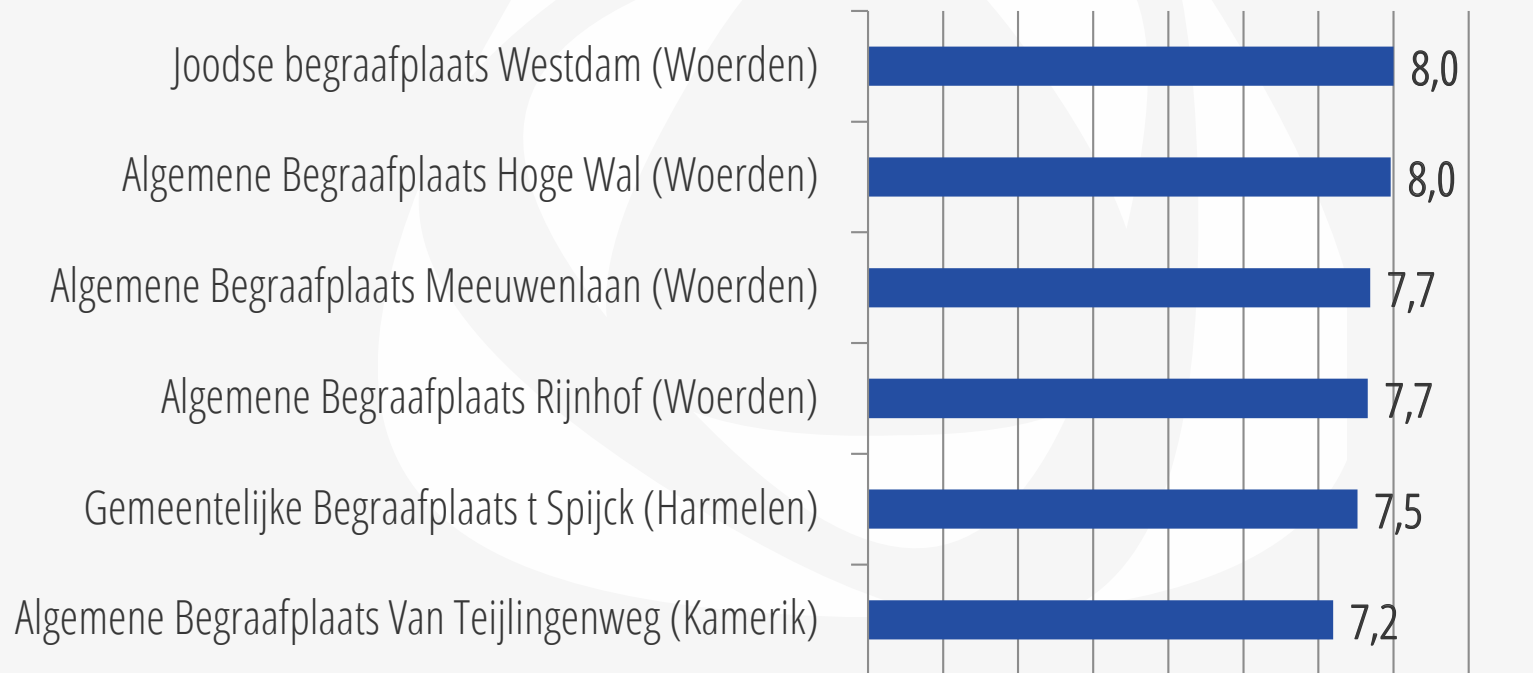
Rapportcijfer gemeentelijke begraafplaatsen

Vraag: De volgende vraag gaat over de begraafplaats in de gemeente Woerden die u het meest bezocht heeft. Kunt u een rapportcijfer geven voor onderstaande aspecten met betrekking tot deze begraafplaats?, n=258 (Selectie: Heeft gemeentelijke begraafplaats bezocht)

Iedere gemeentelijke begraafplaats scoort hoger dan een 7,2

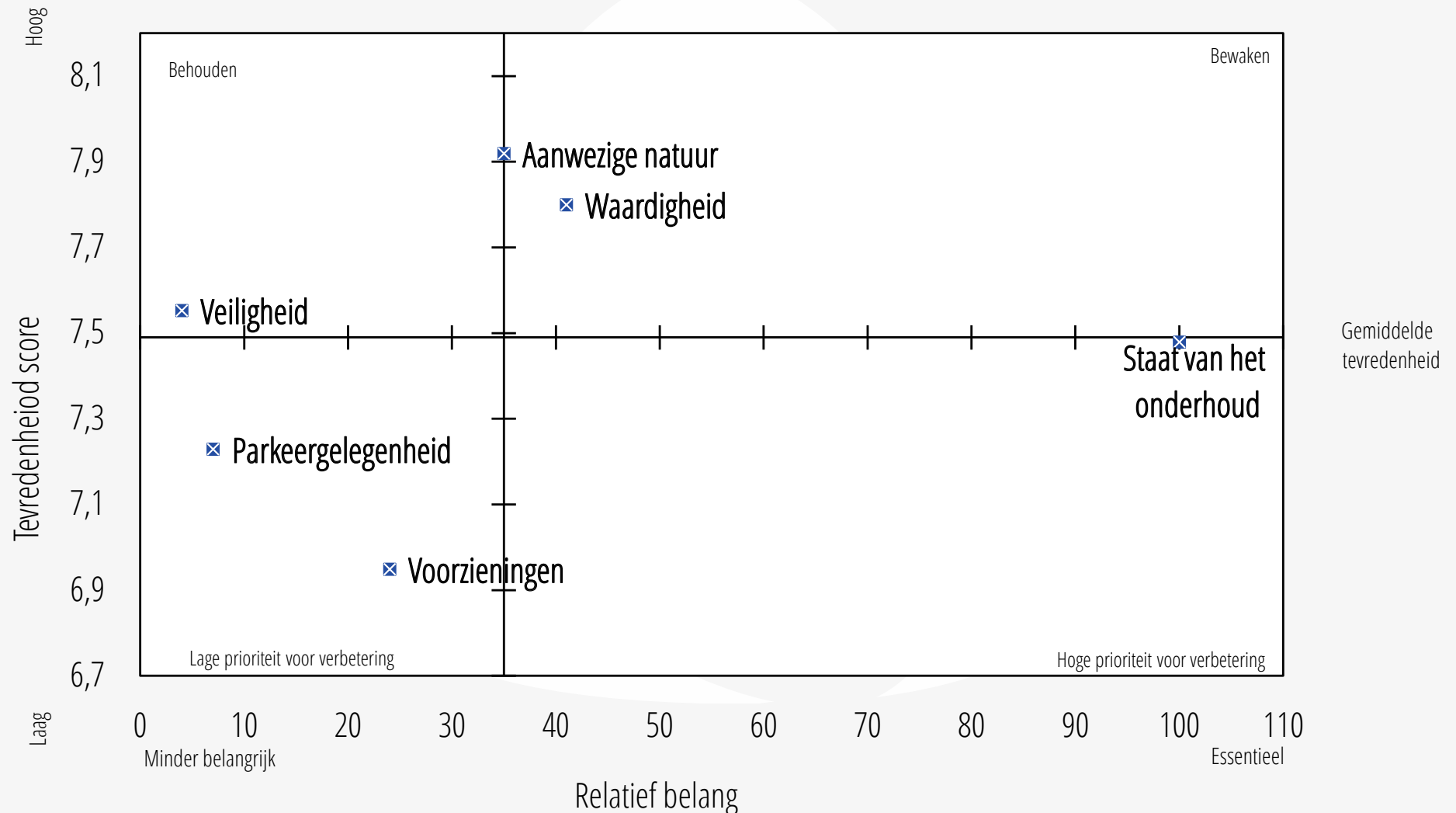
Rapportcijfer gemeentelijke begraafplaatsen over het geheel genomen

Vraag: De volgende vraag gaat over de begraafplaats in de gemeente Woerden die u het meest bezocht heeft. Kunt u een rapportcijfer geven voor onderstaande aspecten met betrekking tot deze begraafplaats?, n=258 (Selectie: Heeft gemeentelijke begraafplaats bezocht)

De staat van het onderhoud en waardigheid hebben de meeste impact op de tevredenheid

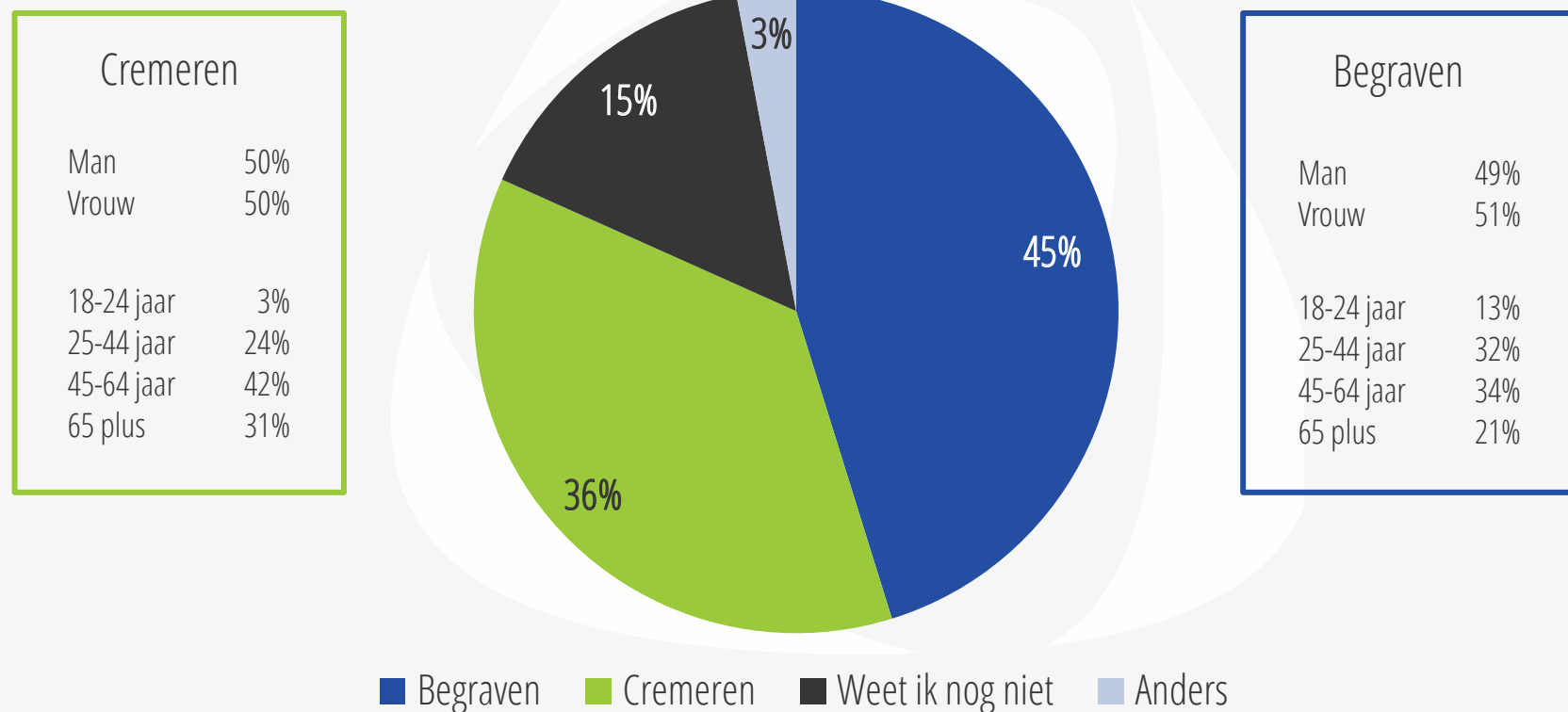
4. Behoeften begraven en cremeren

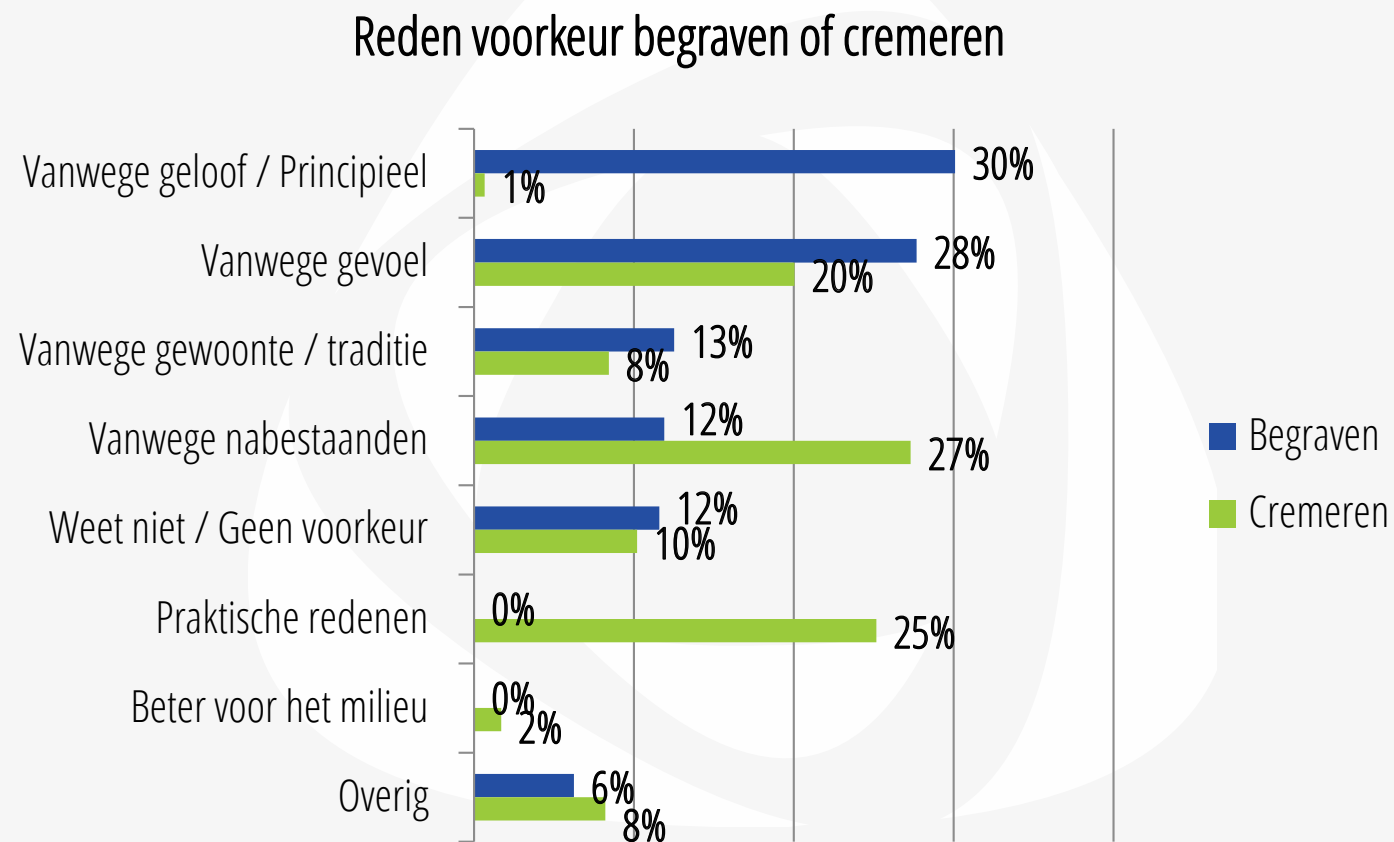
4. 45% heeft een voorkeur voor begraven, met name vanwege (geloofs)principes; 36% heeft een voorkeur voor cremieren, vooral vanwege nabestaanden

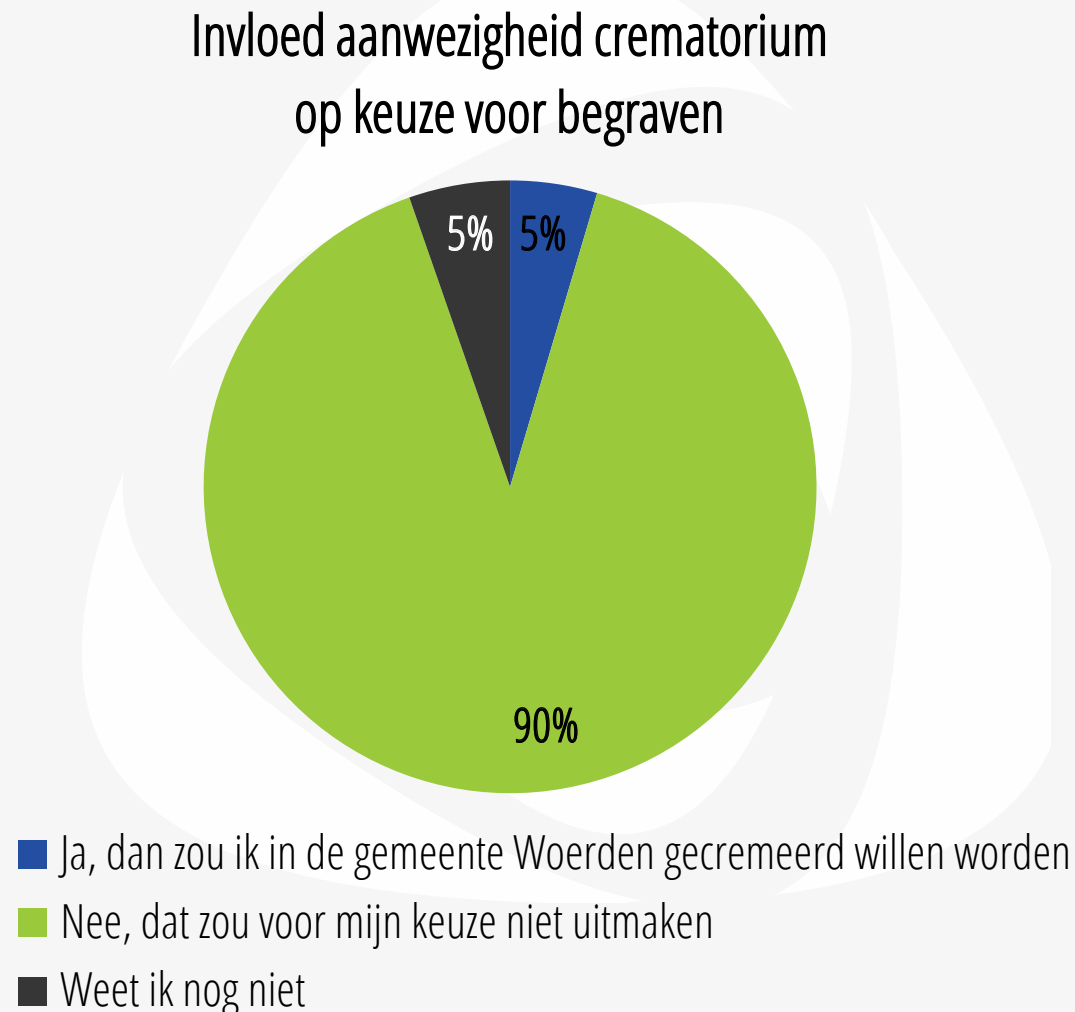
45% heeft een voorkeur voor begraven; 36% heeft een voorkeur voor cremieren

Voorkeur voor begraven is met name vanwege (geloofs)principes of gevoel;
voorkeur voor cremieren is vooral vanwege nabestaanden of om praktische redenen

De aanwezigheid van een crematorium in de gemeente maakt voor 90% van de mensen met de voorkeur voor begraven voor hun keuze niet uit

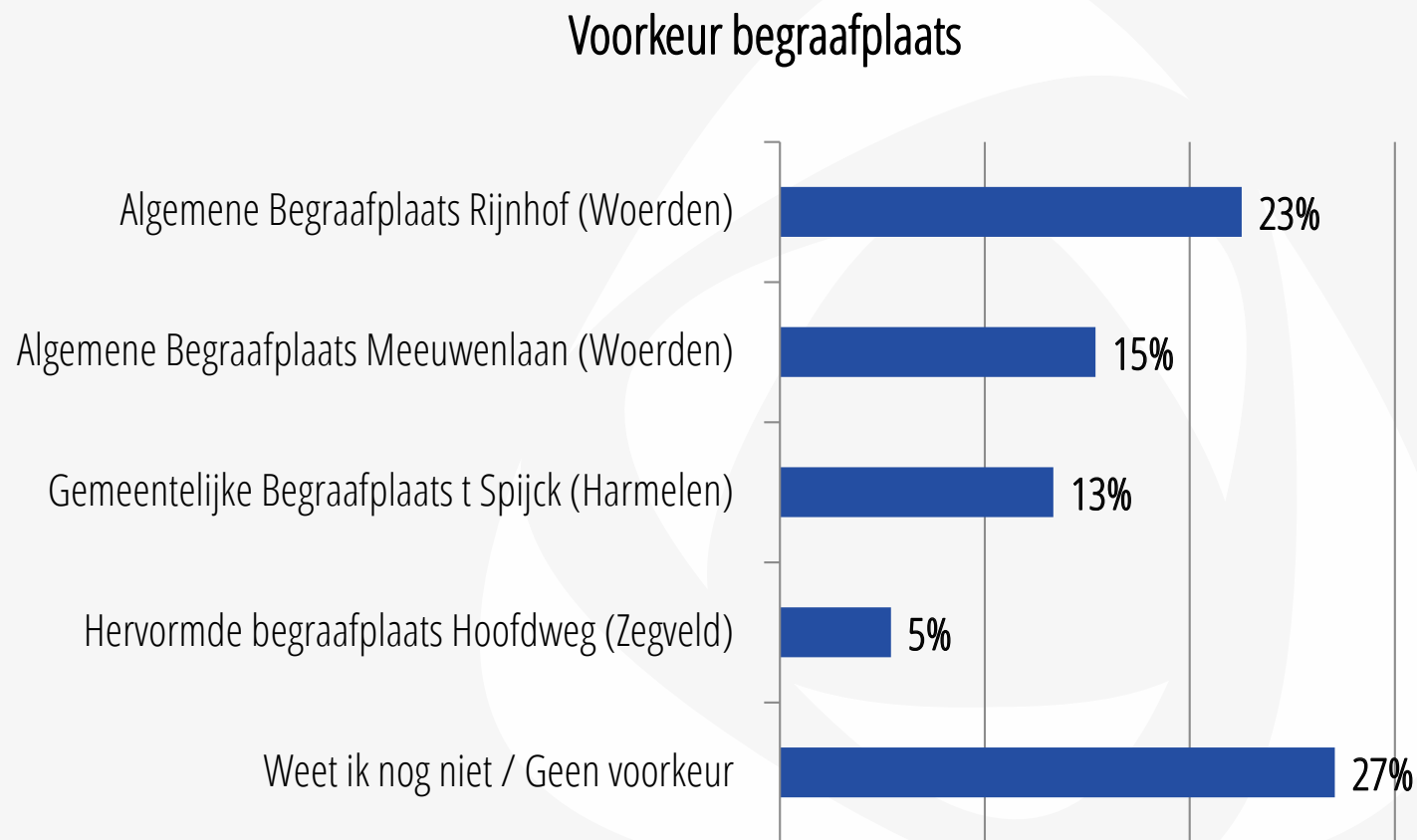

Vraag: Indien er een crematorium in uw gemeente aanwezig zou zijn, zou u dan overwegen om gecremeerd te worden in de toekomst?, n=179 (Selectie: keuze voor begraven)

5. Van de mensen met een voorkeur voor begraven heeft 27% (nog) geen voorkeur voor een begraafplaats. 71% heeft voorkeur voor een particulier graf. 39% weet nog niet of heeft geen voorkeur voor een graftermijn

27% heeft (nog) geen voorkeur voor een begraafplaats

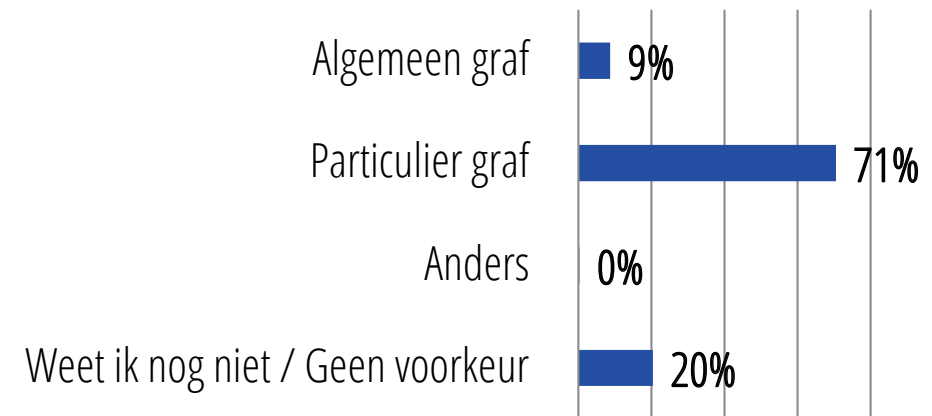
80%
van de mensen met een
voorkeur voor begraven
heeft de voorkeur om
begraven te worden in
de gemeente Woerden.

Vraag: Welke locatie zou voor uw eigen begravenis uw voorkeur hebben?, n=179 (Selectie: voorkeur voor begraven)

Vraag: Welke begraafplaats in de gemeente Woerden heeft voor uw eigen begravenis uw voorkeur?, n=161 (Selectie: voorkeur voor begraven en wil binnen Woerden worden begraven of weet het nog niet)

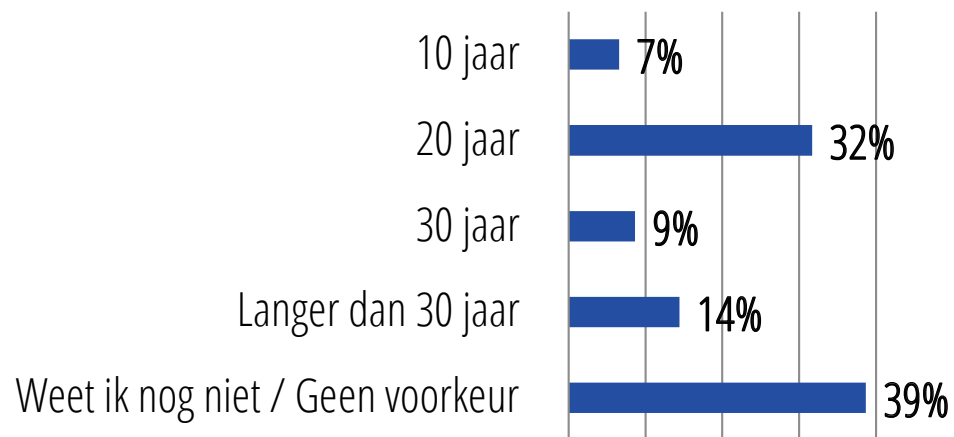
71% heeft voorkeur
voor een particulier
graf

Voorkeur voor grafsoort

Vraag: Voor welk van onderstaande grafsoorten heeft u een voorkeur?, n=179 (Selectie: voorkeur voor begraven)

Voorkeur voor graftermijn

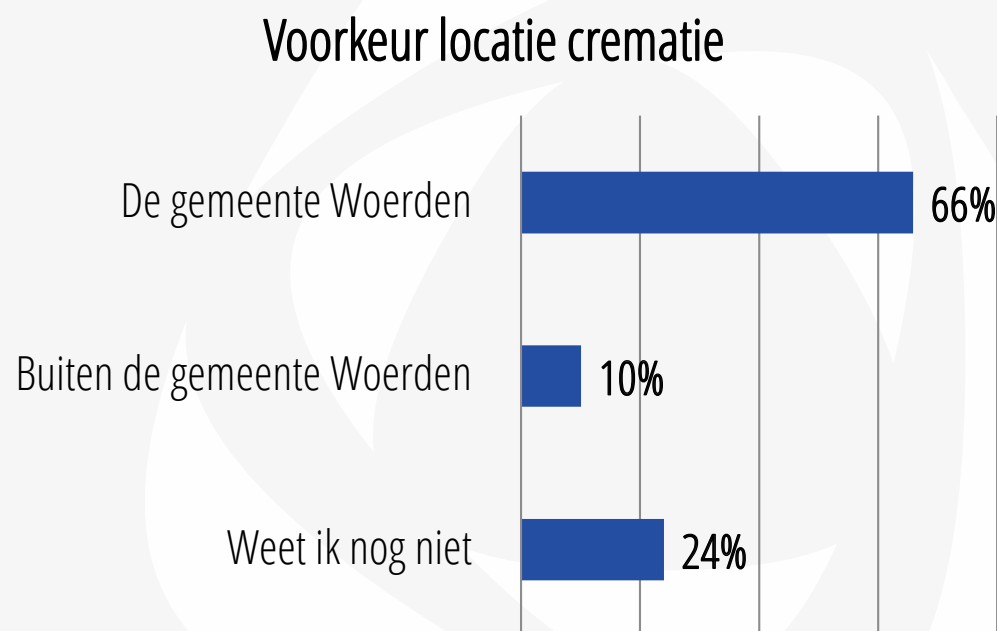
Vraag: Wat is uw voorkeur voor het graftermijn, n=179 (Selectie: voorkeur voor begraven)

39% weet nog niet of
heeft geen voorkeur
voor een graftermijn

6. Van de mensen met een voorkeur voor cremieren heeft 66% de voorkeur voor een (toekomstig) crematorium in Woerden. 24% heeft voorkeur voor uitstrooiing in de natuur bij cremieren

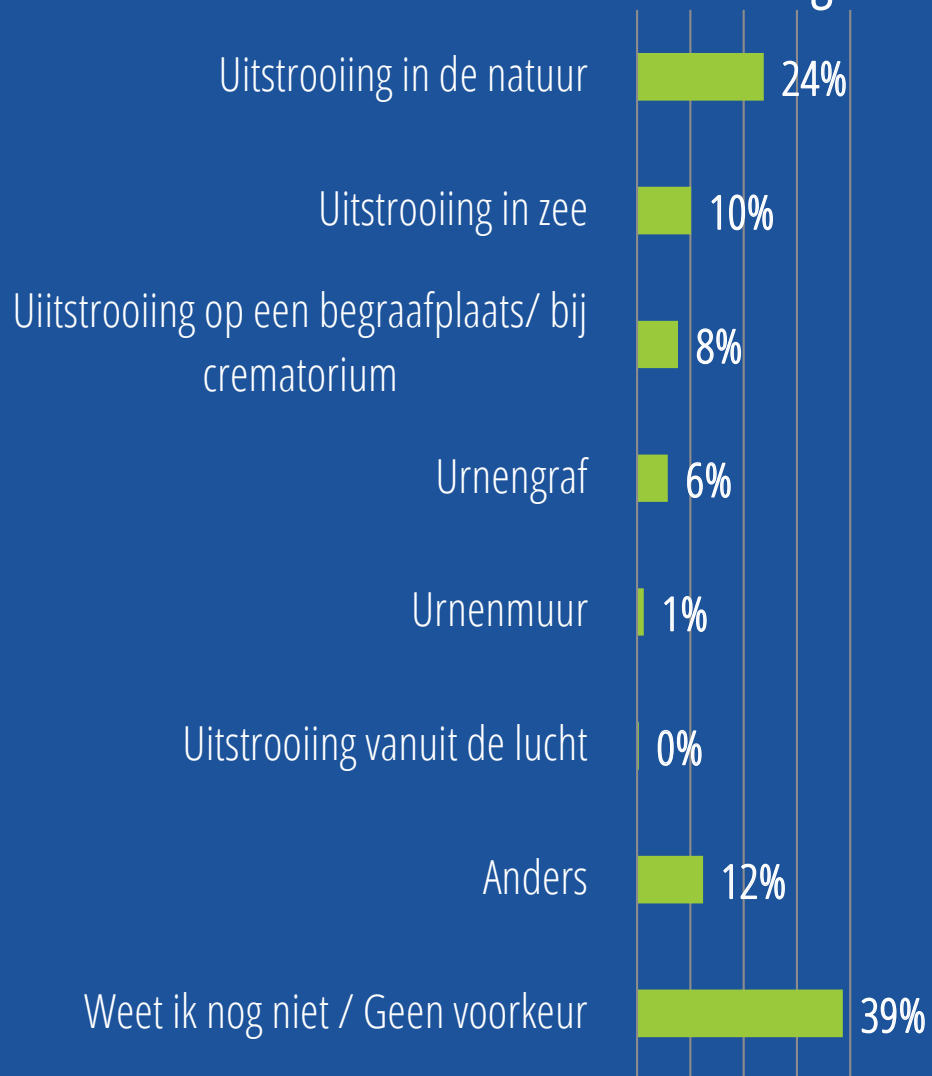

66% van de mensen met een voorkeur voor cremieren heeft de voorkeur voor een crematorium in Woerden (als dat er zou zijn)

24% heeft voorkeur voor uitstrooiing in de natuur bij cremeren

Voorkeur bestemming as

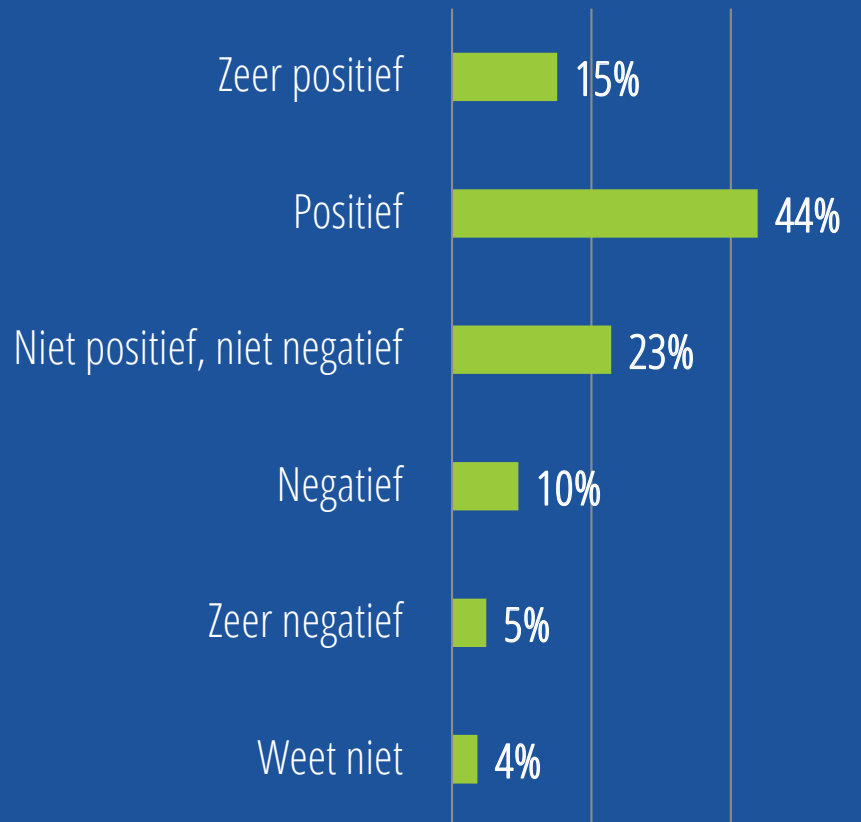
Vraag: Welke voorkeur heeft u voor de bestemming van de as?, n=156 (Selectie voorkeur cremeren)

7. 56% staat positief tegenover de komst van een crematorium op de locatie Rijnhof

59% staat positief ten opzichte van de komst van een crematorium in de gemeente Woerden

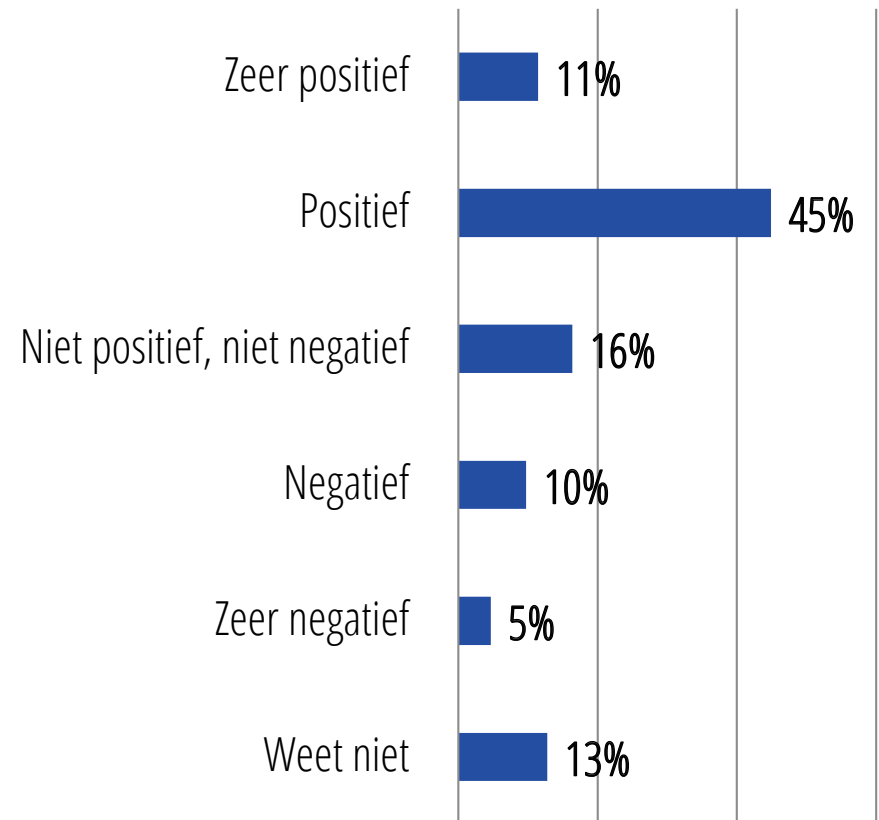
Houding crematorium gemeente

Vraag: In hoeverre ben u positief dan wel negatief over de bouw van een crematorium in uw gemeente?, n=400

56% staat positief ten opzichte van de komst van een crematorium op de locatie Rijnhof

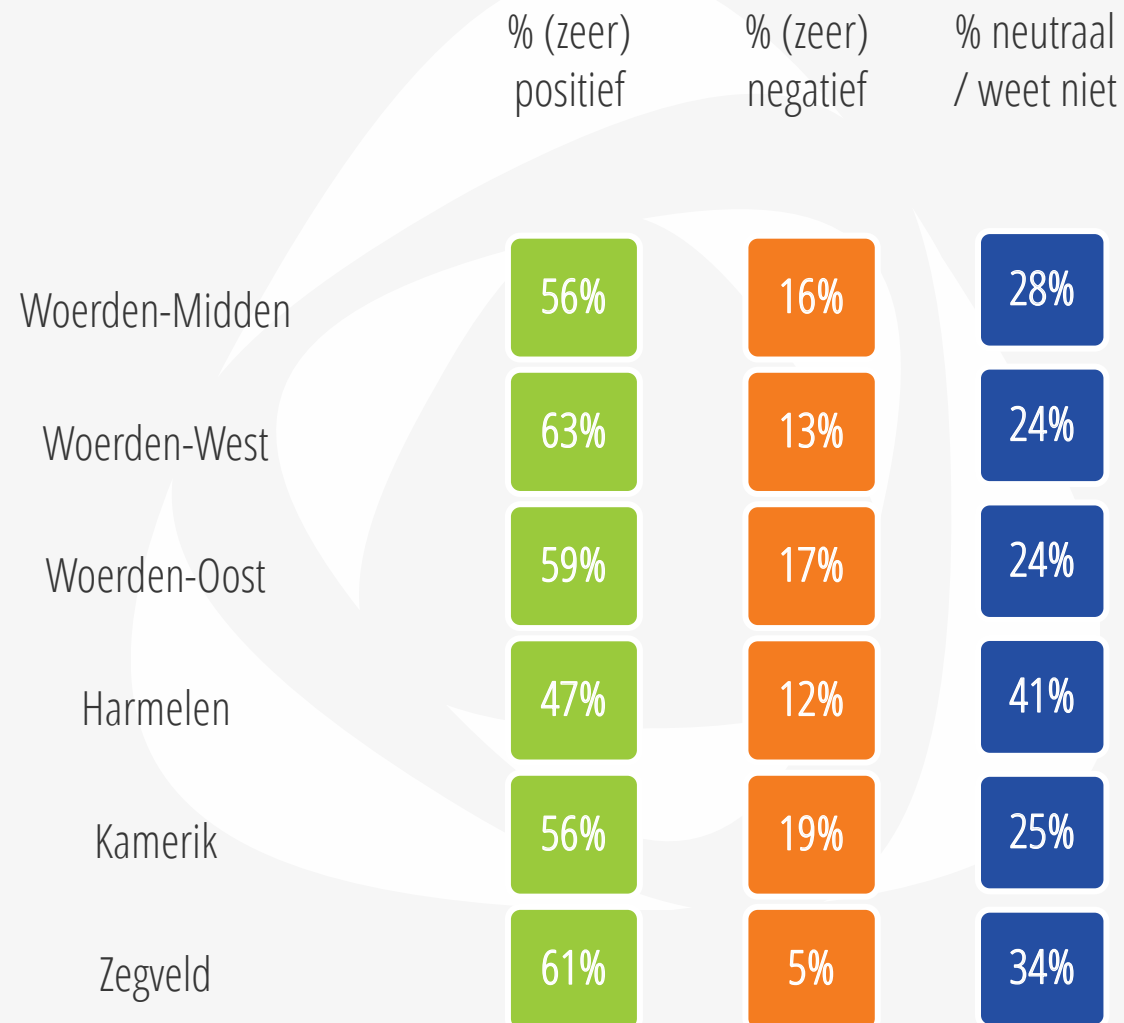
Houding crematorium locatie Rijnhof

Vraag: In hoeverre ben u positief dan wel negatief over de bouw van een crematorium op de Begraafplaats Rijnhof?, n=400

De houding t.o.v. de komst van een crematorium op de locatie Rijnhof varieert per wijk

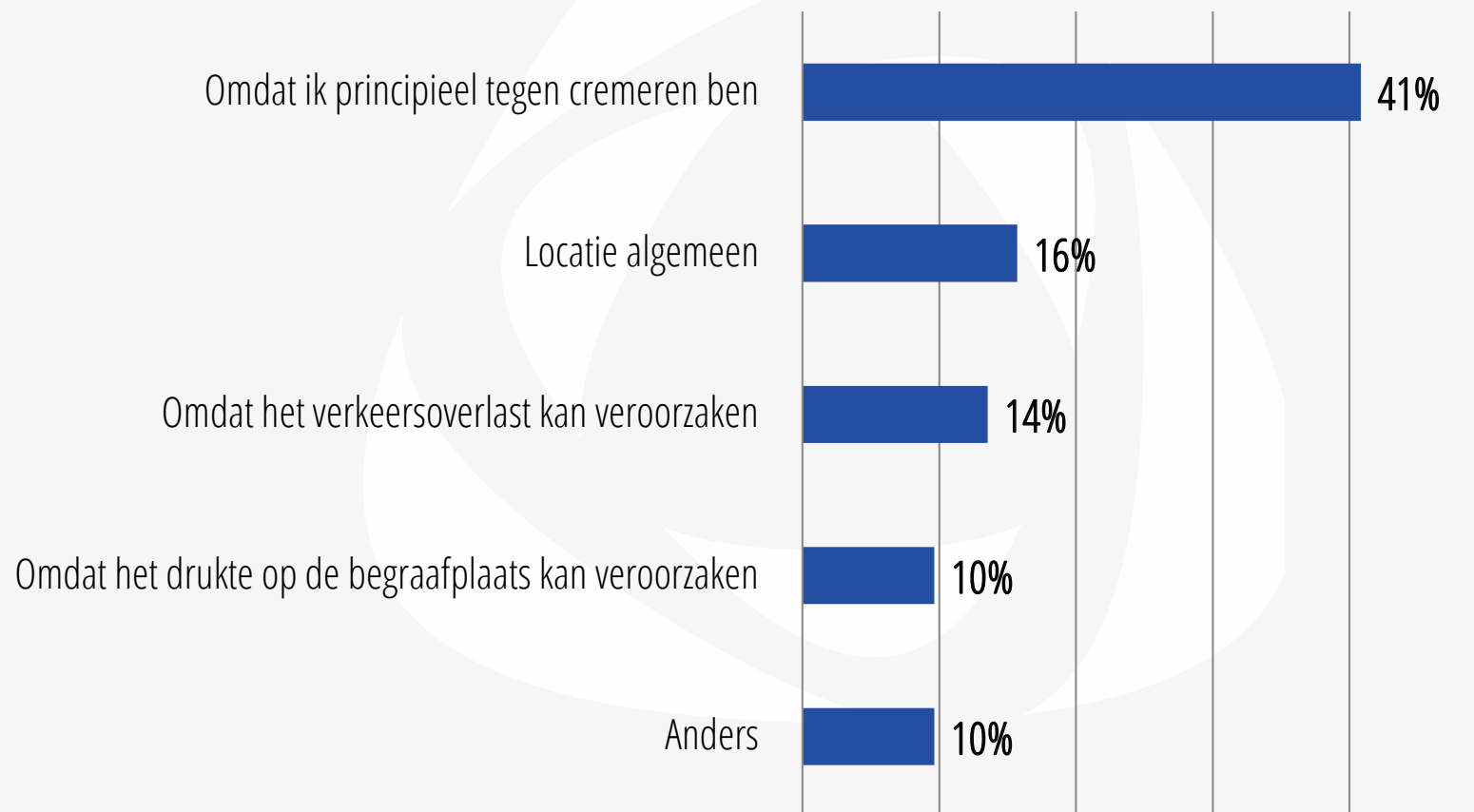
8. Van de inwoners die positief zijn over een crematorium op de locatie Rijnhof is 53% dat vanwege de ligging. Van de inwoners die negatief zijn over een crematorium op de locatie Rijnhof is 41% dat vanwege principes

Van de inwoners die positief zijn over een crematorium op de locatie Rijnhof is 53% dat vanwege de ligging

Van de inwoners die negatief zijn over een crematorium op de locatie Rijnhof is 41% dat vanwege principes

Waarom negatief over locatie Rijnhof?

Vraag: Kunt u aangeven waarom u negatief bent over de bouw van een crematorium op deze locatie?, n=58 (Selectie negatief over locatie)

The background of the slide is a photograph of a body of water, likely a river or lake. The water is dark and rippled. A large number of red and white flower petals are floating on the surface, forming a dense trail that leads from the foreground towards the background. On the right side of the image, a wooden pier or dock is visible, with a dark post that has the words "BAD" and "DIAN" written on it in white. A semi-transparent green rectangular box is overlaid on the center of the image, containing the text "5. Hoofdlijnen".

5. Hoofdlijnen

Samenvattend

1. Begraafplaats Rijnhof is het meest bekend en wordt het meest bezocht in de gemeente
2. 39% bezocht minder dan een jaar geleden nog (een van) de begraafplaatsen in de gemeente
3. De gemeentelijke begraafplaatsen scoren gemiddeld een 7,6; De staat van het onderhoud en waardigheid hebben de meeste invloed op tevredenheid
4. 45% heeft een voorkeur voor begraven, met name vanwege (geloofs)principes; 36% heeft een voorkeur voor cremieren, vooral vanwege nabestaanden
5. Van de mensen met een voorkeur voor begraven heeft 27% (nog) geen voorkeur voor een begraafplaats. 71% heeft voorkeur voor een particulier graf. 39% weet nog niet of heeft geen voorkeur voor een graftermijn
6. Van de mensen met een voorkeur voor cremieren heeft 66% de voorkeur voor een (toekomstig) crematorium in Woerden. 24% heeft voorkeur voor uitstrooiing in de natuur bij cremieren
7. 56% staat positief tegenover de komst van een crematorium op de locatie Rijnhof
8. Van de inwoners die positief zijn over een crematorium op de locatie Rijnhof is 53% dat vanwege de ligging. Van de inwoners die negatief zijn over een crematorium op de locatie Rijnhof is 41% dat vanwege principes

A photograph of a large pile of blue binder rings, also known as binder clips or binder rings, scattered on a white surface. The rings are made of blue plastic and have silver-colored metal springs. They are piled together in the lower-left and center of the frame, with some rings lying flat and others standing upright. A semi-transparent green rectangular overlay covers the right half of the image, and the text "6. Bijlagen" is written in white on this overlay.

6. Bijlagen

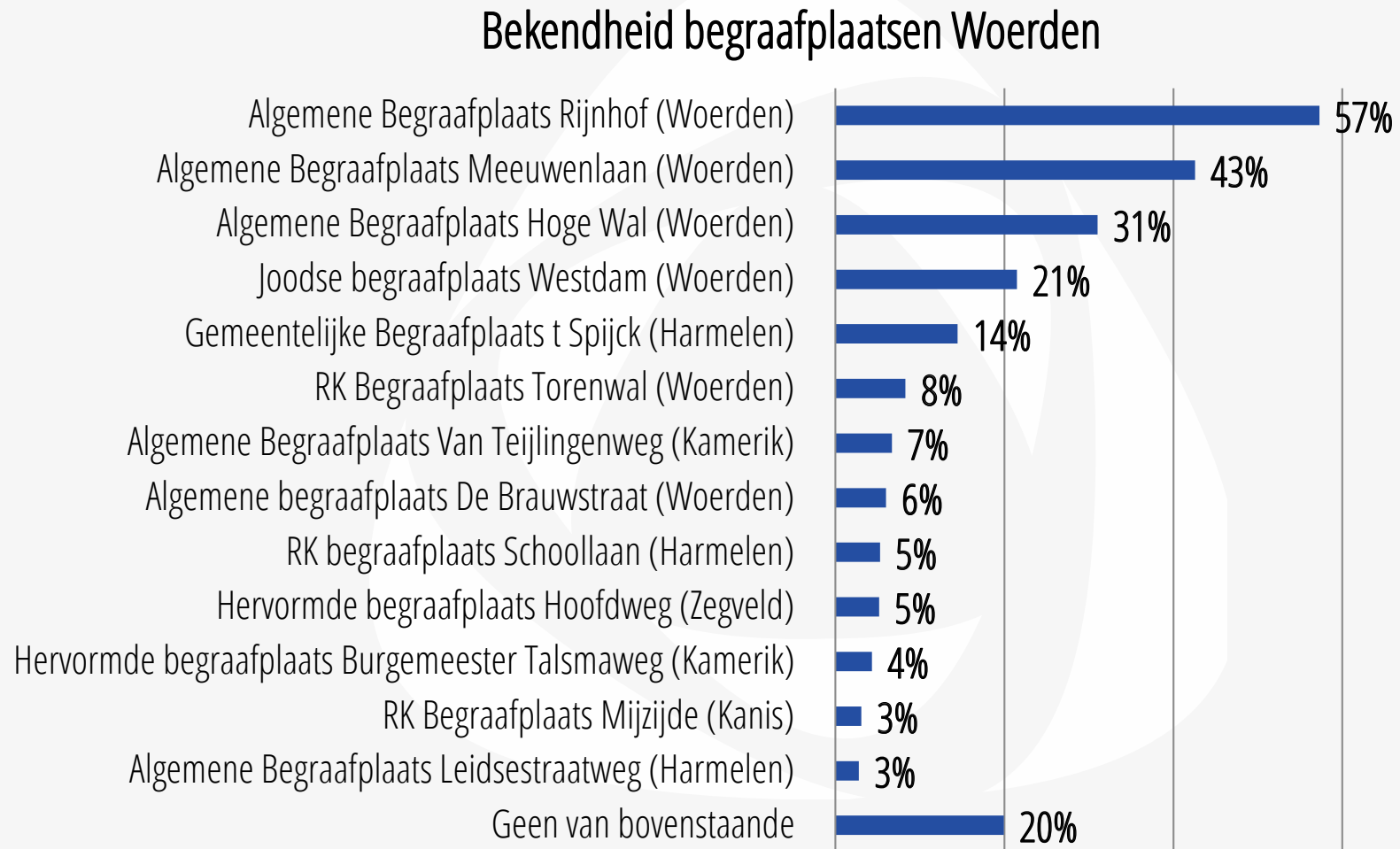

Achtergronden (n=400)

		%			%
Geslacht	Man	49	Leeftijd	18 t/m 24 jaar	9
	Vrouw	51		25 t/m 44 jaar	31
				45 t/m 64 jaar	37
				65 jaar of ouder	23
		%			%
Opleiding	Laag	29	Wijk	Woerden-Midden	34
	Midden	40		Woerden-West	20
	Hoog	29		Woerden-Oost	17
	Wil niet zeggen	2		Buitengebied Woerden-West	1
				Buitengebied Woerden-Oost	0
				Harmelen	16
				Kamerik	7
				Zegveld	5

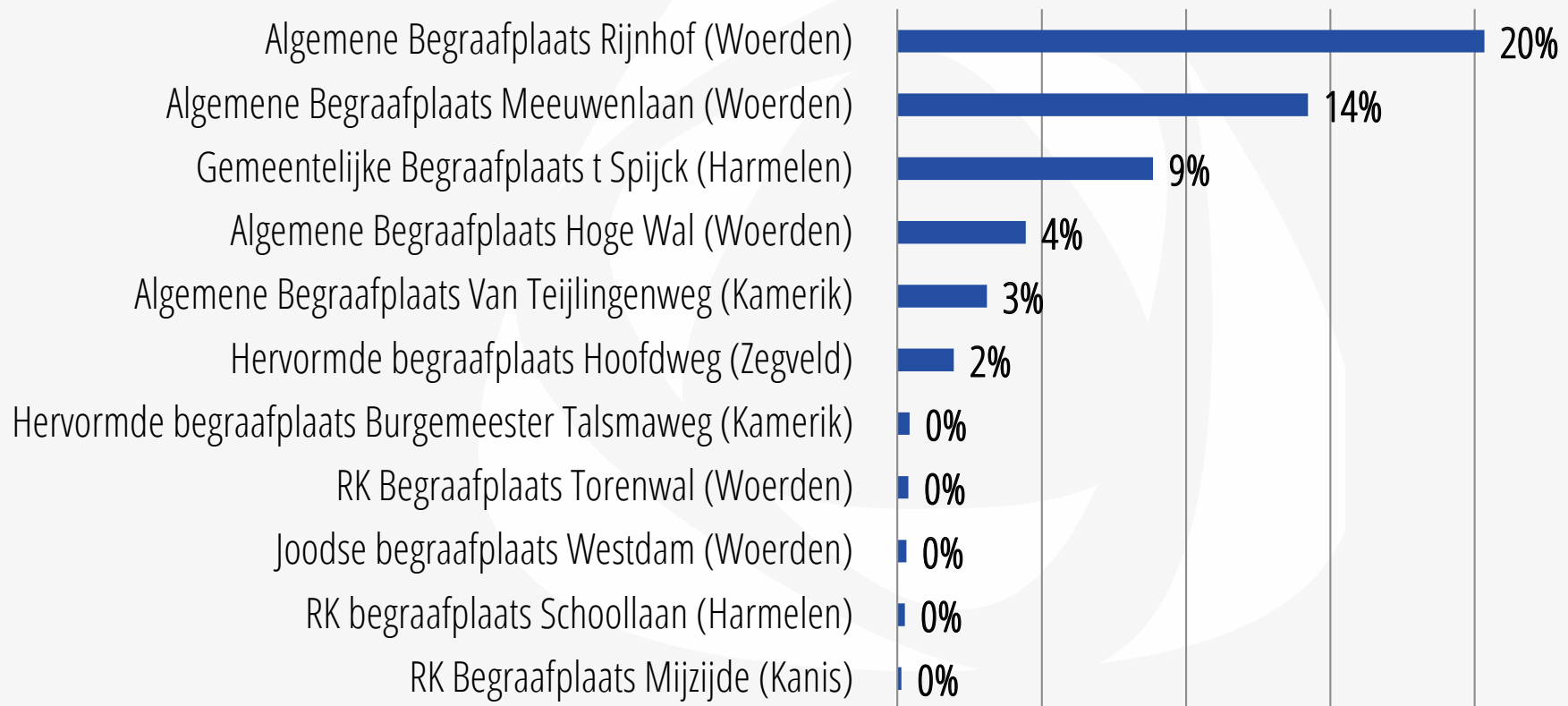

Bekendheid begraafplaatsen Woerden

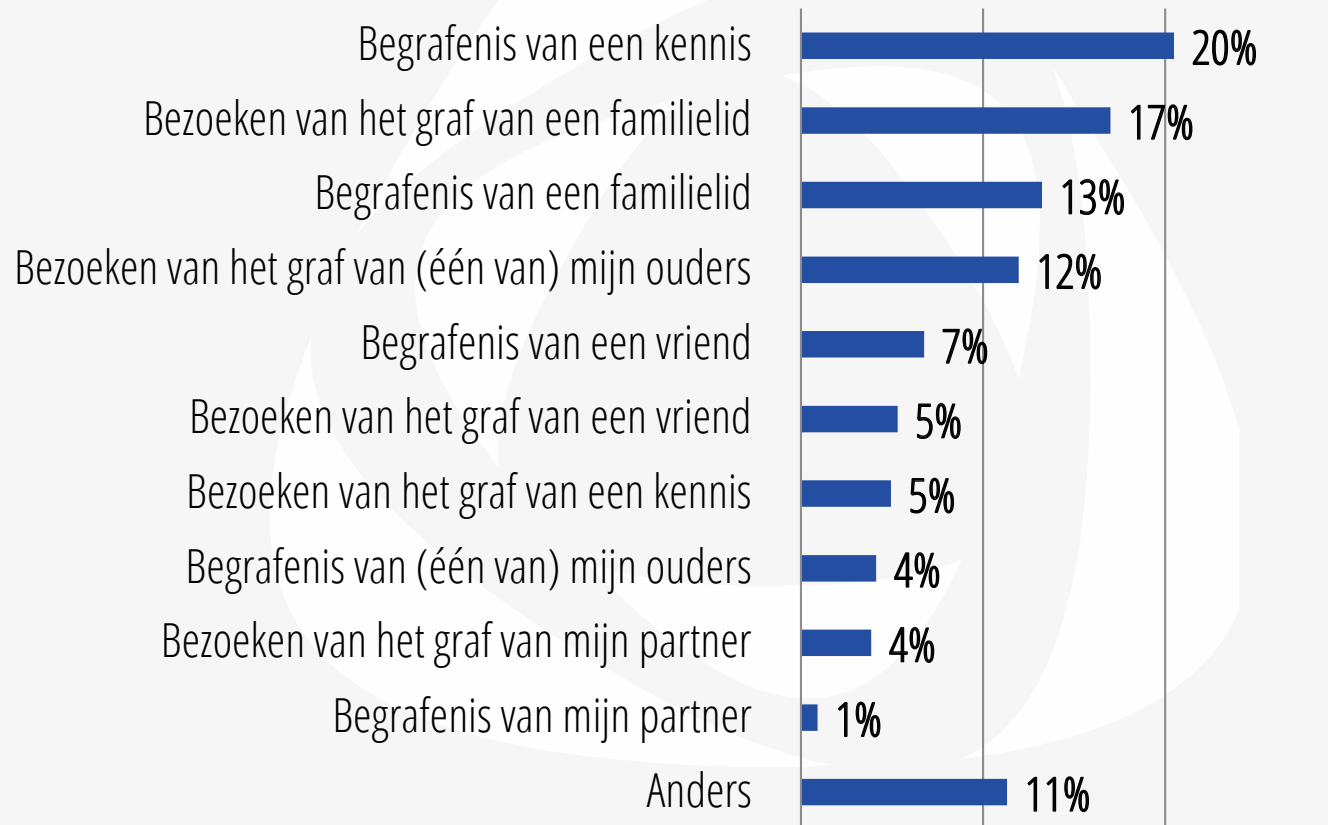
Meest bezochte begraafplaats in de laatste 4 jaar

Meest bezochte begraafplaats in de laatste 4 jaar

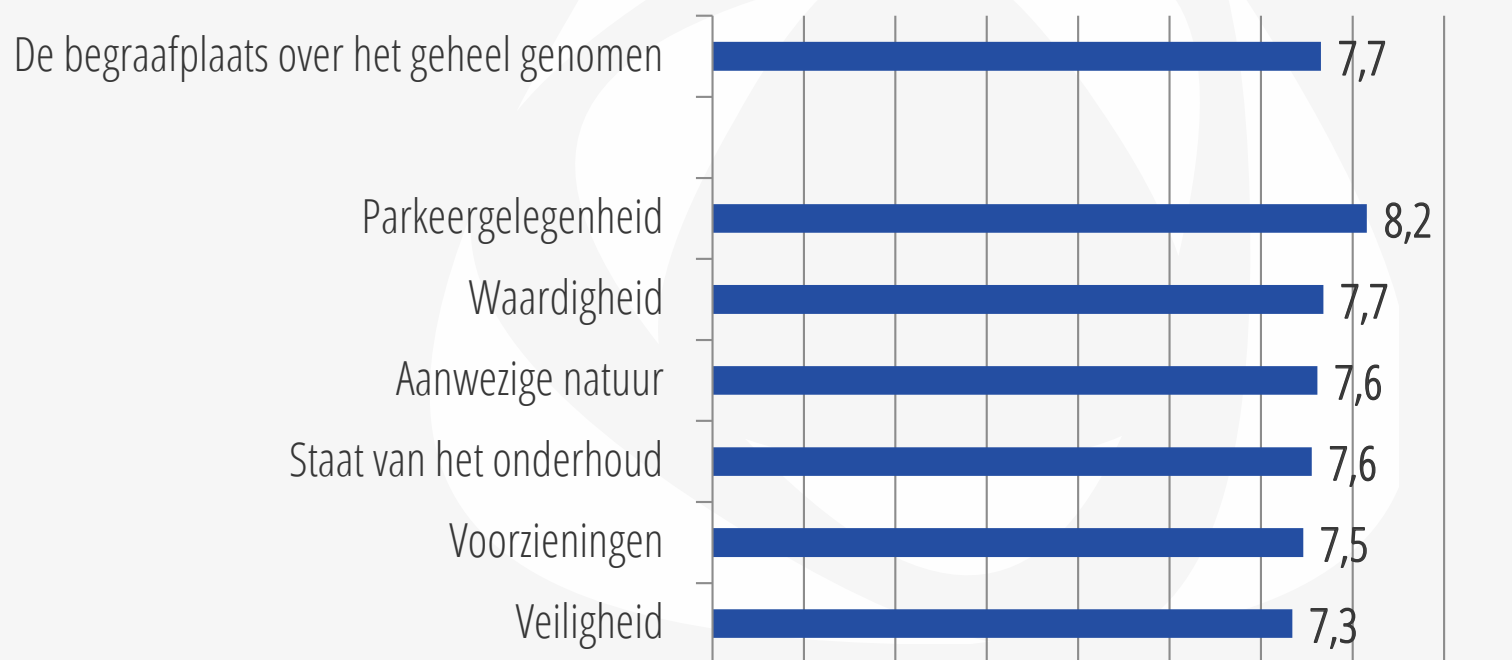
Aanleiding laatste bezoek

Redenen laatste bezoek aan begraafplaats

Tevredenheid Algemene Begraafplaats Rijnhof (Woerden)

Rapportcijfers Algemene Begraafplaats Rijnhof (Woerden)

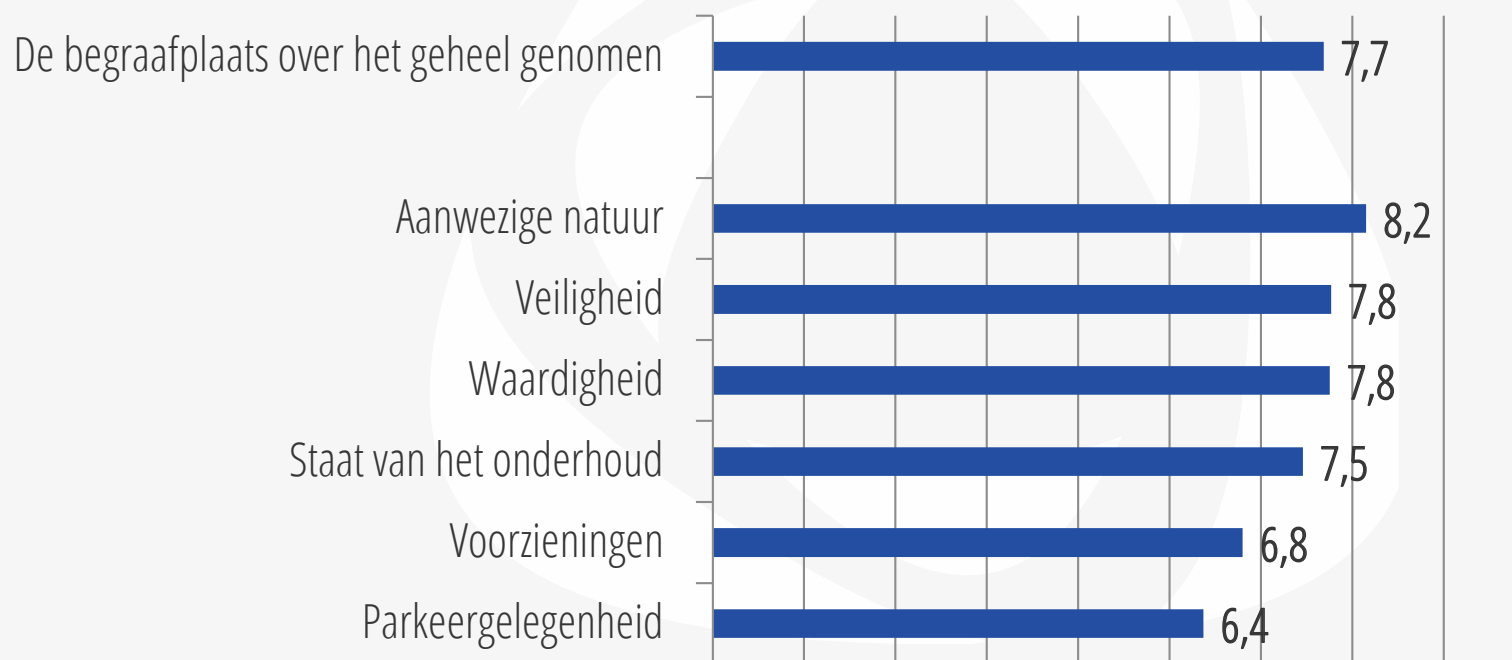

Vraag: De volgende vraag gaat over de begraafplaats in de gemeente Woerden die u het meest bezocht heeft: <undefined>. Kunt u een rapportcijfer geven voor onderstaande aspecten met betrekking tot deze begraafplaats?, n=116 (Selectie meest bezochte begraafplaats)

Tevredenheid Algemene Begraafplaats Meeuwenlaan (Woerden)

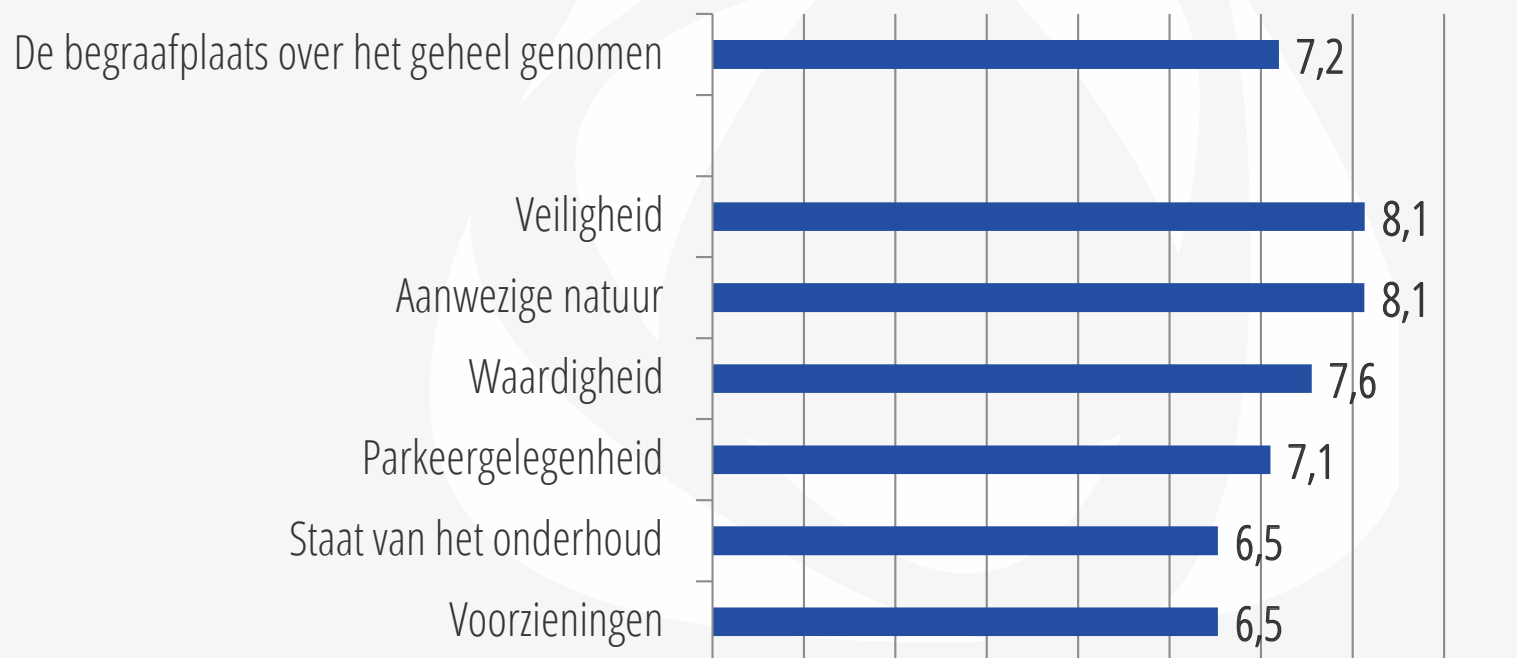
Rapportcijfers Algemene Begraafplaats Meeuwenlaan (Woerden)

Vraag: De volgende vraag gaat over de begraafplaats in de gemeente Woerden die u het meest bezocht heeft: <undefined>. Kunt u een rapportcijfer geven voor onderstaande aspecten met betrekking tot deze begraafplaats?, n=55 (Selectie meest bezochte begraafplaats)

Tevredenheid Algemene Begraafplaats Van Teijlingenweg (Kamerik)

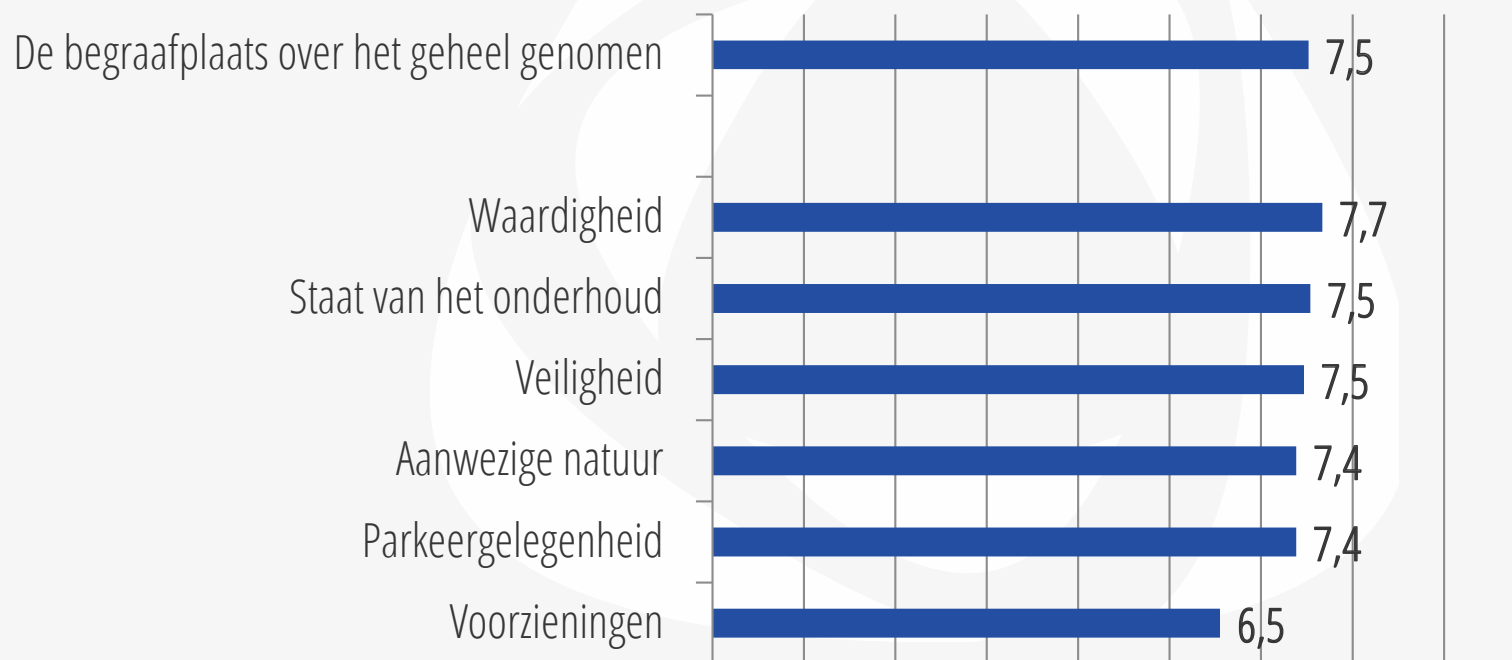
Rapportcijfers Algemene Begraafplaats Van Teijlingenweg (Kamerik)

Vraag: De volgende vraag gaat over de begraafplaats in de gemeente Woerden die u het meest bezocht heeft: <undefined>. Kunt u een rapportcijfer geven voor onderstaande aspecten met betrekking tot deze begraafplaats?, n=16 (Selectie meest bezochte begraafplaats)

Tevredenheid Gemeentelijke Begraafplaats t Spijck (Harmelen)

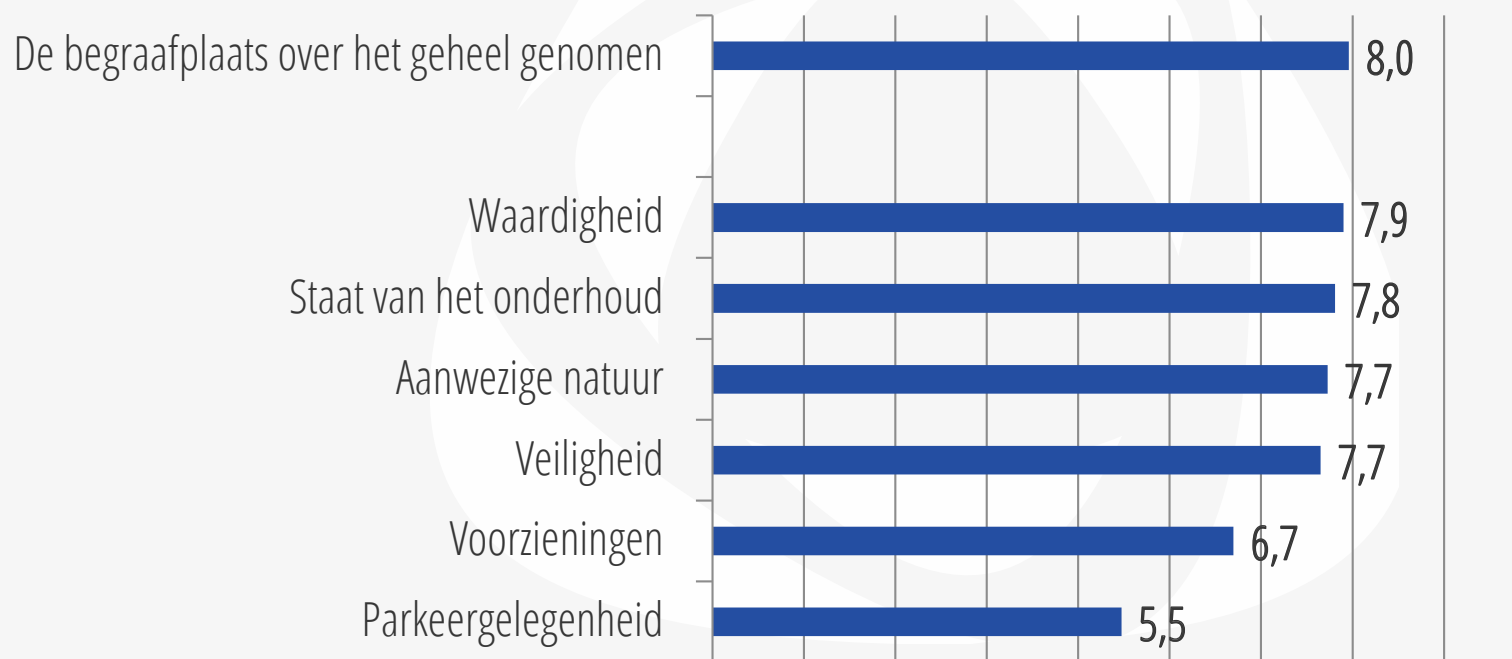
Rapportcijfers Gemeentelijke Begraafplaats t Spijck (Harmelen)

Vraag: De volgende vraag gaat over de begraafplaats in de gemeente Woerden die u het meest bezocht heeft: <undefined>. Kunt u een rapportcijfer geven voor onderstaande aspecten met betrekking tot deze begraafplaats?, n=45 (Selectie meest bezochte begraafplaats)

Tevredenheid Algemene Begraafplaats Hoge Wal (Woerden)

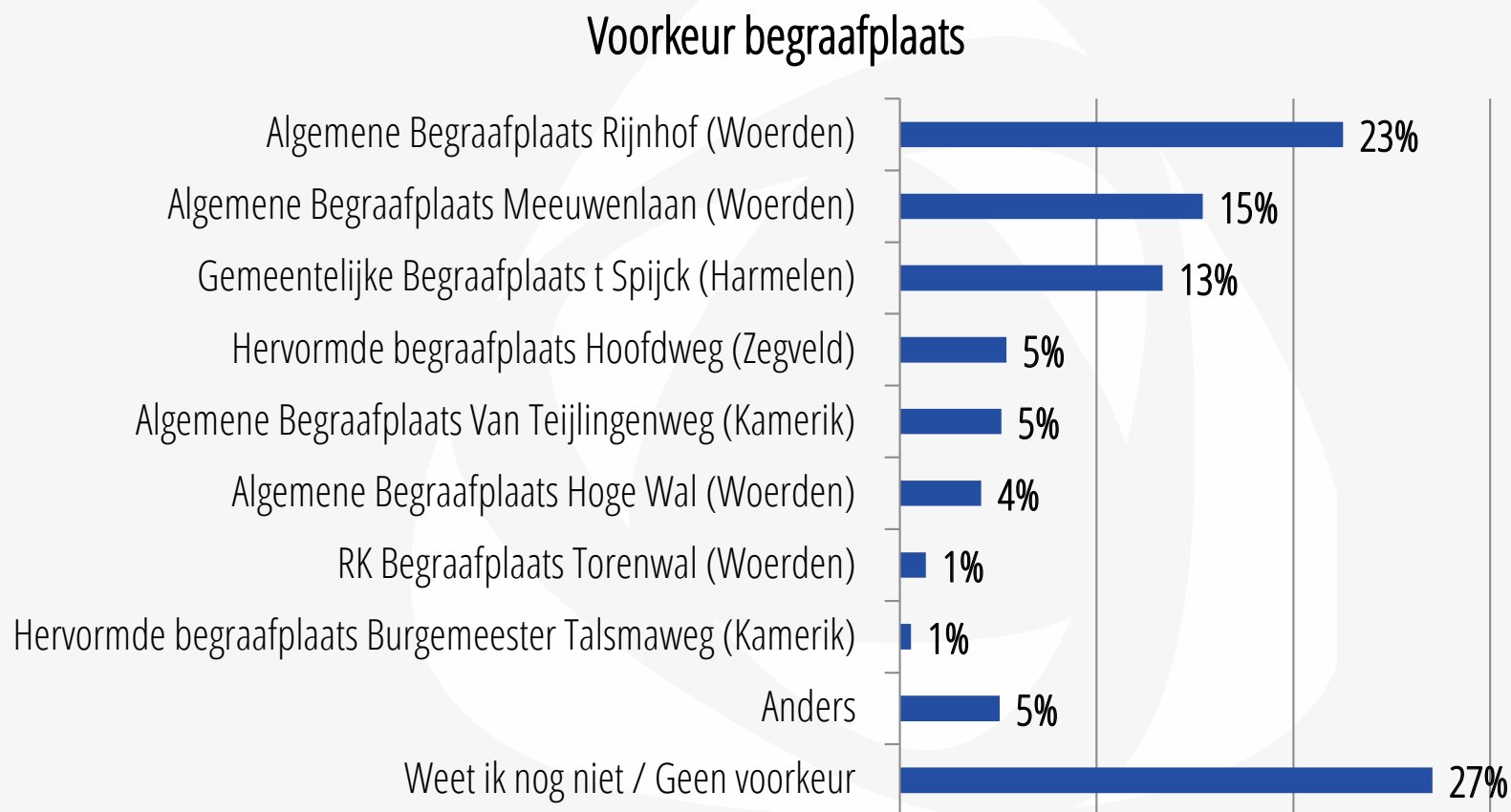
Rapportcijfers Algemene Begraafplaats Hoge Wal (Woerden)

Vraag: De volgende vraag gaat over de begraafplaats in de gemeente Woerden die u het meest bezocht heeft: <undefined>. Kunt u een rapportcijfer geven voor onderstaande aspecten met betrekking tot deze begraafplaats?, n=23 (Selectie meest bezochte begraafplaats)

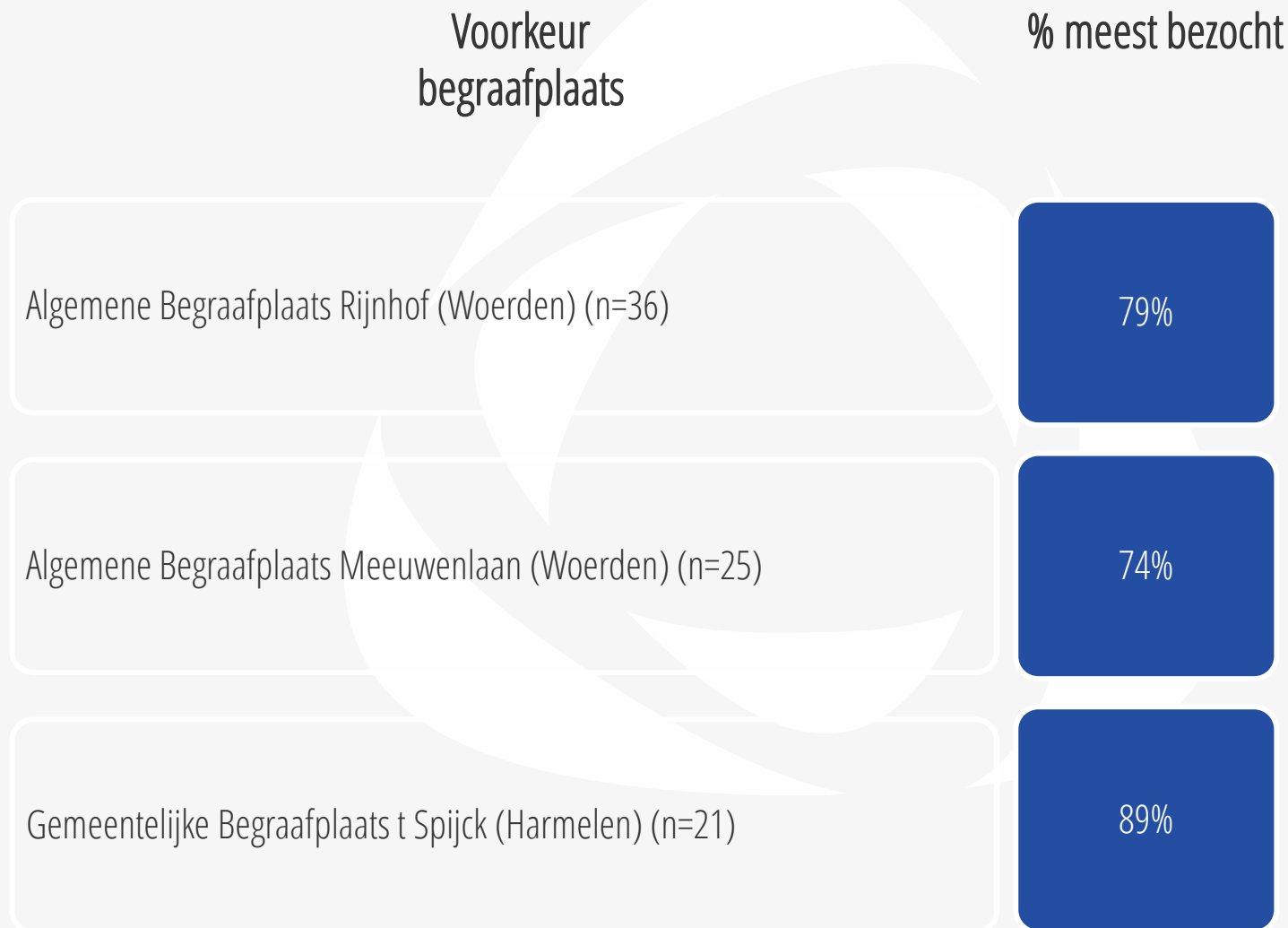

Voorkeur begraafplaats

Vraag: Welke begraafplaats in de gemeente Woerden heeft voor uw eigen begrafenis uw voorkeur?, n=161 (Selectie: voorkeur voor begraven en wil binnen Woerden worden begraven of weet het nog niet)

De voorkeur voor een begraafplaats wordt mede bepaald door waar men vaak is geweest

Voorkeuren begraven naar achtergrondkenmerken

Grafsoort		Particulier graf	Algemeen graf
Geslacht	Man	68%	47%
	Vrouw	32%	53%
Leeftijd	18 t/m 24 jaar	13%	12%
	25 t/m 44 jaar	32%	30%
	45 t/m 64 jaar	21%	38%
	65 jaar of ouder	34%	20%

Graftermijn		10 jaar	20 jaar	30 jaar	Langer dan 30 jaar
Geslacht	Man	42%	54%	50%	48%
	Vrouw	58%	46%	50%	52%
Leeftijd	18 t/m 24 jaar	0%	5%	21%	12%
	25 t/m 44 jaar	7%	31%	29%	22%
	45 t/m 64 jaar	75%	37%	35%	33%
	65 jaar of ouder	19%	27%	16%	33%

Vraag: Wat is uw voorkeur voor het graftermijn, n=179 (Selectie: voorkeur voor begraven)

Vraag: Voor welk van onderstaande grafsoorten heeft u een voorkeur?, n=179 (Selectie: voorkeur voor begraven)

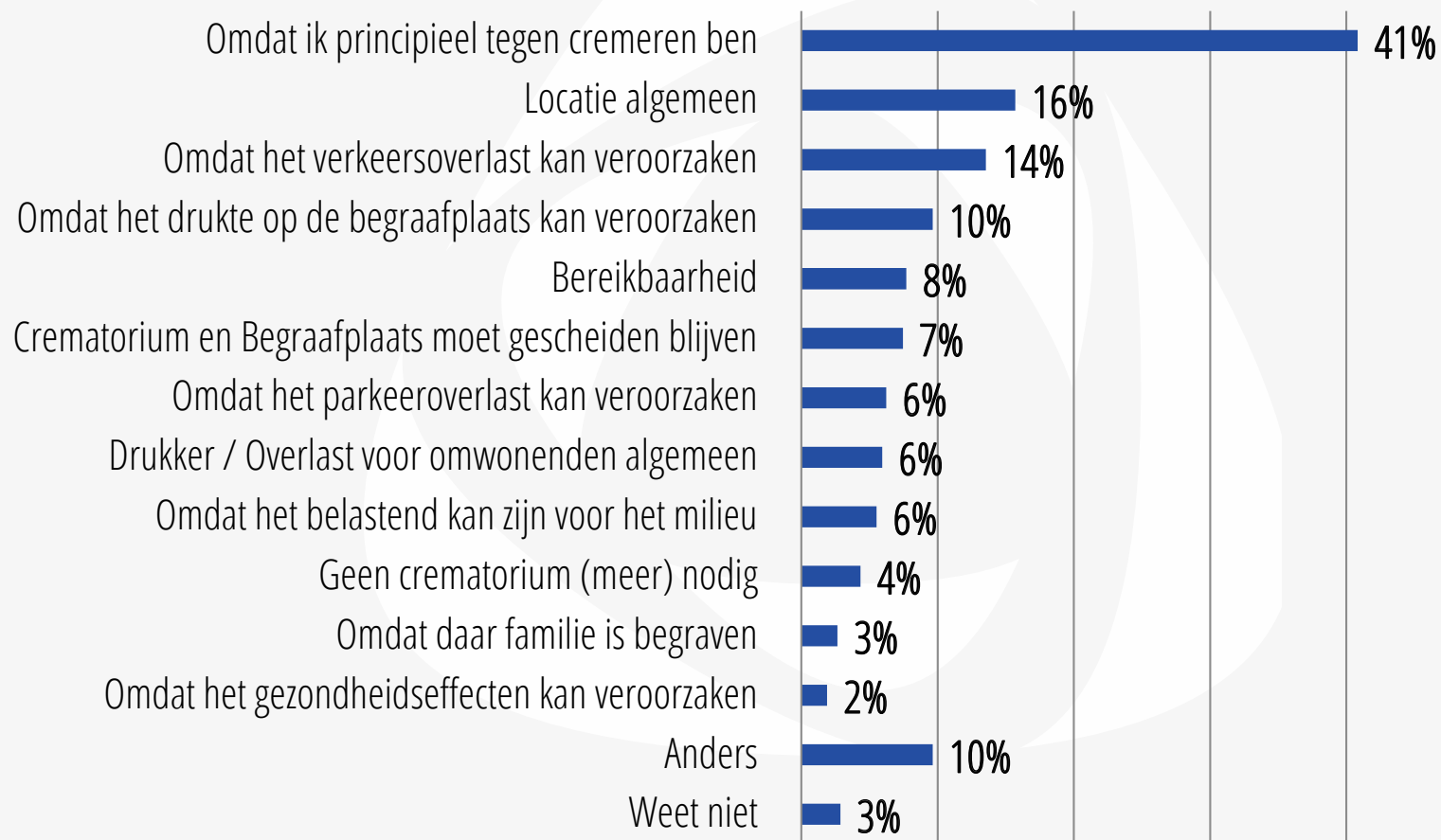
Voorkeur cremeren naar achtergrondkenmerken

Asbestemming		Urnengraf	Urnenmuur	Uitstrooiing in de natuur	Uitstrooiing in zee	Uitstrooiing vanuit de lucht	Uitstrooiing op begraafplaats / bij crematorium
Geslacht	Man	36%	0%	50%	47%	0%	51%
	Vrouw	64%	100%	50%	53%	100%	49%
Leeftijd	18 t/m 24 jaar	8%	0%	0%	0%	0%	10%
	25 t/m 44 jaar	0%	0%	20%	23%	0%	19%
	45 t/m 64 jaar	69%	54%	48%	63%	100%	23%
	65 jaar of ouder	23%	46%	32%	13%	0%	49%

Redenen van negatieve houding t.o.v. de komst van een crematorium op de locatie Rijnhof

Waarom negatief over locatie Rijnhof?

Vraag: Kunt u aangeven waarom u negatief bent over de bouw van een crematorium op deze locatie?, n=58 (Selectie negatief over locatie)

Meer informatie? Neem contact met ons op!

Newcom Research & Consultancy B.V.

Drs. Sjoerd Buitinga

www.newcom.nl | info@newcom.nl

Vestiging Amsterdam

Herengracht 564
1017 CH Amsterdam

T: 020 - 639 32 51

Vestiging Enschede

Hengelosestraat 221
7521 AC Enschede

T: 053 - 483 66 00

F: 053 - 433 74 15

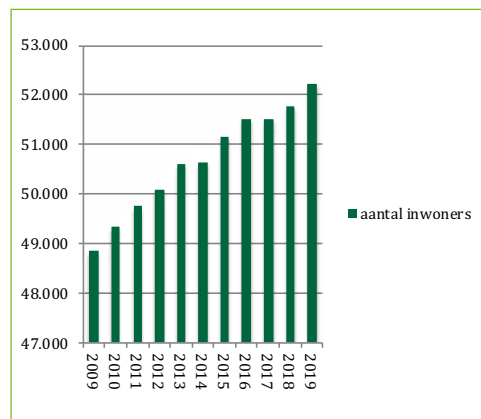

Bijlage 3

Terugblik

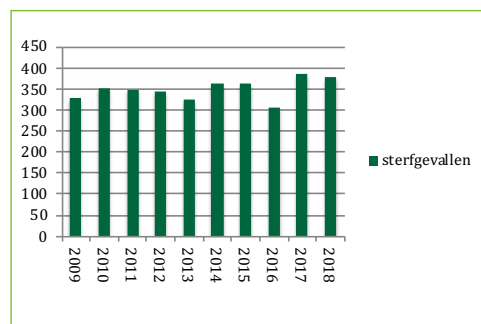
Bijlage 3 Terugblik

3.1 ONTWIKKELING INWONERS EN STERFGEVALLEN

Figuur 1: Ontwikkeling aantal inwoners gemeente Woerden 2009-2019

Het aantal inwoners van Woerden is de afgelopen 10 jaar met ruim 3000 gegroeid. Het aantal sterfgevallen in die periode fluctueert tussen de 300 en 380.

Figuur 2: Ontwikkeling aantal sterfgevallen per jaar van inwoners gemeente Woerden 2009-2019

Het aantal sterfgevallen neemt iets toe, er is een licht stijgende lijn. Het sterftecijfer, het aantal sterfgevallen per 1000 inwoners, ligt in Woerden (nog steeds) lager dan landelijk sterftecijfer.

3.2 ONTWIKKELING BEGRAVEN EN ASBESTEMMINGEN OP GEMEENTELIJKE BEGRAAFPLAATSEN

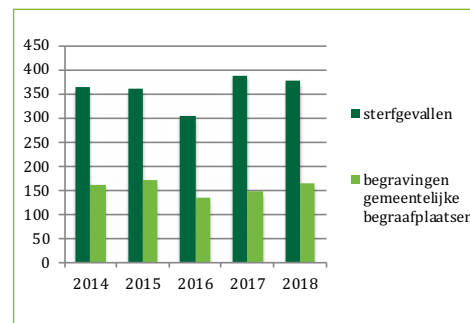
Bij overlijden geeft de Wet op de lijkbezorging drie mogelijkheden:

- Begraven
- Cremeren
- Het lichaam ter beschikking van de wetenschap stellen.

Dit laatste komt maar beperkt voor. Het crematiepercentage, gemiddeld voor Nederland, is in de periode 2009-2018 gestegen van 56,7% naar 65,3%.

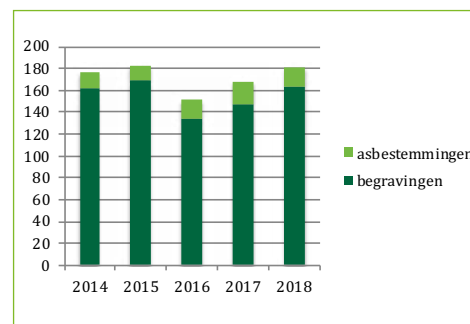
Bij de keuze voor begraven zijn er voor inwoners van gemeente Woerden meerdere mogelijkheden:

- Begraven op een van de actieve gemeentelijke begraafplaatsen.
- Begraven op een van de bijzondere (kerkelijke) begraafplaatsen.
- Elders begraven. Voor moslims is dit vaak het thuisland, voor anderen een andere plek in Nederland of daarbuiten.

Figuur 3: Aandeel begravingen op gemeentelijke begraafplaatsen 2014-2018

Het aandeel begravingen op gemeentelijke begraafplaatsen t.o.v. sterfgevallen inwoners Woerden schommelt rond 45% met een uitschieter naar beneden in 2017, 38%.

Figuur 4: Ontwikkeling begravingen en asbestemmingen op gemeentelijke begraafplaatsen periode 2014-2018

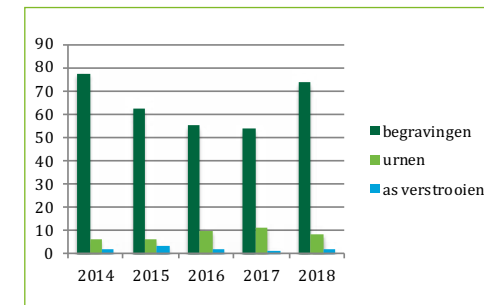
De terugblik op de periode 2014-2018 levert het volgende beeld op:

- Asbestemmingen zijn redelijk stabiel, tussen de 15 en 20 per jaar
- Begravingen ook redelijk stabiel, 150-160 per jaar. Een uitzondering daarop was 2016 met 134 begravingen; in dat jaar waren er ook aanzienlijk minder sterfgevallen.

Ontwikkelingen begraven en asbestemmingen per begraafplaats

Per begraafplaats is de ontwikkeling van begravingen en asbestemmingen in beeld gebracht.

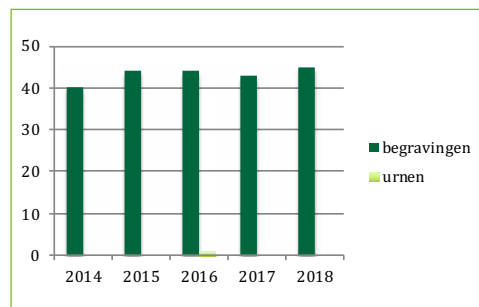
Rijnhof

Figuur 5: Ontwikkeling begravingen en asbestemmingen begraafplaats Rijnhof

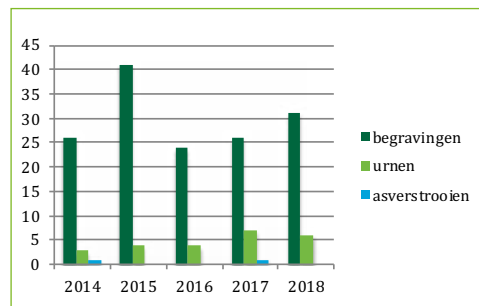
Meeuwenlaan

Figuur 6: Ontwikkeling begravingen en asbestemmingen begraafplaats Meeuwenlaan

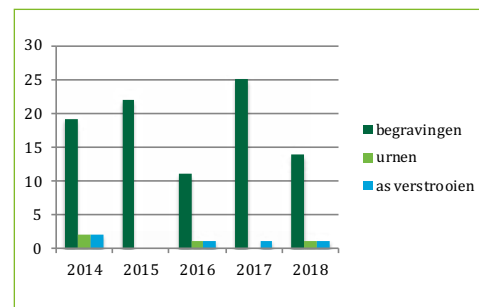
Op begraafplaats Meeuwenlaan zijn geen asbestemmingen aanwezig. Wel kan een urn worden bijgezet in een particulier graf.

't Spijck

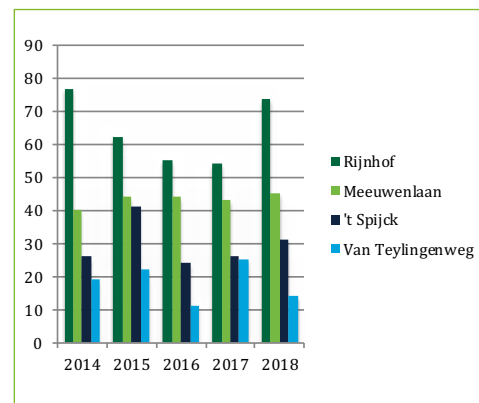
Figuur 7: Ontwikkeling begravingen en asbestemmingen begraafplaats 't Spijck

Van Teylingenweg

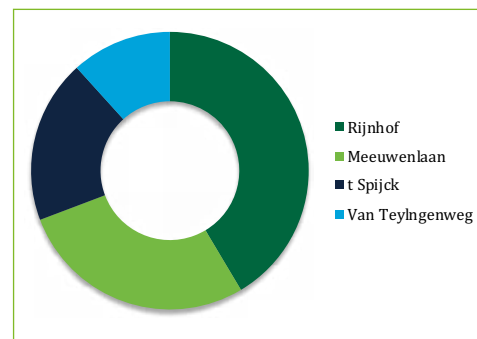

Figuur 8: Ontwikkeling begravingen en asbestemmingen begraafplaats Van Teylingenweg

Totaalbeeld ontwikkeling begraven

Figuur 9: Ontwikkeling begravingen per begraafplaats 2014-2018

Figuur 10: Gemiddeld aandeel van de verschillende begraafplaatsen in de begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen in de periode 2014-2018

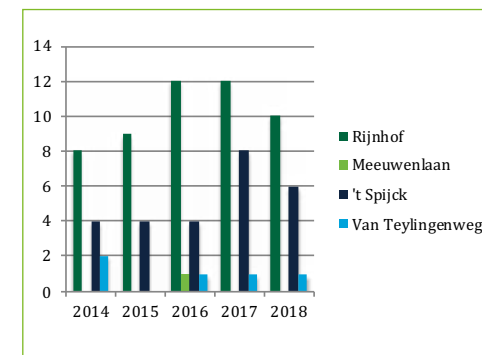
Het totaalbeeld van begraven is het volgende:

- In 2016 zijn minder begravingen uitgevoerd; dit heeft een relatie met een lager aantal sterfgevallen.
- Op Rijnhof vindt het hoogste aantal begravingen plaats, gevolgd door Meeuwenlaan en 't Spijck; het minste aantal begravingen vindt plaats op begraafplaats Van Teylingenweg.
- Het aantal begravingen op Rijnhof neemt af, maar stijgt weer als Meeuwenlaan vol is. Dit was te zien in 2018.
- Het begraven op begraafplaats Meeuwenlaan is stabiel. Het aantal wordt beperkt door het aantal beschikbare graven.

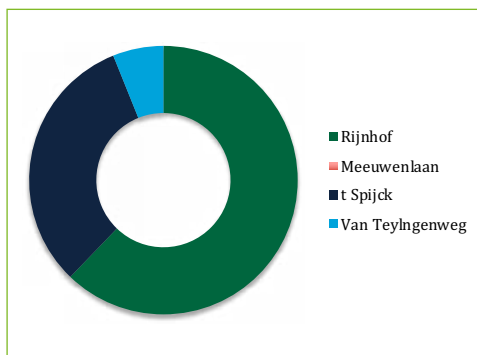
- Begraafplaats 't Spijck liet een piek zien in 2015, terwijl het aantal sterfgevallen in de gemeente toen relatief laag was. Dit zijn mogelijk overledenen uit Vleuten en De Meern. Verder is het aantal begravingen hier redelijk stabiel.
- Het aantal begravingen op begraafplaats Van Teylingenweg wisselt sterk. Dit komt mede doordat het om kleine aantallen gaat.

Totaalbeeld ontwikkeling asbestemmingen

Per begraafplaats is ook de ontwikkeling van de asbestemmingen in beeld gebracht.

Figuur 11: Totaalbeeld ontwikkeling asbestemmingen per begraafplaats 2014-2018

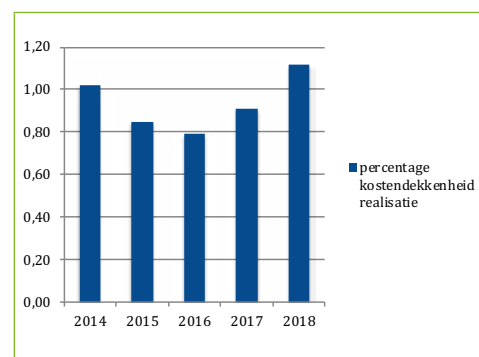
Figuur 12: Gemiddeld aandeel van de verschillende begraafplaatsen in de asbestemmingen op de gemeentelijke begraafplaatsen in de periode 2014-2018

Bij de asbestemmingen zien we het volgende:

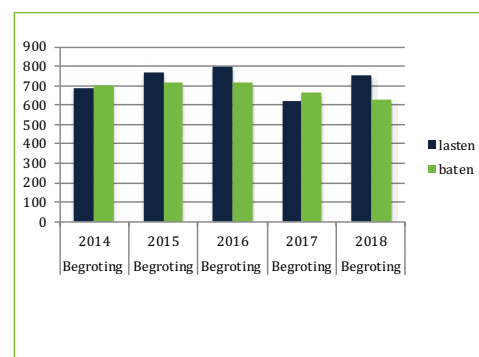
- Sterke variatie in aantallen, dit komt door de kleine aantallen.
- De meeste asbestemmingen bevinden zich op begraafplaats Rijnhof, gevolgd door 't Spijck.
- De asbestemmingen bij begraafplaats Van Teylingenweg zijn stabiel, gemiddeld 1 per jaar.
- Begraafplaats Meeuwenlaan heeft geen strooiveld of urnenmuur. Er is alleen bijzetting van een urn in een graf mogelijk, wat heel beperkt wordt gedaan.

3.2 EXPLOITATIE

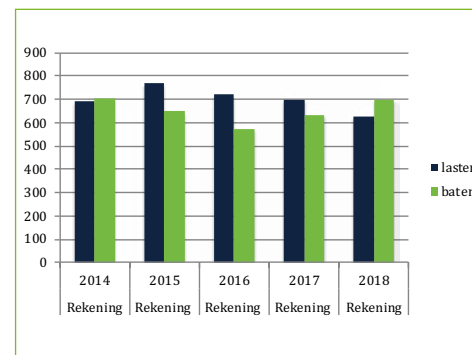
Een terugblik op de afgelopen vijf jaar laat zien dat de kostendekkendheid (realisatie) heeft geschommeld tussen 79% (2015) en 112% (een uitschieter in 2018). Gemiddeld was de kostendekkendheid (realisatie) rond de 93%.

Figuur 13: Percentage kostendekkendheid in de periode 2014-2018

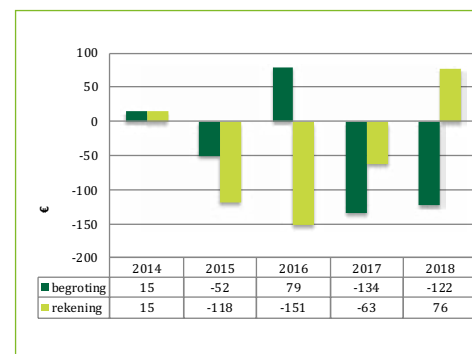

Figuur 14: Overzicht lasten en baten in de begrotingen 2014-2018

Figuur 15: Overzicht lasten en baten 2014-2018 realisatie

In onderstaand figuur zijn de resultaten zoals verwacht in de begroting en de werkelijke resultaten naast elkaar gezet.

Figuur 16: Resultaten in begroting en realisatie (realisatie).

Uit de voorgaande figuren kunnen we opmaken dat de baten en lasten jaarlijks sterk variëren. Hierdoor wisselt ook het jaarlijks resultaat. Het resultaat was in de afgelopen jaren slechts 1x positief (2018), kwam 1x op 0 uit en was in drie jaren negatief. Het jaar 2018 valt op met een positief resultaat. In 2014 is er actief ingezet op het verlengen van grafrechten, er was toen een achterstand. Nu het verlengen van de grafrechten weer bij is, zijn deze extra inkomsten weggevallen. In 2018 waren er relatief veel begravingen en weinig kosten.

Kostenverhogende factoren

De gemeente maakt kosten voor het beheer en onderhoud en voor het verzorgen van de begrafenissen en asbestemmingen.

Daarbij spelen in Woerden enkele kostenverhogende factoren:

- Begravingen en asbestemmingen worden verdeeld over meerdere begraafplaatsen in meerdere kernen. Dit betekent extra reistijd.
- Graven uitgegeven voor onbepaalde tijd. In het verleden, tot 1976, zijn graven uitgegeven voor onbepaalde tijd. Van de 4220 in gebruik zijnde graven (augustus 2016) zijn er 804 uitgegeven voor onbepaalde tijd: 588 op begraafplaats Meeuwenlaan en 216 op begraafplaats Leidsestraatweg. Dat is bijna 20% van de nu in gebruik zijnde graven. Voor de graven die uitgegeven zijn voor onbepaalde tijd komen geen grafrechten meer binnen, omdat de grafrechten niet verlengd hoeven te worden. Een graf dat is uitgegeven voor onbepaalde tijd kan wel geschud worden (een vorm van ruimen), waarna er opnieuw kan worden begraven door de familie. Op de Meeuwenlaan komt dit regelmatig voor.

- Kosten niet-actieve gemeentelijke begraafplaatsen. Bij een kostendekkende exploitatie van gemeentelijke begraafplaatsen is het logisch te denken aan die begraafplaatsen die van de gemeente zijn en waar nog begraven wordt / kan worden. Daar zijn immers inkomsten. De rechthebbers betalen voor grafrecht en begraving of asbestemming. Met het grafrecht wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding van de begraafplaatsen. Er kunnen dus kanttelingen geplaatst worden bij het toerekenen van de volgende lasten aan de exploitatie begraafplaatsen:
- Begraafplaats De Brauwstraat is vanouds een familiebegraafplaats. De gemeente heeft in de jaren '90 besloten deze over te nemen van de familie.
- Begraafplaats Hogewal is in 2012 gesloten. Sinds 2002 hebben er geen begravingen plaatsgevonden. Er komen geen inkomsten meer binnen. De begraafplaats is een Rijksmonument.
- De Joodse begraafplaats is een bijzondere begraafplaats. De gemeente verzorgt en betaalt het onderhoud, een en ander op basis van een in de jaren '60 gesloten overeenkomst.

Kosten dalen niet evenredig bij minder begrafenissen

De ervaring leert dat de kosten van een begraafplaats niet afnemen als het aantal begrafenissen daalt. De begraafplaats blijft even groot en de kosten / uren van het beheer en onderhoud dalen niet. Als de prognose voor het aantal begrafenissen daalt, kan er niet zomaar een deel van een begraafplaats afgestoten worden of op een lager beheerniveau worden onderhouden. De graven liggen verspreid over de begraafplaats. De gebouwen zijn er, ze worden alleen minder gebruikt. Alleen het aantal uren dat wordt besteed aan het begraven neemt af als er minder wordt begraven.

Bijlage 4

Wet op de lijkbezorging

Bijlage 4 Wet op de lijkbezorging

Lijkbezorging omvat datgene wat er met een menselijk lichaam moet gebeuren na dood te zijn geboren of na te zijn overleden.

De Wet op de lijkbezorging regelt de lijkbezorging in Nederland. Ze geeft de gemeente een zorgplicht en een vergunning-verlenende bevoegdheid met betrekking tot begraven en cremeren. De Wlb onderkent expliciet gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria.

De gemeente heeft in het kader van de Wet op de lijkbezorging de taak om – eventueel samen met andere gemeenten – te voorzien in een algemene begraafplaats waar overledenen ongeacht achtergrond en religie dagelijks, met uitzondering van zondagen en algemeen erkende feestdagen, gedurende redelijke tijden begraven kan worden.

Deze wet geeft de taken van de gemeente aan op het gebied van lijkbezorging. Dit zijn:

- Afgeven van verlof tot begraving of crematie door een ambtenaar van de burgerlijke stand (art. 11). Zonder dit verlof mag een overledene niet begraven of gecremeerd worden. Voor dit verlof tot begraving of crematie is een verklaring van overlijden nodig, afgegeven door een behandelend arts of een gemeentelijk lijkschouwer.
- Indien niemand voorziet in de lijkschouwing en de lijkbezorging zoals beschreven in de wet, draagt de burgemeester daarvoor zorg. In de meeste gevallen gebeurt dit door familie en/of andere nabestaanden (art. 21).

- De kosten verbonden aan de lijkbezorging zoals beschreven in voorgaand punt komen ten laste van de gemeente (art. 22). De gemeente kan deze kosten verhalen op de nalatenschap en op bloed- en aanverwanten die tot onderhoud van de overledene verplicht zouden zijn geweest.
- Voor het opgraven van een lijk is een vergunning van de burgemeester nodig, tenzij dit gebeurt bij een gerechtelijk onderzoek of omdat graven geruimd worden (art. 29).
- Iedere gemeente heeft voor zich of samen met een of meer andere gemeenten tenminste één gemeentelijke begraafplaats. Gedeputeerde Staten kan van deze verplichting tijdelijk ontheffing verlenen (art. 33). Op de gemeentelijke begraafplaats moet elke dag, met uitzondering van zondag en algemeen erkende feestdagen, begraven kunnen worden op redelijke uren (art. 35).
- Voor het in gebruik nemen van een bijzondere begraafplaats is toestemming van het College nodig. Deze toestemming kan slechts worden geweigerd indien niet aan de wettelijke voorschriften wordt voldaan (art. 41).
- Voor het vestigen, uitbreiden of wijzigen van een bijzonder crematorium is een vergunning van het college nodig (art. 53).

Met betrekking tot begraafplaatsen zijn verder de volgende wetsartikelen relevant:

- Begraafplaatsen worden onderscheiden in gemeentelijke en bijzondere (art. 24).
- Een kerkgenootschap is gerechtigd tot het hebben van een of meer kerkelijke begraafplaatsen (art. 38). Voor zover een kerkgenootschap geen gebruik maakt van deze bevoegdheid wordt op haar verzoek door de raad een deel van de gemeentelijke begraafplaats ter beschikking gesteld (art. 39).
- Een begraafplaats kan worden gesloten. Bij een gemeentelijke begraafplaats neemt het college daarover een besluit. Een begraafplaats kan alleen worden gesloten wanneer er gedurende tien jaar geen begraving meer heeft plaatsgehad. Op een gesloten begraafplaats worden geen lijken meer begraven (art. 43-48).

Procedure sluiten en opheffen gemeentelijke begraafplaats

In de Wet op de lijkbezorging is opgenomen wat er moet gebeuren om een gemeentelijke begraafplaats te sluiten.

Het college van burgemeester en wethouders neemt het besluit tot sluiting van een begraafplaats (art. 43, lid 1 en 2). Indien op een begraafplaats gedurende 10 jaar geen begraving meer heeft plaats gevonden, kunnen burgemeester en wethouders de begraafplaats gesloten verklaren. De begraafplaats wordt dan geacht, met ingang van de dag na die van de laatste begraving, te zijn gesloten. Deze

dag wordt in het besluit van burgemeester en wethouders vermeld (art. 44).

Tegen een besluit tot sluiting of gesloten-verklaring kunnen de belanghebbenden bij Gedeputeerde Staten in beroep gaan. De belanghebbenden zijn de rechthebbenden die nog een grafrecht hebben. Zij kunnen immers geen gebruik meer maken van het grafrecht. Indien onherroepelijk is besloten door burgemeester en wethouders kunnen Gedeputeerde Staten - op verzoek van de belanghebbende - een schadeloosstelling toekennen. De schadeloosstelling komt ten laste van de betrokken gemeente (art. 45).

Op een gesloten begraafplaats wordt niet meer begraven. Dit betekent niet dat de begraafplaats kan worden opgeheven. De begraafplaats blijft, onverminderd het bepaalde in de artikelen 29-31* en 66*, gedurende 20 jaar onaangeroerd liggen. In de Wlb staat: "De grond mag, indien het een particulier graf betreft, met toestemming van de rechthebbende, gedurende 10 jaar na afloop van de eerdergenoemde 20 jaar, of indien toepassing is gegeven aan art. 31, lid 4, na afloop van de krachtens die bepaling gestelde termijn slechts tot bezaaiing of beplanting worden gebruikt, mits niet dieper dan tot 0,5 m wordt gegraven." Dit betekent voor een particulier graf dat het graf nog 10 jaar kan blijven. Art. 31, lid 4 houdt in dat Gedeputeerde Staten de termijn van 10 jaar kan verlengen.

* Artikel 29 betreft het opgraven van een lijk op verzoek van een rechthebbende. Artikel 30 over opgraving op verzoek van een gerechtelijke autoriteit. Artikel 31 gaat over het ruimen van graven. Artikel 66 gaat over het ruimen van een asbus.

Een particulier graf, gelegen op een gesloten begraafplaats, wordt, voor zover in het onderhoud behoorlijk wordt voorzien, onaangeroerd gelaten (art. 46, lid 1 t/m 4).

Een begraafplaats houdt op een begraafplaats te zijn, indien de grond die bestemming heeft verloren en zich daarin geen graf bevindt (art. 47). Wanneer in de Wlb wordt gesproken over een begraafplaats wordt ook een gedeelte van een begraafplaats bedoeld.

Dit betekent dat voor het sluiten van een begraafplaats verschillende acties nodig zijn.

1. Onderbouwen besluit tot sluiting:

- Inventariseren op welke graven nog lopende grafrechten zijn en tot wanneer die lopen. Daarnaast moet worden uitgezocht in welke graven met lopende grafrechten nog ruimte is voor begraven.
- Uitzoeken of de rechthebbenden nog bekend zijn of achterhaald kunnen worden.
- Op deze manier weet men wie er nog belangen hebben bij de begraafplaats, hoe die geïnformeerd kunnen worden en heeft men zicht op hetgeen men eventueel aan schadeloosstellingen kan verwachten.

2. Besluit van burgemeester en wethouders tot sluiting van de begraafplaats:

- Ingangsdatum van sluiting bepalen, deze is niet eerder dan 10 jaar en 1 dag na de laatste begraafing.
- Rechthebbenden (vooraf) informeren over de voornemens van het college.

3. Afwachten of er beroep tegen de sluiting wordt ingesteld bij Gedeputeerde Staten:

- Afwachten wat Gedeputeerde Staten hierover besluit en of er schadeloosstellingen worden toegewezen.
- Zo nodig schadeloosstellingen uitkeren.
- Geen begravingen of bijzetting van asbussen in de graven meer toestaan.

Gedurende 30 jaar na de datum van sluiting moeten de graven in stand gehouden worden.

Bijlage 5

Capaciteitsberekening gemeentelijke begraafplaatsen

Bijlage 5 Capaciteitsberekening gemeentelijke begraafplaatsen

5.1. CAPACITEITSBEREKENING – ALGEMENE INFORMATIE

Een capaciteitsberekening voor begraafplaatsen is een vergelijking van het aantal benodigde graven en het aantal beschikbare graven in een bepaalde periode. Daaruit komt een overschot of een tekort.

De berekening is gemaakt voor de periode 2019 t/m 2040.

Methode

Het aantal graven in verschillende typen per begraafplaats en het beschikbaar aantal graven is geïnventariseerd per 1 juni 2019. Op basis van bevolkingsprognoses is een prognose gemaakt voor het aantal sterfgevallen in de gemeente Woerden en het aantal begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen.

Voor de behoefte aan graven zijn twee scenario's doorgerekend: het maximumscenario en het meest waarschijnlijke scenario.

Er is uitgegaan van begraven in rijen, waarbij in twee lagen begraven wordt. Er is geen rekening gehouden met natuurbegraven, dit kost meer ruimte per graf.

Aannames:

- Jaarlijks worden gemiddeld vijf kinderen begraven in kindergraven.
- 90% van de begravingen van volwassenen gebeurt in particuliere graven, 10% in algemene graven (op basis van informatie over 2018).
- 60% uitgifte nieuwe particuliere graven in maximum scenario.
- 55% nieuwe particuliere graven in meest waarschijnlijke scenario.
- Verdeling behoefte aan particuliere graven over de actieve begraafplaatsen: Rijnhof 40%, Meeuwenlaan 27%, 't Spijck 21% en Kamerik 12%. Dit op basis van cijfers 2013-2018.
- Verdeling behoefte aan algemene graven: Op Rijnhof 20% van de begravingen, op 't Spijck 5% en in Kamerik 3%. Dit op basis van cijfers 2013-2018.

Bij deze prognose is geen rekening gehouden met:

- Eventuele groei van het aantal asbestemmingen. Er is vanuit gegaan dat de behoefte aan asbestemmingen kan worden opgelost binnen beschikbare ruimte (gereserveerd) voor asbestemmingen.
- Ruimte voor composteren 'as' van resomeren, mocht dit wettelijk mogelijk worden (te veel om te verstrooien).

5.2 TOTAALBEELD CAPACITEIT

Deze berekening geeft een beeld van alle actieve begraafplaatsen samen: Rijnhof, Meeuwenlaan, 't Spijck en Van Teylingenweg (Kamerik).

TYPE GRAVEN	AANTAL GRAVEN	IN GEBRUIK	TE RUIMEN ²	BESCHIKBAAR
Particuliere graven ¹	5256	3493	128	1891
Islamitisch particulier	185	0	0	185
Particulier graf (1 persoon)	46	46	7	7
Kelder Meeuwenlaan	66	66	0	0
Subtotaal	5553	3605	135	2083
Algemene graven	742	561	167	348
Islamitische algemene graven	4	0		4
Subtotaal	746	561	167	352
Particulier kindergraf	76	64	0	12
Islamitisch particulier kindergraf	25	1	0	24
Algemeen kindergraf	83	64	30	49
Islamitisch algemeen kindergraf	3	1	0	2
Subtotaal	187	130	30	87
TOTAAL	6486	4296	332	2170

¹ Inclusief graven onbepaalde tijd Meeuwenlaan

² Te ruimen graven zijn graven die al vrijgevalen zijn en op korte termijn geruimd kunnen worden. Er is nog geen rekening gehouden met graven die in de loop van de komende twee decennia vrijvallen. De uitgiftetermijn van een particulier graf voor bepaalde tijd is in Nederland gemiddeld 40 jaar. Algemene graven kunnen in Woerden na 20 jaar geruimd worden.

Bijlage 5 Capaciteitsberekening gemeentelijke begraafplaatsen

Prognose capaciteit bij meest waarschijnlijke scenario

Voor algemene graven geldt in Woerden grafrust van 20 jaar. Na 20 jaar kunnen algemene graven geruimd worden.

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven	1786	2083	297 over
Algemene volwassenen graven	180	352	172 over
Kindergraven	110	87	23 tekort
TOTAAL	2076	2522	446 OVER

Figuur 2: Prognose grafvoorraad bij meest-waarschijnlijke scenario

Bij het meest waarschijnlijke scenario is beschikbare grafvoorraad - over het totaal van de begraafplaatsen - naar verwachting voldoende voor de behoefte aan graven in de periode t/m 2040. Er zijn naar verwachting ruim 300 graven over. Dat is 15% van het aantal benodigde graven, voldoende speling dus.

Er is naar verwachting wel een tekort aan kindergraven, vooral particuliere kindergraven. Dit kan opgevangen worden binnen de totaal beschikbare grafruimte.

Prognose capaciteit bij maximum scenario

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven	2169	2083	86 tekort
Algemene volwassenen graven	201	352	151 over
Kindergraven	110	87	23 tekort
TOTAAL	2480	2522	42 OVER

Figuur 3: Prognose grafvoorraad bij maximum scenario

Bij het maximum scenario is beschikbare grafvoorraad naar verwachting net voldoende voor de behoefte aan graven in de periode t/m 2040. Er zijn naar verwachting circa 40 graven te kort. Dat is ruim 1% van het aantal benodigde graven, een kleine speling.

Het tekort aan kindergraven is gelijk aan dat bij het meest waarschijnlijke scenario en ligt vooral bij particuliere kindergraven. Dit kan worden opgevangen binnen de totaal beschikbare grafruimte.

5.3 PROGNOSE TE RUIMEN GRAVEN IN DE PERIODE 2020-2040

Hierbij zijn een aantal feiten van belang:

- Particuliere graven vallen gemiddeld na 40 jaar vrij. Dat betekent dat in 2020 graven vrijvallen die in 1980 zijn uitgegeven en in 2040 graven die in 2000 zijn uitgegeven. Rechthebbenden hebben het recht het grafrecht te verlengen, maar lang niet iedereen doet dat na 40 jaar. Aanname: 70 particuliere graven per jaar uitgegeven in het verleden (circa 150 overledenen in particuliere graven begraven). Ervan uit gaande dat 25% nog kiest voor een verlenging na 40 jaar vallen er jaarlijks 50 particuliere graven vrij. Te ruimen en opnieuw uit te geven: $50 \times 20 = 1000$ graven.
- Er loopt een onderzoek naar de rechthebbenden van de particuliere graven, uitgegeven voor onbepaalde tijd, op begraafplaats Meeuwenlaan. Dit gaat om 586 graven. Dit kan mogelijk leiden tot een vrijval van een aantal graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven. Hoeveel dit er zijn is niet te voorspellen.
- In de huidige situatie (figuur 2) is aangegeven hoeveel algemene graven geruimd kunnen worden. Dat betekent voor de periode 2020-2040 dat alleen algemene graven uitgegeven vanaf 2000 voor ruiming in aanmerking komen. Na 20 jaar kunnen deze geruimd worden. Gemiddeld liggen algemene graven langer dan 20 jaar, omdat geruimd wordt per rij of (deel van een) grafveld. Voor deze prognose gaan we er vanuit dat algemene graven in gebruik genomen in 2000, in 2025 geruimd kunnen worden. Aanname: 4 algemene graven per jaar. $15 \text{ jaar} \times 4 \text{ graven} = 60$ algemene volwassenen graven die beschikbaar komen.
- Aanname vrijval kindergraven in de periode 2020-2040: 10.

Bijlage 5 Capaciteitsberekening gemeentelijke begraafplaatsen

Prognose capaciteit meest waarschijnlijke scenario met ruimen - totaalbeeld

Wat betekent ruimen voor dit scenario?

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR	VRIJVAL	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven	1786	2083	1000	1297 over
Algemene volwassenen graven	180	352	60	232 over
Kindergraven	110	87	10	13 te kort
TOTAAL	2076	2522	1070	1516 OVER

Figuur 4: Prognose grafvoorraad bij meest waarschijnlijke scenario met ruimen

Door de vrijval van graven komt er extra ruimte beschikbaar, in totaal zijn naar verwachting in de periode tot 2040 1516 volwassenen graven beschikbaar. Er is nog steeds een tekort aan particuliere kindergraven, maar dit kan worden opgevangen door extra kindergraven te maken ten koste van volwassenen graven.

Prognose capaciteit bij maximum scenario met ruimen - totaalbeeld

Wat betekent ruimen voor dit scenario?

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR	VRIJVAL	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven	2169	2083	1000	914 over
Algemene volwassenen graven	201	352	60	211 over
Kindergraven	110	87	10	13 te kort
TOTAAL	2480	2522	1070	1112 OVER

Figuur 5: Prognose grafvoorraad bij maximum scenario met ruimen

Door de vrijval van graven komt er extra ruimte beschikbaar, in totaal zijn er naar verwachting in 2040 1125 volwassenen graven beschikbaar. Er is nog steeds een tekort aan particuliere kindergraven, maar dit kan worden opgevangen door extra kindergraven te maken ten koste van volwassenen graven.

Conclusies

Uit voorgaande berekeningen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Op de actieve begraafplaatsen is naar verwachting in de periode t/m 2040 voldoende ruimte voor begraven. Zowel bij het meest waarschijnlijke als ook bij het maximumscenario. Hierbij is er vanuit gegaan dat ook Rijnhof-Zuid voor traditioneel begraven wordt gebruikt.
- Er wordt een klein tekort aan kindergraven verwacht. Dit kan worden opgelost door volwassenen graven om te zetten in kindergraven.
- Voor de periode na 2040 is de verwachting dat de jaarlijkse vrijval van graven niet de behoefte aan nieuwe graven opvangt. Dat betekent dat ook daarvoor ruimte gereserveerd moet worden.
- Bij het meest waarschijnlijke scenario is de verwachting dat de ruimte op Rijnhof-Zuid voor particuliere graven en overige graven niet nodig is voor de periode t/m 2040 (ruimte voor 1360 graven op rijen volgens traditioneel systeem).
- Deze prognose geeft een totaalbeeld van de vier actieve begraafplaatsen. Dit zegt nog niets over de tekorten / overschotten op de afzonderlijke begraafplaatsen.
- De beschikbaarheid van graven over de totale periode 2020-2040 zegt nog niets over voldoende beschikbaarheid per jaar.

5.3 CAPACITEITSBEREKENING PER BEGRAAFPLAATS

Voor de capaciteitsberekening per begraafplaats is uitgegaan van het meest waarschijnlijke scenario.

De berekening heeft alleen betrekking op graven voor volwassenen. Bij kindergraven gaat het om kleine aantallen.

Hierbij zijn de volgende aannames gedaan (aanvullend op de aannames aangegeven in hoofdstuk 2):

- Vrijval van particuliere graven in de periode 2020-2040:
  - Rijnhof: 35 graven/jaar
  - Meeuwenlaan: 13 graven/jaar
  - 't Spijck: 8 graven/jaar
  - Kamerik: 4 graven/jaar
- Vrijval van algemene graven in de periode 2020-2040:
  - Rijnhof: 50 graven/jaar
  - 't Spijck: 50 graven/jaar
  - Kamerik: 20 graven/jaar

Bijlage 5 Capaciteitsberekening gemeentelijke begraafplaatsen

Rijnhof

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR JUNI 2019	RESULTAAT	VRIJVAL 2020-2040	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven - Noord	668	180	-488	700	212
Particuliere volwassenen graven - Zuid		1397			1609
Overloop van Meeuwenlaan	198		-198		1411
Overloop Van Teylingenweg	113		-113		1298
Algemene volwassenen graven	152	269	117 over	50	167 over
Algemene islamitische graven - Zuid		4			

Figuur 6: Prognose capaciteit meest waarschijnlijke scenario Rijnhof

Rijnhof biedt de meeste capaciteit. De begraafplaats kan hierdoor ook als overloop dienen voor andere begraafplaatsen waar tijdelijk geen begraafplaats is, zoals de Meeuwenlaan en de Van Teylingenweg (op middellange termijn).

Meeuwenlaan

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR	RESULTAAT	VRIJVAL 2020-2040	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven	564	6	-558	260 ³	198 te kort

Figuur 7: Prognose capaciteit meest waarschijnlijke scenario Meeuwenlaan

Op de Meeuwenlaan zal de huidige situatie zich voortzetten: deze zal met regelmaat tijdelijk vol zijn. Het hangt af van de resultaten van het onderzoek naar de graven onbepaalde tijd of hier de komende jaren graven vrijkomen. De verwachting is dat die dan snel weer uitgegeven worden, omdat deze begraafplaats zeer gewaardeerd wordt.

't Spijck

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR JUNI 2019	RESULTAAT	VRIJVAL 2020-2040	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven	425	240	-185	200	15 over
Algemene volwassenen graven	12	20	8 over	50	58 over

Figuur 8: Prognose capaciteit meest waarschijnlijke scenario 't Spijck

Op 't Spijck is de capaciteit naar verwachting precies voldoende. Dit levert een aandachtspunt op voor de periode na 2040.

³ 1 – 200 graven bepaalde tijd en 60 onbepaalde tijd

Bijlage 5 Capaciteitsberekening gemeentelijke begraafplaatsen

Kamerik – Van Teylingenweg

	BENODIGD T/M 2040	BESCHIKBAAR JUNI 2019	RESULTAAT	VRIJVAL 2020-2040	RESULTAAT
Particuliere volwassenen graven	238	25	-193	80	113 tekort
Nog te maken		20			
Algemene volwassenen graven	22	52	30 over	20	50 over

Figuur 9: Prognose capaciteit meest waarschijnlijke scenario Van Teylingenweg

Bij begraafplaats van Teylingenweg is in de periode tot 2040 een tekort aan particuliere graven te verwachten. Omzetten van algemene graven naar particuliere graven lost het tekort niet op.

Conclusies

Uit voorgaande berekeningen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Op de Meeuwenlaan blijft een tekort aan graven bestaan. Overloop naar Rijnhof, zoals nu ook het geval is.
- Op termijn wordt ook een tekort bij de Van Teylingenweg verwacht. Overloop naar Rijnhof, zoals nu ook bij de Meeuwenlaan het geval is.
- De begraafcapaciteit van 't Spijck is naar verwachting precies voldoende om de behoefte aan graven tot 2040 op te vangen.
- Op Rijnhof is voldoende ruimte beschikbaar om de overloop van andere begraafplaatsen op te vangen. Het is de verwachting dat Rijnhof-Zuid niet nodig is voor de huidige vormen van begraven. Die aantallen gelden voor de totale periode, dat betekent niet dat er door jaarlijkse pieken wel behoefte is aan (traditionele) graven op Rijnhof-Zuid.
- Er wordt een tekort aan kindergraven verwacht. Het aantal benodigde kindergraven is niet berekend per begraafplaats omdat het om zeer kleine aantallen gaat.
- Voor de periode na 2040 is de verwachting dat de jaarlijkse vrijval van graven de behoefte aan nieuwe graven onvoldoende opvangt. Dat betekent dat ook daarvoor ruimte gereserveerd moet worden. De beschikbare ruimte op Rijnhof wordt dan belangrijk. Er is niet te prognosticeren wat de behoefte aan begraven na 2040 is.

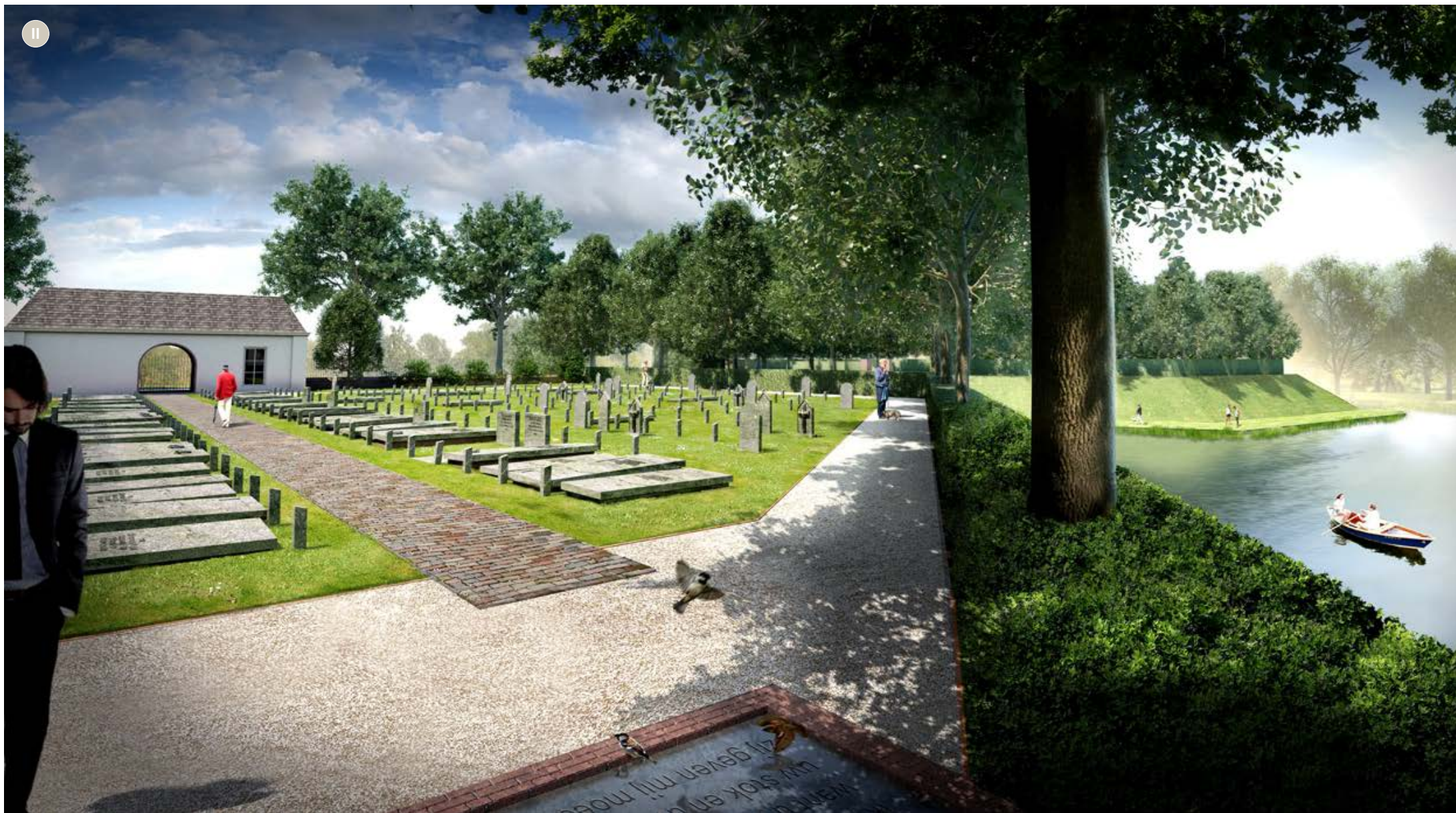
Bijlage 6

Impressie begraafplaats Hogewal

Bijlage 7

Investerings en exploitatie

specificaties financiële vertaling beleidplan				investering (€)	invest.jaar	afschrijvings- termijn	2021	2022	2023	2024	toelichting:
Investerings/onwikkelingen algemeen											
Digitale dienstverlening											
Investering software				20.000	2020	5	-4.400	-4.320	-4.240	-4.160	kapitaalslasten
Onderhoud en licenties							-4.500	-4.500	-4.500	-4.500	structureel exploitatie
Ontwikkeling begraven											
Andere cultuur begraven (baten)							9.200	13.800	18.400	18.400	ingeschatte hogere baten *1
Natuurlijk begraven (baten)								36.000	36.000	36.000	ingeschatte hogere baten *2
Investering in ontwikkeling begraven							0	-6.000	-8.000	-8.000	2021 nog voorraad
Inrichtingsplannen ontwikkeling begraven				30.000	2021	5		-6.600	-6.480	-6.380	kapitaalslasten
Eigen karakter per begraafplaats:											
t Spijck											
Realiseren nieuwe urnenmuur				40.000	2023	40				-2.400	kapitaalslasten
Vervangen beplanting/bomen/spelaanleidingen/herdenkingsplekken				20.000	2023	25				-1.200	kapitaalslasten
Herdenkingsplek voor mensen die elders begraven of gecremeerd zijn									-5.000		incidenteel
Vervangen paden tussen graven, beter toegankelijk maken				30.000	2023	25				-1.800	kapitaalslasten
Afvalcontainers/servicepunten beter inkleden/ voorzien van groene afscherming								-6.000			incidenteel
Van Teylingenweg											
Extra ruimte maken voor asbestemmingen (urnenkelders)									-5.000		incidenteel
Herdenkingsplek voor foetussen									-5.000		incidenteel
Herdenkingsplek voor mensen die elders begraven of gecremeerd zijn										-6.000	incidenteel
Afvalcontainers/servicepunten beter inkleden/ voorzien van groene afscherming								-6.000			incidenteel
Meeuwenlaan											
Onderzoek vrijval oude graven die voor onbepaalde termijn zijn uitgegeven											budgettair neutraal
Herdenkingsplek voor mensen die elders begraven of gecremeerd zijn									-5.000		incidenteel
Afvalcontainers/servicepunten beter inkleden/ voorzien van groene afscherming								-6.000			incidenteel
Rijnhof											
Afbakenen/afschermen islamitische grafvelden				20.000	2021	25		-1.200	-1.184	-1.168	kapitaalslasten
Foetusveldje maken, een aparte plek om foetussen te begraven met een gezamenlijk herdenkingsmonument				20.000	2021	25		-1.200	-1.184	-1.168	kapitaalslasten
Herdenkingsplek voor mensen die elders begraven of gecremeerd zijn realiseren								-6.000			incidenteel
Afvalcontainers/servicepunten beter inkleden/ voorzien van groene afscherming								-9.000			incidenteel
Uitbreiding urnenkelders				20.000	2022	25			-1.200	-1.184	kapitaalslasten
Scenario's uitwerken voor toekomst aula en werf. Op basis daarvan keuze maken over gewenste bebouwing en functies op Rijnhof											via strategische herorientatie
Parkeerplaats omvormen tot groene parkeerplaats, waterdoorlatende verharding e.d											via strategische herorientatie
per saldo 2021-2024							300	-7.020	7.612	16.440	

toelichting baten:

*1) andere cultuur begraven: 2 in 2021 / 3 in 2022 / 4 in 2023 en verder.

*2) natuurlijk begraven: inschatting 6 per jaar (ervaringscijfers andere gemeenten). In totaal zijn 400 mogelijke plekken beschikbaar.

